

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií

Diplomová práce

Johana Jiráňová

Ústřední koncepty Čchö Nam-söna budování korejské identity

Main Concepts of Ch'oe Nam-sön's Construction of Korean Identity

Praha 2023

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miriam Löweinsteinová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 30. června 2023

.....

Johana Jiráňová

Poděkování

Tímto bych chtěla moc poděkovat doc. PhDr.Miriam Löweinsteinová, Ph.D. za vedení práce, připomínky a cenné rady.

Klíčová slova

Čchö Nam-sön, korejská identita, nacionalismus, Tangun, koloniální období, Purhamská kultura

Keywords

Choe Nam-sön, Korean identity, nationalism, Tangun, colonial period, Purham culture

Abstrakt

Tato práce se blíže zabývá dvěma koncepty, pomocí kterých Čhō Nam-sōn, jedna z klíčových postav korejské moderní historie, ukotvil korejskou identitu během koloniálního období, konkrétně pak jeho interpretací mýtu o Tangunovi, legendárním zakladateli korejské státnosti, a tzv. purhamskou kulturou, která má být základem pro asijskou kulturu obecně. Text práce je rozdělen do dvou částí, z nichž první část se pokusí o stručnou kontextualizaci Čchō Nam-sōnových myšlenek a jejich návaznost na předchozí historiky, zvláště Sin Čchä-hoa. Druhou, klíčovou část práce bude tvořit analýza reprezentativních textů, které Čchō Nam-sōn napsal během japonské okupace na téma korejská identita, a bude si všimnat posunů v interpretaci s ohledem na autorovy životní peripetie, omezení a myšlenkové „zrání“, soustředovat se bude také na argumentační strategie, představení klíčových myšlenek a vývodů.

This master's thesis deals with the topic of two concepts by which Ch'oe Nam-sōn, one of the key figures in Korean modern history, constructed Korean identity during the colonial period, namely his interpretation of the myth of Tangun, the legendary founder of Korean statehood, and the so-called Purham culture, which is to be basis for Asian culture in general. The text of the thesis is divided into two parts, the first part of which attempts to briefly contextualize Ch'oe Nam-sōn's ideas and their connection to previous historians, especially Sin Chä-ho. The second, key part of the work will be the focus on representative texts written by Ch'oe Nam-sōn during the Japanese occupation on the topic of Korean identity, and will notice shifts in interpretation with regard to the author's life vicissitudes, limitations and thought "maturation", will also focus on argumentation strategies, presentation of key ideas and conclusions.

Obsah

Úvod	7
Formování korejské identity	8
Korejské vnímání identity.....	10
Koncept národa <i>mindžok</i>	12
Tangun a <i>mindžok</i>	16
Čchö Nam-sön a náplň pojmu národa <i>mindžok</i>	17
Nacionalistická historiografie	20
Sin Čchä-ho.....	22
I Pjöng-do.....	26
Päk Nam-un.....	27
Čchö Nam-sön.....	29
Korejský národ a Tangun jako prototypy lidského společenství	36
Tangun a národ v díle Čchö Nam-söna	37
Kjegočchadžön	40
Tangunnon	42
Úvod Tangunnonu	43
Kritika japonských vědců.....	44
Vlastní hypotézy	47
Závěr a pokračování v dalších dílech	50
Purham munhwaron.....	52
Počátky purhamské kultury a historické pozadí.....	52
Závěr.....	71
Použité zdroje a literatura	74
Dodatečná obrázková příloha.....	79

Úvod

Hlavním cílem diplomové práce je představit a zanalyzovat snahy budování a upevňování korejské identity jednoho z hlavních nacionalistů a historiků první poloviny 20. století Čchö Nam-söna prostřednictvím několika jeho prací sepsaných za japonské okupace v letech 1910–1945, ve kterých se snažil dokázat pradávno kořeny korejského národa a pozvednout tak národní vědomí, které mělo posloužit v boji za nezávislost proti japonským kolonizátorům.

V době japonské okupace si korejští nacionalisté uvědomili, že jedinou možnou cestou k dosažení nezávislosti je sebeuvědomění. Viděli, že jen národ se silným vědomím si sebe sama je schopen udržet si a prezentovat svou suverenitu jak uvnitř, tak vně státu. Proto vynakládali nemalé úsilí k tomu, aby korejský lid „probudili“. Součástí toho byl i Čchö Nam-sön, který se skrze svá díla snažil o osvětu, posilnění Tangunova kultu a tím posilnění korejské identity.

Předkládaná práce je rozdělena do dvou větších celků. První část se zabývá stručnou kontextualizací Čchö Nam-sönových myšlenek a jejich návaznosti na předchozí historiky, zvláště Sin Čchä-hoa. Úvodní kapitola tak shrnuje formování korejské identity a dále se dělí na tři podkapitoly. První je o vnímání korejské identity, následuje představení konceptu korejského národa *mindžok* 民族, které představuji v podkapitole o Tangunovi a jeho souvislosti s pojmem *mindžok* a o Čchö Nam-sönovi a jeho vztahu k tomuto pojmu.

Druhá kapitola stručně představuje počátky korejské historiografie ve 20. století a pro lepší začlenění do kontextu představí jednoho z předních nacionalistů Sin Čchä-hoa. Vzhledem k tomu, že jak práce Čchö Nam-söna, tak práce Sin Čchä-ho čelily kritice z řad některých dalších intelektuálů, bude představen také Päk Nam-un, který se stavil kriticky k pracím a závěrům, které od nacionalistických historiků vycházely.

Hlavním cílem diplomové práce je nalézt hlavní koncepty a klíčové myšlenky při budování korejské identity Čchö Nam-söna a kriticky zhodnotit jejich věrohodnost, omezení, případně interpretovat posuny, pokud k nim v jeho práci došlo. K tomu mi poslouží původní texty Čchö Nam-söna, ale také již zpracované, a především korejské práce na toto téma.

V poslední, závěrečné části se evaluací oficiálních i neoficiálních pramenů a dalších zdrojů pokusím vyhodnotit, jakou formu konceptů pro budování korejské identity si Čchö Nam-sön zvolil a zda jeho způsob pojetí a interpretace přispěly k potřebám v tehdejší době v kontextu „probuzení národa“ pro znovunabytí suverenity.

Literatura zpracovávající téma Čchö Nam-söna a jeho práce v souvislosti s budováním korejské identity je převážně dostupná v korejském jazyce. V této práci, a hlavně pak v části praktické vycházím primárně z korejských zdrojů. Hlavním zdrojem pro tuto diplomovou práci jsou publikace Čchö Nam-söna, konkrétně Rozpravě o Tangunovi (*Tangunnon*, 1926) a Teorii o purhamské kultuře (*Purham munhwaron*, 1927), ale využívat budu i jeho další práce. Kromě toho vyšlo v Koreji několik článků, zabývajících se Čchö Nam-sönem a jeho spisy či myšlenkami jako „*Korejský mindžok*“ a *Tangun Čchö Nam-söna* od Čcha Nam-hüi, Čchö Nam-sönova korejská studia a praktické limity ve 20. letech od I Tchä-hun.

V diplomové práci je k přepisu korejských názvů a jmen používám standardní českou vědeckou transkripci. Českou transkripci jsem zvolila i v případě japonských jmen a názvů. Stejně tak jsem českou transkripci zvolila pro čínská jména a názvy. V práci jsem pro případ přepisů jmen a názvů zvolila pořadí český zavedený název či překlad, v závorce korejský název a případně čínské znaky, jejichž užití mělo v dřívější době stále svůj význam. Stejného postupu se držím i v případě japonských nebo čínských termínů. Jména osob jsou uvedena dle zavedeného korejského pořadí, tj. nejdřív příjmení a poté jméno v závorce doplněné čínskými znaky a rokem narození a úmrtí, pokud byly dohledatelné, u dynastií a králů uvádím při první zmínce za znaky i období vlády. U korejských autorů vydávajících v angličtině nechávám jejich zvolenou transkripci u konkrétní publikace. Názvy a termíny z období japonské okupace, které anglické zdroje uváděly pouze v japonštině, nechávám v transkripci japonských názvů a příkládám čínské znaky. U termínů, které nebyly zatím do češtiny oficiálně přeložené, jsem buď vytvořila přibližný překlad či jsem se pokusila poskytnout stručné vysvětlení. Všechna cizí slova či termíny nezačleněné do české slovní zásoby, jména knih a institucí vyznačuji kurzívou.

Pro lepší představu o podobě korejského území na základě teorie o purhamské kultuře je práce doplněna o obrazovou přílohu.

Formování korejské identity

S otevřením Koreje roku 1876 došlo ke střetu s vnějším světem a s ním spojenými kulturními a myšlenkovými systémy, které byly pro korejský lid dosud neznámé, ale na Západě, v Číně a Japonsku již zaběhnuté. Toto s sebou přirozeně neslo také tendence vymezit se vůči novým vlivům, „sebeurčit se“ a prokázat jistou nadřazenost vůči ostatním. V boji o moc hrálo důležitou roli vlastní sebeurčení, které mělo zajistit přežití a vydobýt hierarchicky vyšší místo ve světě, kde silnější pohltil slabšího. Země, která si dokázala dobře poradit v novém světě a ke svému

prospěchu využít západní vlivy, bylo Japonsko, které začalo s modernizací hned po roce 1869 pod názvem restaurace Meidži (明治維新, 1869-1889) a rychle dohánělo západní mocnosti, čímž se brzy zařadilo mezi nejmocnější země tehdejšího světa. Korea ale byla v pozici slabší země, kterou si okolní země jako Rusko, Čína nebo Japonsko dávaly za cíl podmanit pod záminkou její ochrany, ačkoliv pravé záměry tkvěly v tom, že se vzhledly v západních mocnostech kolonizujících Dálný východ a toužily si pro sebe zabrat také kus bohaté země, nad kterým by měly kontrolu. Korea v této souvislosti splňovala požadavky strategicky umístěného a na suroviny bohatého území. Z boje o Koreu vyšlo jako vítěz Japonsko a roku 1905 jí nejprve vnutilo protektorát, o pět let později ji anektovalo a podmanilo si ji až do osvobození roku 1945. Toto pozadí se stalo velmi významné pro korejský lid a jeho sebeurčení, pátrání po svých kořenech a původu.

Na přelomu 19. a 20. století proto nová generace politických aktivistů a intelektuálů cítila, že musí Koreu redefinovat z hlediska vnitřní homogenity a vnější autonomie. Předcházelo tomu násilné začlenění Koreje jako národního státu do systému ovládaného cizí imperiální silou poté, co se korejský císař a jeho vláda ukázali jako neschopní udržet tuto sílu v bezpečné vzdálenosti, což znamenalo, že přišli o možnost postavit Koreu do pozice silného suverénního státu. Korejští intelektuálové byli nuceni uznat moc Japonska, které se přizpůsobovalo Západu, ale zároveň organizovali hnutí za nezávislost, sebeposílení a lidská práva a přetvořili korejskou kolektivní identitu ve smyslu „hluboké, horizontální sounáležitosti“ – bez ohledu na skutečné rozdělení a nerovnosti, které v korejské společnosti převládaly.¹

Shin Gi-Wook vysvětluje, že existuje několik názorů na vysvětlení původu Korejců. První názor se týká etnického původu a zastávají ho různí historici bez ohledu na jejich ideologické názory. Ti považují myšlenku korejské etnické národní jednoty za přirozenou, protože všichni Korejci jsou považováni za potomky Tanguna a Korejci podle nich sdílejí stejnou krev a osud a jejich kořeny lze nalézt „od počátku historie“ nebo alespoň od Sjednocení Sily roku 676.³

Modernisté se na korejský národ dívají jako na produkt moderní nacionalistické ideologie, který byl přijat na konci království Čosön (朝鮮, 1392-1910). V Koreji v té době byla statutární společnost, kdy *jangbané* 兩班, tehdejší elita, nezastávali myšlenku nacionalismu, a proto o sobě lidé neuvažovali jako o národu.⁴ Henry Em tvrdí, že se korejský národ vyvinul až integrací

¹ EM, Henry H. *Nationalism, Post-Nationalism, and Shin Ch'ae-ho*. Korea Journal. 1999, 39(2), str. 288.

² Rokem 676 Sjednocená Silla ze svého území kompletně vyhnala Číňany a získala kontrolu nad celým Korejským poloostrovem.

³ SHIN, Gi-wook. *Ethnic nationalism in Korea: genealogy, politics, and legacy*. Stanford: Stanford University Press, 2006, str. 4-6.

⁴ Ibid.

Koreje do moderního světového systému národů a následným vzestupem nacionalistické historiografie na počátku 20. století. Korejský národ tudíž nebyl žádnou výjimkou, protože budování národa souviselo se vznikem moderního světa, a tedy s potřebou sebeurčení.⁵

Třetí skupina se vymezuje proti předchozím názorům a poukazuje na pozoruhodnou stabilitu územních hranic a stálost korejského feudálního byrokratického státu a zabývá se potenciálem, který mají jako pro sociální a kulturní základ etnické identity. Odkazuje na trvalou kolektivní identitu udržovanou předmoderními Korejci za použití termínů jako „předmoderní národ“, „protonárod“ nebo „etnikum“ a shoduje se v tom, že díky této identitě dokázal v Koreji na konci 19. století snadno zakořenit nacionalismus. Pro skupinu je také důležitý historický vývoj předmoderní Koreje a odmítá tvrzení, že by se korejský národ tvořil integrací se západním světem.⁶

Pojem národ byl v té době moderní a původem západní, což do značné míry souvisí s tím, jak byly západní mocnosti na vzestupu na základě toho, že se hlásily k určitému národu. Předmoderní Korejci měli mnoho forem identity, a proto neexistovala záruka, že národ jako forma kolektivní identity bude převládat. Kromě toho neexistovala ani záruka toho, že se etnicita stane primárním základem korejského národa, a nakonec se tak stalo. Jako jedna z mála zemí má Korea po staletí poměrně homogenní a etnický národ, což kontrastuje se situací v západní Evropě, kde se geografická a politická podoba mapy formovala až v moderní době a kde nacionalismus fungoval jako politická ideologie, jejímž cílem bylo integrovat různé etnické skupiny do koherentního politického společenství, které by se nazývaly národ. Etnická jednota se předpokládá na obou stranách Korejského poloostrova a většina Korejců nezpochybňuje její historicitu.

Korejské vnímání identity

Korejský národ byl po osvobození a vyhlášení nezávislosti roku 1945 postaven hlavně na rase jako základní jednotce, protože rasa nebo krev byly podle I Kwang-sua (李光洙; 1892-1950)⁷ považovány za nejvíce rozhodující faktor ve formování korejské identity. Po rase se národ identifikoval také na základě jazyka, teritoria, historie, náboženství a zvyků.

⁵ ROBINSON, Michael Edson. SHIN, Gi-Wook. *Colonial modernity in Korea*. Cambridge (Mass.): Harvard University Asia Center, 1999, str. 339.

⁶ SHIN, Gi-Wook. 2006, s. 4-6.

⁷ Korejský spisovatel, nacionalista a bojovník za nezávislost Koreje. Ve svých esejích se zabýval hlavně tím, jak probudit národní vědomí. Patří mezi první autory moderního románu a jeho kniha *Bezcitnost* (*Mudžong*, 無情) je považována za vůbec první korejský román.

Dnes Korejci věří, že existovali jako homogenní rasa od prehistorických dob. Postkoloniální práce o rasové historii obvykle začínaly výrokem „*Korejci nejsou Japonci*“ k vyvrácení teorií o společném rasovém původu Korejců a Japonců, která byla za okupace často slyšet. Kromě toho se také zaměřily na dokázání toho, že nenesou žádné kulturní či fyzické vazby s čínskou či japonskou minulostí. Obecně jsou nejlépe přijímány dva proudy kulturního vlivu. První vlna šla údajně ze severu a byla reprezentována sibiřskými neolitickými kulturními prvky a druhá vlna šla z jižních moří. Tyto dvě vlny vnikly na Korejský poloostrov několika invazemi a migracemi, které se spojily kolem 1. tisíciletí př. n. l. a vytvořily rasové a kulturní rysy korejské rasy krátce před dobou bronzovou.⁸

Dále se Korejci také učí, že jejich rasa vznikla díky mytickému zakladateli Koreje Tangunovi, který se narodil ženě-medvědicí a synovi nebes Hwanungovi. Jedna z raných zmínek o Tangunovi je v nejstarší dochované korejské neoficiální Kronice Tří království (*Samguk jusa*, 三國遺事) z pozdních let 13. století. V dnešních jihokorejských učebnicích je označován za zakladatele prvního korejského státu Starý Čosön (*Kočosön*, 古朝鮮) roku 2333 př. n. l. a jeho potomci jsou považováni za zakladatele úspěšných a historicky prokázaných dynastií států Pujö, Kogurjö, Päkče a Silla, čímž je zajištěna trvalá legitimita státu a přímý původ od zakladatele. Sebe prezentace Korejců slovem *pädal* (倍達), neboli národem potomků mytického Tanguna, tvrdí, že pochází pouze z jedné větve. *Pädal* bylo také nejspíš slovo, ze kterého se odvodilo slovo *paktal*, tedy strom, u něhož měl demiurg Hwanung sestoupit z nebes na zem. Slabika *pä*, stejně jako slabika *palk* má význam světla či světlosti a má původ ve spise o purhamské kultuře Čchö Nam-söna, který tvrdí, že Tangun a Kočosön jsou zdrojem světla všech východoasijských civilizací.⁹

Doba, kdy Korejci začali hledat aktivněji svoje kořeny a kdy začalo být běžné používání pojmů národ, byla během vlasteneckého osvícenského období od roku 1905 do roku 1910 na konci království Čosön. Národ, který byl jednoduše používán jako koncept lidských skupin nebo kmenů, se postupně změnil na koncept členů stávajícího státního systému a dále na koncept „typické skupiny zemí, které mohou existovat i bez státního systému“. Zejména před a po ztrátě národní suverenity byli lidé a stát považováni za entity, které již existovaly. V souvislosti se

⁸ PAI, Hyung Il. *Constructing “Korean” Origins: A Critical Review of Archaeology, Historiography, and Racial Myth in Korean State-Formation Theories*. London: Harvard University Asia Center, 2000. str. 57-58.

⁹ PAI, Hyung Il. 2000, str. 58.

ztrátou samotné státnosti byl národ vnímán jako archetypická skupina, která existovala dříve, a věřilo se, že bude existovat i nadále.¹⁰

Koncept národa *mindžok*

Pojem národ, v korejštině *mindžok* 民族, se měl obecně objevit až v moderní době. Na druhé straně koncept národa jako typ kolektivní kulturní identity má sahat až do raného starověku a být spojený se smyslem pro historickou pospolitost s důrazem na kulturní odlišnosti. Na to především upozorňoval Anthony D. Smith, který ukazoval, jak se Asie a východní Evropa ve skutečnosti liší od reality moderní západní společnosti. V západním pojetí si jedinec může sám vybrat, do jaké komunity patří, ale v nezápadním či etnickém pojetí taková svoboda neexistuje. Takový národ vychází ze společného předka, proto i když příslušník národa migruje jinam, v zásadě zůstává členem vrozené a přirozené kulturní komunity, ve které se narodil. Touto charakteristikou lze vysvětlit silný lidový prvek etnického pojetí národa. Pro takový národ byl důležitý také jazyk a zvyky.¹¹

Podle Anthonyho D. Smithe potřebují všichni lidé a národy mýtus a historii, aby si udrželi soudržnost. To platí zejména pro národy, které si prošly kolonizací nebo musely vytvořit novou politickou kulturu. Pro tyto společnosti je důležité najít historické povědomí, kulturní originalitu a sebeuvědomění. Společnou kulturou, která může členy sjednotit, jsou pak mýty o předcích a historické vzpomínky.¹² To je možné vytvářením a rozpracováním ideologických mýtů. Je to proto, že mýty a symboly dávají etniku „ethnie“ identitu tím, že vytvářejí hranice v širší komunitě a zároveň určují, co danému etniku „patří“.¹³ Etnikum spojuje smysl pro historickou komunitu s důrazem na kulturní rozdíly a je typem kolektivní kulturní identity, která sahá až do počátku starověku. K tomu dochází především v Asii a Africe, které jsou odlišné od západního světa a byly označovány jako „státy bez národů“, kde vznikala potřeba hledat alternativní modely národa a různé způsoby národní integrace. Častou cestou, jak sjednotit lidem, se tak stávaly mýty a společenské symboly.¹⁴

¹⁰ I, Či-ün. *Čchö Nam-sönüi mindžok kǎnjöm pjõnhwa jõngu 'Čosõn mindžok'kwa 'tongbuga mindžog'ül Čungšimũro* [최남선의 민족 개념 변화 연구 '조선 민족'과 '동북아 민족'을 중심으로]. A Study on Transition of Ethnic Concept of Choi Nam-Seon: Centered on 'Chosun Nation' & 'Northeast Asian Nation'. Seoul, 2012. Diplomová práce. Ewha Womans University str. 7.

¹¹ I, Či-ün. 2012, str. 8-9.

¹² SMITH, Anthony D. (Anthony David). *The ethnic origins of nations*. Oxford: Basil Blackwell, 1986, str. 145,

¹³ SMITH, Anthony D. 1986, str. 202.

¹⁴ SMITH, Anthony D. 1986, str. 147.

Mýty a společenské symboly jsou součástí etnického nacionalismu, který je zakořeněn v pocitech příbuzenské solidarity a je v souladu se základními pocity vytvořenými lidskou zkušeností a rodinnými vztahy. Tento nacionalismus není přirozeně konstruován, ale uznává historický a strukturální základ národa a sociální a historický kontext konkrétního národa prostřednictvím etnicity, jazyka a náboženství. Proto je hlavním problémem „etnického nacionalismu“ zajistit přežití kulturní identity skupiny. To proto, že zahrnuje nejen fyzickou ochranu členů národa, ale také záruku národního politického přežití. Historický výzkum Čchö Nam-söna byl také prací na interpretaci původu, jazyka a náboženství kmene, kde se zformoval „národ Čosön“ pro politické přežití národa.¹⁵

Korea měla jako civilizace nebo jako kulturní a sociální útvar historii dlouhou více než tisíc let. Sjednocená Silla (676–935), Korjō (918–1392) a Čosön (1392–1910) se svými politickými a náboženskými elitami hrály roli v účasti a reakci na různá intelektuální hnutí v rámci většího celku soustředěného kolem Číny, čímž byly nuceny vytvářet různé formy kolektivní identity a tím reprezentovat stát a lid jako něco jedinečného a samostatného. Prostřednictvím praktikování státem podporovaných rituálů, stavění monumentů nebo sestavování oficiálních dějin se neustále vytvářely příběhy o kolektivním já. Během toho vznikla jednak spousta nových narativů v souvislosti s korejskou identitou, ale také jich mnoho zaniklo, nebo bylo potlačeno. V tomto smyslu je koncept Korejců jako etnického národa *mindžok* moderní konstrukt, který v historickém kontextu vznikl na přelomu století a umožnil více demokratické a inkluzivnější formy akce.¹⁶

I přesto, že někteří Korejci, jako později zmíněný Son Čin-tchä (孫晉泰; 1900-?), hovoří o tom, že *mindžok* existoval předtím, než se vůbec toto slovo objevilo, docházelo k uvědomování si *mindžok* až na přelomu a počátku 20. století. Už za období Korja existovala určitá jazyková a kulturní jednota, ale mezi provinciemi stále panovaly rozdíly. Kromě toho panovaly ještě statutární rozdíly mezi elitou *janbanů*, střední třídou (*čungin*, 中人), obyčejnými lidmi (*sangmin*, 常民) a nesvobodnými (*čchönmin*, 賤民), které vytvořily horizontální linie kulturních rozkolů, protože každá skupina v této hierarchii měla svůj jazyk, normy a sociální roli, kdy například konfucianismus byl myšlenkovým směrem typicky náležící *jangbanům* v tom smyslu, že sloužil k tomu, aby podtrhl, legitimizoval a učinil autoritativními různé světy obývané horizontálně segregovanými vrstvami v předmoderní korejské společnosti. *Jangbané* samozřejmě znali

¹⁵ ČCHA, Nam-hü a Či-ün I. *Čchö Nam-sönüi 'Čosön mindžok'kwa Tangun* [최남선의 '조선 민족'과 단군]. Choe Nam-Seon's 'Chosun Nation' and 'Dangun'. *Hanguksahöjöksahakhö*. 2014, 17(4), str. 15-16.

¹⁶ EM, Henry. *The great enterprise: sovereignty and historiography in modern Korea*. Durham and London: Duke University Press, 2013, str. 76.

politické, kulturní a jazykové rozdíly například s Čínou. Korea měla po více než tisíc let centrální byrokratický stát, kde úkolem lidí bylo udržovat a formulovat rozdíly vůči konkurenčním sousedním státům jako Mandžusko, Čína a také Japonsko. Sjednocená Silla, Korjō a Čosŏn neměly zájem o „znárodnění“ svých poddaných jako moderní stát. Právě skutečnost, že se mezi stavy udržovaly rozdíly a tolerovaly se místní odlišnosti udržela politickou stabilitu předmoderního státu.¹⁷

Od počátku moderní éry byly do korejské společnosti řadou médií prostřednictvím západního světa, Japonska a Číny zavedeny různé moderní termíny a koncepty. V procesu přijímání nových pojmů získaly některé konvenční pojmy nový význam, zatímco použití nově zavedených pojmů bylo občas přizpůsobeno za různých okolností. Jedním z nejsložitějších a nejvýznamnějších konceptů, které se v Koreji objevily od moderní éry, je „národ“, který lze přeložit do řady korejských slov jako *mindžok* 民族, *kungmin* 國民 a *kukka* 國家, a proto je obtížné nalézt společnou definici těchto pojmů. Zároveň je důležité hledat mezi těmito pojmy rozdíly v souvislosti s nacionalismem, což je téma, o kterém se v Koreji hodně diskutuje z různých úhlů pohledu a které by mohlo nabýt různého významu v závislosti na tom, jakým pojmem je samotný národ definován.

V Koreji v předmoderní době existoval silný smysl pro etnicitu, což mělo určitý vliv na proces vzniku a zdomácnění pojmu *mindžok*. Eric Hobsbawm poukázal na to, že Korea, Čína a Japonsko patří ke vzácným případům v historii států, které měly etnicky homogenní nebo téměř homogenní populace.¹⁸ Obyvatelé těchto tří východoasijských národů sdílejí společné rysy v tom, že vyvinuli vysoce pokročilé politické orgány, které jsou založeny na předmoderním etnickém vědomí. Zatímco Korea, stejně jako Japonsko a Čína, se dlouho těšila nezávislé sféře, centralizovanému vládnímu systému a jednotné správě a udržovala si svou etnickou a kulturní homogenitu, vyvinula si také jedinečné předmoderní myšlení etnické komunity.¹⁹

Termín *mindžok* měl mezi korejskými nacionalisty důležitou roli. Od doby, kdy se ale začal používat, změnil několikrát svůj význam. Nejpravděpodobněji se *mindžok* objevil na konci 19. století, kdy jím byl rozuměn běžně používaný výraz pro „lid“ nebo „malou etnickou skupinu“. Původně slovo *mindžok* bylo neologismem japonského původu *minzoku* 民族 vytvořeného během období Meidži (1868-1912). Na začátku 80. let 18. století Mijazaki Murjú přeložil francouzský výraz pro národní shromáždění *assemblée nationale* jako *minzoku kaigi* a trvalo asi

¹⁷ EM, Henry. 1999, str. 287.

¹⁸ HOBBSAWM, E. J. (Eric J.). Nations and nationalism since 1780: programme, myth, reality. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press, 1990, str. 94.

¹⁹ SONG, Kue-jin. *The Introduction of the Concept of 'Nation' into the Korean Society and the Adaption of Its Usage*. International Journal of Korea History. 2009, 13, str. 137-138.

deset let, než se neologismus *minzoku* ustálil ve významu „etnický národ“. V Koreji se toto slovo objevilo na začátku 1900. Termín *minzoku* se postupně zavedl v japonském politickém diskurzu a jeho význam se přiblížil německému *Volk* (lid/národ) nebo *Volkschaft* (společenství). Těmto německým výrazům mělo blíže i korejské *mindžok*, protože v předmoderních časech znamenalo proto-národní komunitu, čímž se blížilo německému významu na rozdíl od anglických výrazů jako *race* nebo *nation*.²⁰

Do sloní zásoby se slovo *mindžok* dostalo až v 90. letech 19. století a začalo se široce používat až o dvě desetiletí později, nelze to proto považovat za dostatečný důkaz, že je výraz konstrukt. Historik Son Čin-tchä v roce 1948 ve svém díle Úvod do historie korejského nacionalismu (*Čosön mindžok-sa kăron*, 朝鮮民族史概論) napsal následující: *Ačkoliv se slovo mindžok v minulosti nepoužívalo – protože typickou povahou korejských aristokratických států zaměřených na královský dvůr bylo bránit rozvoji takového [národního] vědomí (상상) a konceptů – [korejský] mindžok určitě existoval, i když slovo ne*.²¹

V tisku se termín *mindžok* poprvé objevil v Novinách hlavního města (*Hwangsöng sinmun*, 皇城新聞)²² v roce 1900 jako součást širšího výrazu východoasijský národ *tongbang mindžok* 東方民族. Během tohoto období byly pojmy *indžong* 人種 s významem rasy nebo etnicity a *mindžok* považovány za synonyma a význam zahrnoval všechny tři východoasijské země, tj. Čínu, Japonsko a Koreu.²³

V letech 1894-1904 se *mindžok* používal také jako běžně užívané substantivum pro lid nebo malou etnickou skupinu.²⁴ Posun ve významu se uskutečnil až po anexi a během koloniálního období. Mezi roky 1907-1908 se termín *mindžok* často objevoval v Korejském deníku (*Tăhan mäil sinbo*, 大韓每日新報). Zajímavostí je, že v roce 1907 se objevil v novinách jednou, zatímco v roce 1908 se už 135krát, což naznačuje, že s blížícím pádem korejského císařství rostlo povědomí o národu.²⁵ V té době *mindžok* neoznačoval skupinu spojenou prostřednictvím

²⁰ EM, Henry. 1999, str. 284-285.

²¹ EM, Henry. 2013, str. 77.

²² Denní tisk novin založených v roce 1898 pod vlajkou protestu proti cizímu pronikání a rozvoji národního poznání.

²³ Silný vliv rasově založeného vnímání světa během tohoto období způsobil, že tyto dva pojmy byly vzájemně propojeny. V protikladu k tomu byl vytvořen výraz *păgin* 白人 pro bílou rasu. Nicméně tehdy byla korejská společnost stále pod vlivem způsobu vidění světa založeného na rasové kategorizaci, a proto významový rozsah pojmů pro rasu a pojmů *mindžok* se do jisté míry poněkud chaoticky mísily.

²⁴ PARK, Eun-jung. *Korean Culture and Transformation of National Identity: A research into six types of Sout h Korean culture related texts*. Oslo, 2014. Diplomová práce. University in Oslo, str. 37.

²⁵ SONG, Kue-jin. 2009, str. 140.

pokrevní linie nebo rodové linie, ale označoval skupinu, která sdílela historii a kulturu se stejným předkem, který založil národ, *kukčo* 國祖²⁶.

Sin Čchä-ho (申采浩; 1880-1936) pak v červenci 1908 v *Tähan mäil sinbo* definoval *mindžok* jako: „Lidé, kteří sdílejí stejnou rodovou linii, bydlí na stejném území, sdílejí stejnou historii, ctí stejné náboženství a mluví stejným jazykem“. Tato definice může být chápána tak, že konceptualizuje *mindžok* jako přirozeně vycházející z historie, která poskytuje etnický základ pro národ.²⁷ Ve významu „etnické jednoty“ nebo „pokrevního společenství“ pak *mindžok* používali nacionalističtí historici jako I Kwang-su, Čchö Nam-sön nebo zmíněný Sin Čchä-ho.

Ve stejné době se začal používat také termín *kungmin* s velmi podobným významem jako *mindžok*. *Kungmin* znamenal „národ“, „lid“ nebo „občan“, což je spojeno se státem *kukka*. Termín *kungmin* i *mindžok* byly sloučeny pod označení „lid“ v době před japonskou anexí. Postupem času, jak zesilovala japonská kulturní asimilace a Korejci ztráceli národní suverenitu, se ve 30. letech *mindžok* oddělil od *kungmin* a dostal přirozenější význam „sjednocení“ či „unie“ zabarvený protikoloniálním vzdorem.²⁸

Tangun a *mindžok*

Korea, stejně jako Japonsko a Čína, se dlouho pyšnila jednotným a tradičním územím, centralizovaným vládním systémem správy a udržovala si svou etnickou a kulturní homogenitu, z čehož vznikla i představa o jedinečném předmoderním myšlení etnické komunity.

Toto vnímání sebe sama jako vyvoleného etnika lze nalézt v kronice *Samguk jusa* z doby království Korjŏ, která mýtus o Tangunovi uvádí jako první. Zmínky o Tangunovi se vždy objevily v obdobích, kdy byl vztah Koreje s Čínou nebo Japonskem charakterizován válkou nebo napětím. Legitimita království Čosön byla založena na sinocentrickém světovém řádu tak, že Korejci byli označeni jako přímí potomci Kidži (箕子; 1120–194 př. n. l.)²⁹ a země se vyhlásila „malou Čínou“. Království Čosön si však současně vyvinulo vědomí jako nezávislá komunita, která byla oddělena od Číny z geografického, kulturního a pokrevního hlediska, čímž zdůrazňovalo postavení království na přímých potomcích Tanguna, ale toto vnímání týkající se

²⁶ Fakt, že raný koncept *mindžok* zdůrazňoval spíše symboly a kulturu než pokrevní příbuznost, naznačuje, že nacionalismus je v počátcích spíše kulturní než etnický.

²⁷ PARK, Eun-jung. 2014, str. 41.

²⁸ PARK, Eun-jung. 2014, str. 38.

²⁹ Kidža měl být potomek dynastie Šang a králem korejského státu čínského původu, který je zmíněn v čínských Zápiscích historika (93/91 př. n. l.), z korejských pramenů pak v *Samguk sagi* (三國史記, 1145) a v mnoha dalších spisech.

Tangunových potomků nakonec ustoupilo vzniku pojmu monoetnika a vnímání týkající se nástupců Kidži nakonec vyústilo v inherentní víru v nadřazenost korejské kultury, zvláště po nástupu mandžuské dynastie Čching (1644-1911). Po otevření Koreje a s poznáním západního myšlení toto vnímání ale pomalu zanikalo.³⁰

Tangun byl vždy zmiňován v diskurzu *mindžok*. Je to postava, která je považována za praotce čisté korejské rasy. V souvislosti s Tangunem se i v moderní době objevily diskuze o tom, zda je, či není reálný. Existence Tanguna je považována za zvláště důležitou pro rasově zaměřené nacionalisty. Pokud se ovšem historie odvozuje od Tanguna jako předka, pak lze uvádět přibližně 5 000 let starou historii korejského národa od založení nejstaršího státu Koreje Kočosönu v roce 2333 př. n. l.

Tangun je představen jako postava historických počátků společně s jeho myšlenkou *hongik ingan*. Vyprávění mýtu o Tangunovi je však značně matoucí. Na jedné straně je Tangun představen, jako by byl reálným počátkem *mindžok* díky tomu, že je považován za zakladatele Kočosönu. Na druhé straně je Tangun definován jako výraz pro „šamanského kněze“ a je také popisován jako „mytický spasitel“, který „pomohl zvýšit národní povědomí a sjednotit korejskou rasu do jediné entity proti opakovanému utrpení z vnější invaze“³¹. Tyto protichůdné postoje k Tangunovi byly také zjevné v raných studiích o Tangunovi od Čchö Nam-söna, který byl v protichůdné pozici mezi ideologickým přístupem³² a vědeckým přístupem³³. Čchö Nam-sön ohlásil sérii výzkumů mýtu o Tangunovi ve 20. letech 20. století, kdy tvrdil, že Tangun nebyl mytická, ale skutečná historická postava podobná Amaterasu, která byla považována za zakladatele japonského císařského domu, ve sporu s japonskými nacionalistickými historiky ve 30. letech 20. století. Toto bylo silně kritizováno známými marxistickými historiky jako Päk Nam-un (白南雲; 1894-1979) na základě toho, že myšlenka nebo historizace Tanguna je jen korejskou variantou japonské militantní imperialistické ideologie.³⁴

Čchö Nam-sön a náplň pojmu národa *mindžok*

Čchö Nam-sön se pojmem *mindžok* začal vážně zabývat během 20. let, kdy byl ovlivněn hlavně tím, že se Japonsko snažilo ospravedlnit koloniální nadvládu redukcí a znevažováním historie Koreje, protože právě na základě jejich výkladu historie se Korea stala podřadnou a byla

³⁰ SONG, Kue-jin. 2009, str. 138.

³¹ PARK, Eun-jung. 2014, str. 39.

³² Tangun jako původ *mindžok*.

³³ Tangun jako substantivum, náboženský původ.

³⁴ PARK, Eun-jung. 2014, str. 39.

připojena k Japonsku. Čchö Nam-sön naopak tvrdil, že díky historii se Korejci mohou dozvědět, kdo skutečně jsou, a že mají být na co pyšní.

Termín *mindžok* objevil právě v mýtu o Tangunovi, ale také v šamanismu a čisté krvi pomocí komparativní historie a folklóru. Z toho následně vyplynula Čchö Nam-sönova definice korejského národa jako „přirozené skupiny, která se identifikuje na základě kulturních rozdílů“ spíše než etnické komunity, rasy nebo lidí spojených na základě krevního pouta. Takové vnímání národa mělo objevit svůj odkaz prostřednictvím kultury. Národ byl pro Čchö Nam-söna velice důležitý pojem, protože v sebeurčení a v uznání samostatného národa viděl předpoklad k uznání nezávislosti během okupace.³⁵

Používání pojmů spojených s národem začalo přibývat během tzv. vlasteneckého osvícenského období (愛國啓蒙期) od roku 1905, kdy byla protektorátem narušena národní suverenita, do 1910, kdy byla Korea nuceně anektována a kolonizována Japonskem. Kromě toho se osvícenské hnutí soustředilo také na „pěstování“ samostatnosti a soběstačnosti kvůli akcelerování imperialistické agrese Japonska, kdy se jedinou možností k přeměně slabé a neschopné země na silnou a kompetentní jevila právě soběstačnost. Celková myšlenka hnutí byla pokroková v tom, že se její proponenti snažili dosáhnout národní nezávislosti tím, že vzdělávali a probouzeli lid, zaváděli moderní kulturu a současně podporovali industrializaci. Za nejdůležitější položku ve vzdělání byla považována geografie jakožto disciplína při prosazování vlastenectví a získávání globálních znalostí. Důraz na ni byl kladen také proto, že už bylo západními mocnostmi potvrzeno, že jsou to základní znalosti, které jsou potřeba pro úspěch. Korejská geografie byla ovlivněna překlady geografie ze Západu a spisy japonských učenců a lze na ni pohlížet jako na moderní prostředek k osvícení.³⁶

O Korejcích mluvil Čchö Nam-sön jako o korejském lidu, čímž myslel entitu, která byla podle jeho názoru vytvořena již za Kočosönu, tj. starověký lid, jehož předek byl Tangun. Korejský národ, *čosön mindžok*, se jako koncept lišil od dalšího pojmu pro národ *kungmin*, a znamenal mnohem víc než jen Kočosön jako starověký stát. Pojem představoval skupinu, která zdělala mnohem zásadnější věci.³⁷

Čchö Nam-sön věřil, že nezávislosti může dosáhnout pouze národ s pevnou identitou. Vnímání toho, co národ znamená, se postupně měnilo a vyvinulo se do podoby, kdy se za národ považovalo i společenství lidí s absencí státu. Důležité pro identitu bylo hlavně vědomí

³⁵ ČCHA, Nam-hü. I, Čiün, 2014, str. 7.

³⁶ KANG, Sun-dol. *Águkgjemonggi čisiginüi čirihak ihä: 1905–1910njönüi hakborül čungsimüro* [애국계몽기 지식인의 지리학 이해: 1905~1910년의 학보를 중심으로]. Understanding on the Geographical Knowledge of the Educated in in HAKBO from 1905-1910. Tähandžirihakhödži, 2005, 40(5), 595-612.

³⁷ I, Či-ün. 2012, str. ii-iii.

vlastního původu, etnika, kultury a historie, které představovaly základní kameny na cestě k osamostatnění se. Na znalost historie pak Čchö Nam-sön kladl zvláštní důraz, protože její studium a pochopení vedlo k odpovědím na otázky ohledně kolonizace Japonskem, které se na Koreu dívalo jako na podřadnou zemi. Sin Čchä-ho popsal národ jako lidi, kteří mají stejný původ, obývají stejné teritorium, sdílejí stejnou historii, mluví stejným jazykem a vyznávají stejné náboženství.³⁸ Národ *mindžok* přispěl k formování korejské identity a stal se pro Korejce jedním z nejatraktivnějších konceptů během koloniálního období.

Kulturní faktor, který Čchö Nam-sön zdůrazňoval společně s náboženstvím, o kterém se zmiňují později v souvislosti s dílem Ponaučení ze starého (*Kjegočchadžön*, 稽古箴存), byl jazyk, nesoucí a zprostředkovávající „duši“ uživatele, protože se používá k vyjádření konkrétního předmětu nebo myšlenky. Jazyk stejně jako náboženství se měnil v průběhu času a odrážely se v něm různé kulturní vlivy, a je proto možné díky tomu nalézt historické a kulturní stopy z doby před písemnými záznamy. Čchö Nam-sön tedy považoval jazyk za důležitý zdroj pro studium kultury prostřednictvím náboženství, protože z něj lze vyčíst i různá fakta, společenský vývoj, vlastnosti, zvyky, sociální nebo kulturní změny.³⁹

Čchö Nam-sön ještě později vysvětloval historii korejského národa na tzv. křížové struktuře *sipdža* 十字, o které vyšel článek roku 1922 v časopisu Východní světlo (*Tongmjöng*, 東明). Časopis se zabýval aktuálními událostmi, ale také mnohými tématy popisovanými z historického hlediska a těšil se velké popularitě. Prodané výtisky v počtech přesahovaly i noviny.

Křížová struktura představuje dvě čáry. Vodorovná linie kříže představuje lineární vývoj v prostoru. Vertikální čára představuje svislé pokračování v čase. Dějiny se odehrávají na průsečíku vodorovné osy, vytvářející společnost, a vertikální osy, vytvářející dějiny, kdy průsečík představuje jádro historické skutečnosti, vývoje dějin a společnosti, které se v tomto bodu střetávají. Průsečík křížů spojených svislými a vodorovnými čarami je také výchozím bodem dějin a jádrem historických faktů. Jak proud života pokračuje a naplňuje se, horizontála se rozvíjí celým prostorem a vertikála se vyvíjí v průběhu celého času. Znamená to tedy, že semínko dějin vzniká díky společnosti, která se vyvinula z primitivních lidí, schopných akceptování řádu.⁴⁰

Ve 20. letech Čchö Nam-sön také tvrdil, že studium dějin by mělo být založeno na moderních výzkumných metodách. Z hlediska času, tj. svislé osy, je korejský *mindžok* zasazen jako národ

³⁸ SONG, Kue-jin. 2009, str. 142.

³⁹ ČCHA, Nam-hü. I, Či-ün, 2014, str. 14-15.

⁴⁰ ČCHÖ, Nam-sön, 1922, Dostupné z: [조선의 풍속 강의 > \(aladin.co.kr\)](http://aladin.co.kr)

do historie, to znamená – různé kmeny *mindžok*, které zdědily příběh Tanguna, a z hlediska prostoru, tj. horizontální osy, se vytvořily východní *mindžok*, které spadají do východní kulturní linie. Tangun se nachází na průsečíku dvou os jako symbol myšlenky *purham*, kde se střetává korejský a východní *mindžok*. Křížová struktura vyjadřovala východní kulturní oblast s vírou v nebesa. Je vidět, že povědomí o problému Čchö Nam-söna, který se snažil vytvořit korejský *mindžok* prostřednictvím průsečíku společnosti Koreje a historie Koreje, se rozšířilo na východní kulturu „zkřížením“ východního a korejského *mindžok*.⁴¹

Mindžok a kultura jsou podle Čchö Nam-söna neoddělitelně spjaty a představují dva hlavní problémy studia historie, a proto se snažil v totožné práci najít původ korejského *mindžok* prostřednictvím historického výzkumu, a to bylo umožněno opětovným odhalením linie, povahy a vlivu korejské kultury. Studium a poznávání historie pro něj znamenalo poznání svého pravého já, tj. ustanovení korejského *mindžok*, což bylo možné díky umění objevovat sebe sama a chránit sebe sama. Čchö Nam-sön prohlašuje, že musí historii doslova vykopat a odhalit, čímž dosáhne osvobození své mysli, svých schopností a objevů. Čchö Nam-sön v podstatě chtěl najít předpoklady pro nezávislost ducha, myšlení a studia prostřednictvím toho, že dojde k osvobození v čase ještě před osvobozením v prostoru. Osvobození v čase bylo zároveň tím nejlepším způsobem, jak se připravit na nezávislost a zároveň uznat realitu kolonizace. Toto osvobození v čase znamenalo korejský *mindžok* jako realitu, která měla odhalit skutečný původ Korejců a poznání sebe sama prostřednictvím historického výzkumu. Díky tomu pak mohl být ustanoven korejský *mindžok*, který bude odrážet realitu a odhalí původ i kontinuitu národa v průběhu historie, čímž se pozvedne národní duch.⁴²

Na základě uznání Tanguna jako počátku dějin Čchö Nam-sön předpokládal, že národ existuje již od pradávných časů, kdy jde o propojení náboženství a jazyka.

Nacionalistická historiografie

S anexí Japonska se sebeurčení stalo ještě důležitějším úkolem než kdy předtím. S tím souvisela odpověď na otázku, jaký je vůbec vztah mezi etnikem, národem a nacionalismem. Měl by být národ něco nového a moderního, nebo je to pokračování dlouhodobých vzorců etnicity, postavených na již existujících kulturních a geografických základech. První by znamenalo, že

⁴¹ I, Či-ün. 2012, str. 38

⁴² ČCHÖ, Nam-sön, *Čosönüi pchungsok kangüi*. [Přednáška o korejských zvycích, 조선의 풍속 강의]. 1922. Dostupné z: [조선의 풍속 강의 > \(aladin.co.kr\)](http://aladin.co.kr)

je národnost produktem nacionalistické mobilizace jedinečných moderních rozměrů, zatímco druhé by na základě již dříve existující etnicity vysvětlovalo mnohé z moderní národnosti. V korejském kontextu se jedná o komplikovaný problém, protože rasa, etnická příslušnost a národ se vzájemně překrývají. Rasa je chápána jako seskupení lidí definované vrozenými fenotypovými a genotypovými charakteristikami a etnicita je obecně považována za kulturní fenomén založený na společném jazyce a historii, ale Korejci mezi nimi nerozlišovali a rasa posloužila k tomu, aby se posílila etnická identita, která měla svou roli při definování národa.

Na konci 19. století se nacionalismus stal mocnou ideologií modernity. Korea ve své rané fázi moderního budování národa následovala model Japonska, protože to si dokázalo vydobýt ve východoasijském regionu postavení a moc. Zajímavé je, že tento vliv Japonska se projevoval i v době, kdy Koreu kolonizovalo a jeho cílem bylo Koreu asimilovat a začlenit ji do svého císařství. Japonský předválečný nacionalismus byl postavený na militarismu a imperialismu. Nacionalismus v koloniální Koreji, jehož hlavními rysy byla sdílená krev a společný předek, fungoval jako ideologie postavená proti kolonialismu, což mezi lidmi vyvolávalo pozitivní odezvy.

Japonsko se snažilo přepsat existující dějiny Koreje, protože právě na základě vlastního výkladu historie si ospravedlnilo podmanění Koreje. Vzhledem k tomu, že Korejci svoji historii a své kořeny do té doby důkladně nezkoumali, nemohli tento japonský postoj vyvrátit, a proto byl v koloniální Koreji jedním z nejdůležitějších úkolů poznat sebe sama.

Pro korejské nacionalisty byl základem pro korejskou identitu národ, a proto se pokusili přeměnit po staletí staré vnímání politické komunity do moderní formy národní identity. Nepovažovali Koreu za součást Číny nebo za součást velkého regionu, který pod Čínu, ač na dobrovolné bázi, spadal, ale za nezávislý suverénní stát ve světovém řádu.

Nacionalistická historiografie se objevila v prvním desetiletí dvacátého století jako narativ o posílení protikoloniálního boje, jejím zástupcem byl historik Sin Čchä-ho. Socioekonomická (marxistická) historiografie, která se objevila na počátku 30. let 20. století, se snažila líčit korejské dějiny jako součást světových dějin, odvíjejících se v souladu s historickými zákony, a tedy historiografii, která nezná zoufalství, a jejím představitelem je historik Päk Nam-un. Škola pozitivistické historiografie usilující o objektivní, akademický přístup k psaní historie se etablovala ve 30. letech 20. století v osobě a žácích historika I Pjöng-doa (李丙燾; 1896-

1989).⁴³ V následujících kapitolách představím zástupce těchto historických škol a jejich činnost.

Sin Čchä-ho

Sin Čchä-ho byl přední historik, politický aktivista, nacionalista a zakladatel školy etnického nacionalismu, který svůj život zasvětil studiím starověké a raně středověké Koreje a je v současnosti uznáván jak v Korejské republice, tak v KLR. Patřil k nepočetné skupině korejských intelektuálů, kteří se odmítli podvolit nebo přijmout japonskou kolonizaci a zasvětili svůj život korejskému odbojovému hnutí v Číně, aby nakonec zemřel v japonském vězení v Talienu. Jeho dílo je na rozdíl od klasické východoasijské scholastiky produktem intelektuálního klasu přelomu století, kdy bylo na vzestupu korejské sebesilující a osvícenské hnutí.

Základem vši historické reality pro Sin Čchä-ho byl korejský národ a duch v jeho jádru. Jeden z jeho hlavních cílů, kdy čelil problému s korejskou identitou a s propojením nacionalistického hnutí a rozpořybování masového sebeurčení, bylo nalézt odpověď na otázku, kdo Korejci jsou. Toto vědomí by pak bylo hnací silou pro odpor japonské kolonizaci a celkového oživení národa.

Ve svých menších dílech psal o svých obavách, které sdílel společně s dalšími reformátory a nacionalisty. Upozornil na to, že od Sjedenčené Silly je Korea politicky, historicky a kulturně závislá na Číně a kolaps, který Koreji hrozil mezi lety 1905 a 1910, viděl jako důsledek duševní malátnosti, stejně jako tradiční neobratnosti korejské vlády a japonské imperialistické nenasytnosti a mezinárodních politických intrik. Korejci podle Sin Čchä-ho měli přijít o svou identitu a bez oživení patriotismu a ztotožněním mas lidí s těžkou situací, v níž se národ ocitl, bylo vše ztraceno. Tento stav, který bránil společnému jednání s cílem zvrátit hrozící kolaps národa, byl pro něj produktem po staletí trvající závislosti, která v Korejcích vybuřovala otročskou mentalitu. Hlavní problém viděl v tom, že korejský lid neměl žádný pocit vlastenectví nebo smysl pro sebeurčení, tudíž se nemohl účinně bránit. Proto se s odhodláním pustil do zkoumání již zapomenuté historie korejského národa, protože byl přesvědčen, že pochopením a uvědoměním si národa mohl být mezi Korejci znovu probuzen patriotismus.⁴⁴

⁴³ SCHNEIDER, Axel a Daniel WOOLF. *The Oxford History of Historical Writing*. 5. Oxford: Oxford University Press, 2011. str. 659.

⁴⁴ Robinson, Michael. 1984, 122-123.

Sin Čchä-ho jako vůbec první novodobý historik psal pro běžné Korejce, mezi které šířil své poznatky a znalosti o Koreji a jejím národu. Andrew Logie uvádí několik rysů, které jsou jádrem jeho historických koncepcí:

1. narativ politického a kulturního „vzestupu a pádu“ starověké korejské civilizace
2. historická geografie téže doby, která si dělá nárok na kontinentální Mandžusko
3. rozpracování diachronních tradic spojujících tuto nalezenou minulost s potvrzenou historickou pamětí
4. narativ konspiračního typu, který se týká oficiální historiografie potřebný k vysvětlení chybějících argumentů pro potvrzení teorie říše.⁴⁵

Nejsilnější stránky Sinových prací tkví v jeho všespokojujícím vyprávění a ve specifické mechanice, kterou vytváří obraz kontinentální říše, ačkoliv k tomu zneužil pozdější zdroje a různé jazykové spekulace,⁴⁶ které jsou jeho slabostí, protože stejně jako Čchö Nam-sön neměl znalosti komparativní lingvistiky, a proto jsou jeho studie původu a vývoje slov nevěrohodné.⁴⁷

V prvním desetiletí, kdy se začínala formovat korejská nacionalistická historiografie, jako první reagoval na hrozbu kolonizace tím, že se soustředil na psaní dějin, které by probudily, sjednotily a mobilizovaly všechny Korejce. V této době byl ovlivněn čínským filosofem Liang Čchi-čchaoem (梁啓超; 1873-1929). Jeho historické studie tematicky určily pozdější směr nacionalistické historiografie, která si stála za tím, že vylíčením dlouhodobé historie Koreje dokáže bohatou kulturu a společnost, vypovídající o pravdivém obrazu korejského národa, který vzdoroval cizí agresi, a který je beze vší pochybnosti součástí světové historie.⁴⁸

Sin Čchä-ho začínal svoji kariéru jako editor v *Hwangsöng sinmun* a po jejich zrušení Japonci se přesunul do Korejského deníku (*Tähan mäil sinbo*; 大韓每日新報), kde se stal dokonce šéfredaktorem. V roce 1907 se také věnoval pracím, které měly pozvednout ducha mladých Korejců a inspirovat je k heroickým činům. Přeložil dílo čínského filosofa Liang Čchi-čchaoa Příběh tří hrdinů při založení Itálie (*Itchäri könguk samgöldžön*, 伊太利建國三傑) se stručnými životopisy italských vlastenců Giuseppe Mazziniho (1805-1872) a Giuseppe Garibaldiho (1807-1882) a italského politika Camilla B. Cavoura (1810-1861) a v následujícím roce napsal krátké životopisy o generálu Ůldži Mun-dökovi (乙支文德; 7. století) z Kogurja a o admirálu I Sun-sinovi (李舜臣; 1545-1598) z Čosönu. V roce 1907 společně s dalšími nacionalisty založil

⁴⁵ JACKSON, Andrew David, Codruța SÎNTIONEAN, Remco BREUKER a CedarBough SAEJI. *Invented traditions in North and South Korea*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2021, str. 85.

⁴⁶ JACKSON, Andrew David, Codruța SÎNTIONEAN, Remco BREUKER a CedarBough SAEJI. 2021, str. 85.

⁴⁷ LOGIE, Andrew. *Popular Korean Hystography in Northeast Asia: a critical survey from the 13th century until the present, pertaining to Early Korea*. Helsinki, 2016. Disertace. University of Helsinki, str. 227.

⁴⁸ EM, Henry. 2013, str. 97-98.

Novou národní společnost (*Sinminhō*, 新民會), která podporovala nezávislost a národní posílení. Sin Čchä-ho pak názory *Sinminhō* publikoval prostřednictvím vlastních úvodníků. Až do anexe pokračoval v psaní esejí o nacionalismu, korejské lingvistice, historii a básnictví. Těsně před anexí opustil Koreu, a kromě krátké návštěvy v roce 1916 se tam už nikdy nevrátil. V roce 1919, kdy se v Koreji připravoval Hnutí 1. března, založil v Šanghaji Prozatímní vládu Korejské republiky (*Tähanminguk imsidžöngbu*, 大韓民國臨時政府)⁴⁹, odkud ale následující rok odešel kvůli tomu, jak I Süng-man (李承晩; 1875-1965) a An Čchang-ho (安昌浩; 1878-1838) vládu vedli.⁵⁰

Ve 20. letech se ponořil do studia dějin a ovlivňovali ho hlavně čínští anarchičtí intelektuálové. V roce 1923 napsal Deklaraci korejské revoluce (*Čosön hjöngmjöng sönön*, 朝鮮革命宣言) pro korejskou revoluční organizaci Skupina hrdinů (*Ůijöldan*, 義烈團).⁵¹ Od roku 1925 se Sin Čchä-ho zaměřil na propagaci anarchismu. V exilu se přidal roku 1926 k Východní anarchistické asociaci (*Tongbang mudžöngbudžuüi jönmäng*, 東方無政府主義聯盟) a psal protiimperialistické a články za národní nezávislost. V roce 1931 vydal dílo Dávná historie Koreje (*Čosön sanggosa*, 朝鮮上古史), která je společně s Novým čtením korejské historie (*Toksa sillon*, 讀史新論) z roku 1908 považována za klíčové práce nacionalistické historiografie moderní Koreje. Jeho anarchistické aktivity vedly nakonec k jeho zatčení a následné smrti ve vězení 21. února 1936.⁵²

Sin Čchä-ho ve 20. letech také teoreticky systemizoval „tradiční“ národní „hwarangskou“ ideologii *nangasasang* 郎家思想 na základě studia starověké korejské historie. V té době vlastenečtí historici čelili koloniálnímu pohledu japonských učenců, který byl teoretickým základem japonské koloniální politiky, a proto se pokusili znovu obnovit zkrslené a vykonstruované dějiny a tím inspirovat národního ducha k soběstačnosti a nezávislosti státu a národa. Toto historické povědomí je charakterizováno pohledem na duši, který zahrnuje nejednom *nangasasang* od Sin Čchä-hoa, ale také další duchovní koncepty jiných historiků jako *hon* 魂 od Pak Ůn-sika (朴殷植; 1859-1925), *čosönsin* 朝鮮心 od Mun Il-pchjönga (文一平;

⁴⁹ V činnosti do roku 1948.

⁵⁰ SIN, Čchä-ho. [신채호 (申采浩)]. Encyklopedia of Korean Culture [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-23-06]. Dostupné z: [신채호\(申采浩\) - 한국민족문화대백과사전 \(aks.ac.kr\)](http://aks.ac.kr)

⁵¹ Skupina tvrdila, že mnoho jiných skupin hnutí za nezávislost organizovaných v Mandžusku a pevninské Číně v té době provádělo vlašnou a umírněnou činnost s cílem dosáhnout nezávislosti. Zaměřovala se na radikální a násilný boj za nezávislost tím způsobem, že odstraňovala vysoce postavené japonské úředníky a páchala teroristickou činnost proti vládním úřadům. Svoji základnu měla v Pekingu a v roce 1924 čítala okolo 70 členů. Ůijöldan přesunul svou základnu do Pekingu v Číně a přivedl členy do Šanghaje, kde měl v roce 1924 asi 70 členů. Mezi známé podporovatele patřil i Čankajšek (蔣中正; 1887-1975).

⁵² EM, Henry H. 1999, str. 289.

1888-1939), *ol* od Čöng In-boa (鄭寅普; 1893-1950) a *čosöndžöngsin* 朝鮮精神 od Čchö Nam-söna. Všechny více méně korelují s pojmem duše, duch ve významu *Volkgeist*. Mezi nimi je právě myšlenka *nangasasang* jedinečná, protože je popisována daleko konkrétněji než jiné idealistické a abstraktní pohledy. Využívá konkrétních historických metod a teorií, na základě kterých zkoumá původ, přenos a funkce tradiční národní ideologie. Charakteristické rysy této ideologie tkví v tom, že se snaží osvětlit cestu národa a ducha doby pozvednutím moderního ducha nezávislosti za účelem obnovení národní suverenity.⁵³

Etnický nacionalismus, který se zrodil na počátku 20. let 20. století a vykládal korejskou historii jako historii korejského národa *mindžok*, byl neoddelitelnou součástí studií Sin Čchä-hoa. V roce 1908 vydal esej *Toksa sillon*, která vytlačila předchozí formu psaní dějin – konfuciánskou historiografii – která se realizovala jako anály *pchjönnjönčche* 編年體 a biografie *kidžönčche* 紀傳體. Bylo to dílo, kde korejská historie státu *kuksa* a historie národa *mindžoksa* navzájem ztotožňovaly, což se lišilo od Sinem kritizovaných „moderních“ učebnic vydaných korejským reformním ministerstvem školství z roku 1894, kterým vytýkal, že jsou to pouze překlady korejských dějin napsané Japonci. Místo líčení vzestupů a pádů dynastií, loajality ke králi a připoutanosti k vesnici, klanu a rodině a místo rozdílů v hierarchickém postavení mezi *janbany* 兩班, *čunginy* 衆人, *sangminy* 常民 a *čchönminy*, se Sin Čchä-ho snažil přenést loajalitu lidí k všeobjímající identitě Korejců jako etnického národa *mindžok*. Přesměrování loajality ke korejskému panovníkovi a k nacionalismu, který byl založený na svrchovanosti lidu, bylo politickým záměrem, na jehož základě Sin Čchä-ho vysledoval etnické a kulturní kořeny Koreje. Tyto kořeny u něj vedou až k Tangunovi a jeho potomkům a na tomto základě pak tvrdil, že obývané území mělo být desetkrát větší, než se Korejcům obvykle přičítá.⁵⁴ Hranice Kočosönu dosahovaly podle něj až k řece Amur na severu, k pobřeží Přímořského kraje v Rusku na východě, na k jihu Korejského poloostrova a k dnešní provincii Liao-ning v Číně na západě, přičemž ještě tvrdil, že další obsazená území se nacházejí různě na východě Číny.⁵⁵ Podobně územně rozsáhlou Koreu si představoval i další historik Kim Kjo-hjön (金教獻; 1868-1923), Čöng In-bo a Čchö Nam-sön. Sin ovšem vynaložil nemalé úsilí ve

⁵³ Podle Sin Čchä-hoa pocházela myšlenka z víry *sududže* 蘇塗祭, primitivního náboženství korejského lidu. Počátky ideologie měly vzniknout už za Tanguna, kdy se pořádala oslava sududžedžön a dále se dědila v podobě dalších oslav a festivalů jako *jönggo* 迎鼓 z období Pujö, *tongmäng* 東盟 z období Kogurjö, *mučchön* 舞天 z období Tong Je, *sodo* 蘇塗 z období Tři království.

⁵⁴ SCHNEIDER, Axel a Daniel WOOLF. 2011, str. 662.

⁵⁵ JACKSON, Andrew David, Codruța SÎNTIONEAN, Remco BREUKER a CedarBough SAEJI. 2021, str. 86.

sledování genealogické historie počínající Tangunem a pokračující přes Kočosön, Pujö, Kogurjö, Parhä, Korjö a Čosön.⁵⁶

I Pjöng-do

I Pjöng-do byl jedním z historiků, kteří jsou spojováni s japonským pohledem na korejské dějiny. V roce 1927 začal pracovat pro Společnost pro kompilaci korejské historie (Čósenši hensúkai, 朝鮮史編修會), vedenou a založenou úřadem Japonského generálního guvernérství. Místo mu zajistilo jeho studium na Univerzitě Waseda (*Waseda daigaku*, 早稲田大学) v letech 1916-1919, kde studoval u historika Cudy Sókičiho (津田左右吉; 1873–1961) a Ikeučí Hirošiho (池内宏; 1878–1950), prvního přednášejícího korejské historie na Tokijské státní univerzitě (東京大学), na jehož doporučení byl do společnosti přijat. Zde původně studoval veřejné právo, ale postupně došel k uvědomění, že je především třeba studovat korejskou historii.⁵⁷

Roku 1925 byla založena Komise pro kompilaci korejské historie (*Čosönsa pchjöngsuhö*, 朝鮮史編修會) a I Pjöng-do se na doporučení Ikeučí Hirošiho stal její součástí jako výzkumník korejské historie. Kvůli zdravotním potížím zde ale vydržel necelé dva roky.

V roce 1934 založil akademickou Společnost Čindan⁵⁸ (*Čindanhakhö*, 震檀學會), která zkoumala korejskou historii, jazyk a literaturu. Ve stejném roce pak byl založený zpravodaj Čindan (*Čindanhakbo*, 震檀學報), který do svého zrušení⁵⁹ roku 1941 stihl vydat čtrnáct čísel se sedmdesáti sedmi pracemi, pojednávajícími o korejské historii⁶⁰, korejském jazyce a literatuře, archeologii a dějinách umění, čínské kultuře a folklóru. Po osvobození byla činnost obnovena a funguje dodnes.⁶¹

I Pjöng-do se stal reprezentativním historikem školy pozitivistické historiografie usilující o objektivní, akademický přístup k psaní historie a zasloužil se hlavně o představení nové historie

⁵⁶ SCHNEIDER, Axel a Daniel WOOLF. 2011, str. 662.

⁵⁷ I, Pjöng-do. [이병도 (李丙燾)]. Encyklopedia of Korean Culture [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-23-06]. Dostupné z: [이병도\(李丙燾\) - 한국민족문화대백과사전 \(aks.ac.kr\)](http://aks.ac.kr)

⁵⁸ Slovo Čindan se používalo k označení Tangunovy země, tj. Koreje, podobně jako slova Činguk (震國) nebo Činjök (震域).

⁵⁹ Japonská politika se v té době velmi upevňovala. Organizace procházela ze strany Japonců potlačováním ideologie, několik členů bylo dokonce zatčeno, což nakonec vedlo k rozpadu.

⁶⁰ Zajímavostí je, že ani jednou nebyla v historickém okruhu zahrnuta práce, která by pojednávala o mytickém zakladateli Tangunovi.

⁶¹ I, Pjöng-do. [이병도 (李丙燾)]. Encyklopedia of Korean Culture [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-23-06]. Dostupné z: [이병도\(李丙燾\) - 한국민족문화대백과사전 \(aks.ac.kr\)](http://aks.ac.kr)

Koreje (*Hanguksa sillon*), zároveň byl kontroverzní v tom smyslu, že pracoval v Komisi pro kompilaci korejské historie a byl během svého života v kontaktu s japonskými učiteli, s nimiž sdílel názor na rasu a etnicitu. Kromě toho popíral reálnou existenci Tanguna a tvrdil, že je to pouze mýtus, a v souvislosti s tím popíral také založení Kočosönu. I přesto mu nelze upřít jeho přínos, ať už jako historika nebo jako uznávaného vysokoškolského profesora a prvního muže jihokorejské historiografie, kterým se stal po osvobození.

Päk Nam-un

Päk Nam-un patřil mezi marxistické historiky a kritiky nacionalistických historiků, jakými byli Sin Čchä-ho nebo Čchö Nam-sön pro jejich idealistické, dílčí pohledy na historii, kterou viděl jako „starožitné dědictví“ romantického *Volksggeist* z 19. století., vyhovujícího potřebám rozvíjejícího se národního obrození v Německu nebo Japonsku v konfrontaci s vyspělými kapitalistickými mocnostmi, jako byla Anglie. Problém podle něho vězel v tom, že taková historiografie, která vyobrazuje korejskou minulost, jako kdyby vytvořila unikátní mikrokosmo, nesešla politickým potřebám lidu v koloniálním období, ale seděla potřebám *potulných učenců* sbírajících starožitnosti. Päk na základě toho, že historický narativ těchto mužů spočíval na ideologických konceptech duše jako *hon* nebo *öl*, prohlašoval, že idealistické a partikularistické historie nakonec pouze posílily koloniální historiografii zdůrazňováním korejské jedinečnosti.⁶²

Päk Nam-un strávil léta 1919-1924 na studiích na Tokijské univerzitě obchodu (*Tonggiöng sanggwa tähak*, 東京商科大学, *Tókjó ušjóuka daigaku*) v Japonsku a v roce 1925 se vrátil zpět do Koreje, kde na Specializační škole Jönhüi (*Jönhüi čönmun hakkjö*, 延禧專門學校) vyučoval ekonomické dějiny. Mimo to se přidal ke Společnosti pro výzkum korejské situace (*Čosön sadžöng čosa jönguhö*, 朝鮮事情調査研究會)⁶³, která byla založena 15. září 1925 a skládala se ze široké řady nacionalistů včetně Ju Ok-kjöma (兪鉦兼; 1896-1947)⁶⁴ a Čchö Nam-söna na pravé straně spektra a Hong Mjöng-hüiho (洪命燾; 1888-1968)⁶⁵ a I Sun-tchaka (李順鐸,

⁶² SCHNEIDER, Axel a Daniel WOOLF. 2011, str. 661-662.

⁶³ Organizace, kde se akademicky zkoumala a studovala situace a jevy v Koreji a přednášela o tom veřejné přednášky. Byla založena za účelem vydávání brožur. V rámci organizace existovala odvětví zaměřená na vzdělávání, finance, obchod, zemědělství a průmysl.

⁶⁴ Pedagog, historik a spisovatel, působící během koloniálního období. Věnoval se hlavně tomu, jak vysvětlit a aplikovat moderní vzdělání. Napsal několik knih, které přibližují západní vzdělání a metody výuky.

⁶⁵ Romanopisec, aktivista hnutí za nezávislost a severokorejský politik během japonského koloniálního období. Spolu s I Kwang-suem a Čchö Nam-sönem byl známý jako jeden ze tří největších géníů během japonského koloniálního období“. Proslul svým románem *Im Kkökdžöng* o vůdci rolnické vzpoury v provincii Hwanghä v letech 1559 až 1562.

1897-?)⁶⁶ na levé straně. Publikoval články v různých novinách a časopisech. Všechny jeho spisy z tohoto období jsou relativně jednoduchými články o ekonomických otázkách a současných událostech kromě jednoho článku o systému (*kje*, 契).⁶⁷

Ve srovnání s Čchö Nam-sönem nebo Sin Čchä-hoem měl Päk Nam-un k mýtu o Tangunovi racionálnější přístup. Ve svém díle, které napsal z perspektivy marxistických studií a pod vlivem marxistického pojetí mytologie jako něčeho, co má pomoci s přechodem od primitivní rozdrobené společnosti k vyspělejším státům, Sociální a ekonomické dějiny Koreje (*Čósen šakai keizaiši*, 朝鮮社會經濟史) z roku 1933 odporoval v mnoha aspektech nacionalistické historií, snažil se demonstrovat univerzální vývojový proces korejské historie a výrazně se distancoval od dvou výše zmíněných nacionalistů a kritizoval je kvůli jejich interpretaci mýtu o Tangunovi, který brali za výchozí bod pro svůj výzkum historie Koreje, a navíc tvrdili, že by Tangun měl být reálnou historickou postavou. Päk Nam-un zastával opačný názor a tvrdil, že jde o čistý mýtus, který má i přes to svou hodnotu a sám se mýtem a kritickému pohledu na něj věnoval v jedné celé kapitole. Z hlediska zacházení s mytologií v korejském kontextu se jednalo o první výraznější odklon.⁶⁸

V roce 1937 napsal dílo Ekonomická historie korejské feudální společnosti (*Čósen hóken šakai keizaiši*, 朝鮮社會經濟史). Obě zmíněné práce vydal v Japonsku, aby se vyhnul přísnějším cenzurním zákonům v koloniální Koreji. V práci narážel na „teorii stagnace“, která tehdy převládala v japonské socioekonomické historiografii o Koreji. V tomto kontextu konkrétně reagoval na tvrzení průkopníka moderní japonské ekonomiky Fukudy Tokuzóa (福田徳三; 1874–1930) o tom, že se v Koreji nepodařilo objevit feudalismus a soukromé vlastnictví půdy, a proto byla úroveň rozvoje v Koreji konce 19. století srovnatelná s japonskou úrovní v období Fudžiwara (藤原氏; 794-1185) v 11. století. V opozici k širší japonské historiografii o Koreji, která měla tendenci pohlížet na korejskou společnost jako skutečně „asijskou“, bylo Päkovým cílem ukázat, že korejská společnost a ekonomika se vyvíjely v souladu s univerzálními fázemi vývoje a jako výsledek vnitřních socioekonomických sil ke Koreji.⁶⁹

⁶⁶ Vědec a ekonom, který po osvobození působil jako první děkan na Univerzitě Jönhüi (*Jönhüi tähakkjō*, 延禧大學校).

⁶⁷ EM, Henry. *History Writing in Colonial Korea: Notes on Paek Nam-un's Chosón sahoe kyôngjesa* [online]. 1998, str. 2.

⁶⁸ EM, Henry. 2013, str. 119-120.

⁶⁹ SCHNEIDER, Axel a Daniel WOOLF. 2011, str. 661.

V druhé polovině 90. let 19. století byl mýtus o Tangunovi klíčový pro korejský historický narativ, který se distancoval od Číny jako středu korejského světa a stanovil korejskou nezávislost. Nacionalističtí historici definovali teorii o Tangunovi jako „výjimečný kulturní pohled na historii“ a „reakční“ pohled na historii. Tato definice měla být z Päkova pohledu, který se snažil systematizovat historii Koreje v univerzálnosti světových dějin, odmítnuta, protože velmi ohrožovala chápání historie Koreje založené na vědeckém pohledu. Päk Nam-Un poukázal na to, že mýtus o Tangunovi byl z marxistického hlediska výsledkem třídní společnosti a podléhal možným změnám v závislosti na době. Snažil se na Tanguna nedívat jako na zakladatele národa, tedy než aby tvrdil, že Tangun byl skutečný či určitý muž nebo postava, pokusil se objasnit aspekt univerzality, který byl vlastní Tangunově původu a tradici. Filologickou metodou, kdy vycházel z teorií o fonologických změnách, dospěl k tomu, že Tangun byl původně titul pro náčelníka.

Päk Nam-un věřil, že tangunský nacionalismus, který propagovali hlavně Sin Čchä-ho, I Kwang-su, Čchö Nam-sön a další etničtí nacionalisté nemohl předložit žádné vědecké porozumění společenským třídám, národu, státu a nemohl tedy poskytnout strukturu pro překonání koloniální reality. Stále měl ale na vědomí, že se tento nacionalismus rozšířil mezi lidi a dosáhl tam významného ohlasu. Podle Päka to bylo z toho důvodu, že korejský národ měl dlouhou historii etnické jednoty, která byla ve světových dějinách nebývalá. Takové rysy měly historický význam jako „základní prvek“ ve vytváření moderního národa.⁷⁰

Čchö Nam-sön

Čchö Nam-sön (1890-1957), který se proslavil jako přesvědčený nacionalista, se narodil na konci království Čosön rodičům ze střední třídy *čungin* a patří mezi nejznámější badatele na poli studií o mytickém zakladateli Koreje Tangunovi v koloniální době. Kromě toho se také zabýval korejskou moderní literaturou, zejména poezií, založil na desítku časopisů a věnoval se šíření korejského literárního dědictví.

Dostalo se mu klasického čínského vzdělání v Soulu a povedlo se mu také dostat dvakrát na studia do Japonska. Roku 1904 tam byl jako student se stipendiem od korejské vlády na dva roky a roku 1906 studoval na Univerzitě Waseda. Studium na Univerzitě Waseda je důkazem toho, že se od mladého věku zajímal o historii, protože tam studoval na katedře historie geografii a dějiny. Po návratu ze studií v zahraničí se přidal k Hnutí nové kultury (*Sinmunhwa undongsa*,

⁷⁰ SHIN, Gi-Wook. 2006, str. 75-76.

新文化運動) za účelem probuzení korejského lidu a ponořil se hlavně do Hnutí mládeže (Čchöngnjön haguhö, 青年學友會)⁷¹.

V roce 1908 založil první moderní časopis pro děti Chlapec (*Sonjön*, 少年), k čemuž ho inspiroval jeho pobyt v Japonsku, kde si uvědomil, že různé články jsou podstatné pro osvětu a vzdělávání lidí. Časopis byl psaný korejskou abecedou *hangül* a cítil na mladé čtenáře, protože Čchö Nam-sön věřil, že právě oni mohou učinit Koreu znovu silným a sebevědomým státem. V časopise představoval články o Západu, které byly většinou založeny na japonských překladech originálních textů z ciziny. Většinu textů psal ze začátku sám, ale později se k němu přidali i další intelektuálové jako I Kwang-su nebo Sin Čchä-ho. Kromě těchto textů bylo jeho cílem zformovat novou korejskou identitu a vybudovat určité postavení pro Koreu ve světě a v mezinárodní komunitě prezentováním Koreje jako silné země, aby ukázal a šířil její sebevědomý obraz. Ve svém článku Geografická studie o Ponggiri (*Ponggiri čirigongbu*, 鳳吉伊地理工夫) z roku 1907, který se stal reakcí na přirovnání Koreje ke králíkovi japonským geologem Kotoem Bundžirou (1886-1935; 小藤文次郎) z roku 1903, ukazuje Koreu v podobě tygra, který Koreu ukazuje namísto slabé a pasívní jako silnou a mocnou zemi s ambicemi.⁷²

V roce 1910 založil Sdružení pro oslavu korejské literatury (Čosön kwangmunhō, 朝鮮光文會) a začal vážně sbírat a získávat rozsáhlé historické materiály a zároveň prostřednictvím výzkumných aktivit silně zdůrazňoval, že je Tangun původem a jádrem národa. Na Koreu, pro kterou používal název Čosön, kladl důraz jako na národní jméno prostřednictvím svého časopisu *Sonjön* a také tvrdil, že Čosön má původ v unikátním pojmenování Tangun Čosön 檀君朝鮮⁷³.

V mladém věku se také pokoušel o osvětu mezi Korejci a prostřednictvím svých prací prosazoval nový obraz Koreje. Snažil se o to, aby o Koreji začali psát její lidé, tj. Korejci, s cílem nahradit práce, které napsali Japonci nebo učenci z jiných částí světa. Šlo mu především o to, aby došlo k uvědomění si sebe sama jako národa, k čemuž bylo třeba vynaložit snahy v budování identity. Jeho snahy lze hodnotit jako úspěšné, neboť i v současné době lze najít články, které jeho dílo oceňují. Choi Yearn-hong o něm v internetovém článku The Korea Times

⁷¹ Vlastenecká mládežnická skupina s účelem osvětového hnutí mládeže, která byla aktivní od února 1909 do listopadu 1910 a byla organizací na straně *Šinminhō*.

⁷² PYO, Jung-ok. *The Modern Colonial Period and the Sea Narrative in the Korean Mythological Work, Samgukyusa (The Retained History of Three Kingdoms): Choi Nam-Seon's Imagination of the Sea*. Journal of marine and island cultures [online]. 2017, 6(2), Dostupné z: [Journal of Marine and Island Cultures — v6n2 \(jmic.online\)](http://jmic.online)

⁷³ Kočosön se dělil na Tangun Čosön, Üman Čosön 衛滿朝鮮 a Kidža Čosön 箕子朝鮮. Mezi nimi byl Tangun Čosön prvním státem, který se objevil v historii Koreje.

píše následovně: *Čchö Nam-sön se jako první v koloniální době pokusil vytvořit korejskou identitu v zájmu nezávislosti, důstojnosti a suverenity národa. Byl průkopnickým vědcem, který založil korejská studia s Tangunem během japonské koloniální nadvlády. Vymyslel slovo hangŭl pro korejskou abecedu a mindžok a nacionalismus pro hnutí za nezávislost. Jeho Deklarace nezávislosti byla srovnatelná s deklarácí Thomase Jeffersona. Byl rozčarován korejským frakčním politikařením, které stálo před naléhavostí budování národa a bojem za nezávislost na japonských poutech. Víc než cokoli jiného si přál, aby si ho pamatovali jako historika, který se pokusil založit mýtus o Tangunovi jako výchozí bod purhamské civilizace národů severovýchodní Asie.*⁷⁴

Na počátku 20. století, kdy byla autonomie Koreje ohrožena japonskou agresí, se Čchö Nam-sön začal zajímat o sociální darwinismus a jeho pojetí světa, kterým se zabýval zejména čínský filozof Liang Čchi-čchao, a právě jeho verze této teorie byla populární mezi korejskými historiky, jakým byl například Sin Čchä-ho. Tento čínský filozof rozdělil lidi a národy do hierarchických kategorií podle jejich úspěchů, které měřil hlavně teritoriální expanzí a kulturními úspěchy ve světových dějinách. V této hierarchii stáli bílí lidé, konkrétně Anglosasové a Němci, na vrcholu a jimi podmanění byli naopak dole. Mezi nimi pak zaujímali místo žluté národy, které v historii kulturně přispěly světu.⁷⁵

Čchö Nam-sön si přál, aby se Korejci dostali na vrchol, protože jako národ, který byl v té době protektorátem Japonska, se ocitli ve velkém ohrožení a hrozilo, že se propadnou na spodek zmíněné hierarchie jako podmaněný národ. V souvislosti s těmito myšlenkami napsal: „*Jak dlouho nám bude trvat dosáhnout cíle, kdy vztyčíme naši posvátnou státní vlajku nad světem a lidé z pěti světadílů před ní pokleknou? Snažme se, my mladí!*“⁷⁶

Citát pochází z roku 1906, kdy uběhl pouze rok od vyhlášení protektorátu, které korejský lid zasáhlo včetně samotného Čchö Nam-söna, který si přál svět, ve kterém bude Korea na vrcholu, kde bude dominovat ostatním zemím a zcela nahradí západní mocnosti. Ač se jedná o vizi velmi naivní a nereálnou, představují tyto myšlenky klíč k pochopení jeho prací a jednání.

V roce 1910 došlo k anexi Koreje i navzdory vlasteneckému osvícenskému hnutí, čímž se země dostala na samé dno hierarchie naznačené Liang Čchi-čchaem. Zřízením kolonie započala vlna podřízení korejského lidu, potlačování korejských tradic, dějin a identity a vštěpování japonského jazyka a kulturních hodnot pod dohledem japonské koloniální správy. Čchö Nam-

⁷⁴ CHOI, Yearn-hong. Choe Nam-sun's life and his love of nation. In: TheKoreaTimes [online]. Soul: Oh Young-jin, 2016 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/culture/2016/12/142_217046.html

⁷⁵ ALLEN, Chizuko. 2005, str. 28.

⁷⁶ ALLEN, Chizuko T. 2005, str. 29.

sön se odmítal podvolit se japonským snahám a místo toho se pokusil o udržení a posílení národní identity prostřednictvím zdůrazňování a objasňování kulturní tradice a dějin Koreje. K této osvětě založil roku 1910 klasické vydavatelství Společnost zářící literatury Koreje (*Čosön kwangmunhō*, 朝鮮光文會) za účelem shromažďování a reedice starověkých klasických spisů a propagace staré kultury mezi širší veřejnost a s cílem vytvoření pozitivního obrazu převážně negativně zobrazované Koreje. Toto vydavatelství tvořilo korejskou protiváhu japonským společnostem, jako byla Společnost korejských studií (*Čosön jönguhō*, 朝鮮研究會), která nejenom zkoumala a interpretovala texty, ale také překládala do japonštiny a zpřístupnila je japonské veřejnosti. Společnost fungovala až do roku 1918, kdy byla japonským guvernéřstvím uzavřena, stejně jako časopis *Mládí* (*Čchöngčchun*, 青春), který pokračoval od roku 1914 místo časopisu *Sonjön*.⁷⁷

Na historický výzkum se Čchö Nam-sön vážně zaměřil poté, co se zúčastnil a osobně podílel na Hnutí 1. března v roce 1919, ve kterém je považován za klíčového vůdce hnutí a autora deklarace, ačkoliv jeho účast se skládala z vypracování dokumentů na naléhání dlouholetého přítele Čchö I-na (崔麟; 1878-1958). Čchö Nam-sönovo jméno ani nebylo uvedeno mezi signatáři, protože si přál dále přispívat společnosti ze své pozice učence a intelektuála. To ho ale neuchránilo, protože byl kvůli účasti uvězněn a na svobodu se dostal až roku 1922, kdy přestal s aktivním odporem proti Japoncům a zaměřil se na akademické aktivity k potvrzení korejské identity. V tomto roce vydal práci *Posílení oblíbenosti korejské historie* (*Čosön jöksa tchongsok kangha kädže*, 朝鮮歷史通俗講話開題)⁷⁸, kde napsal, že... *historie je skutečně jediným přesným projekčním plátnem v tom, že vidí něčí podstatu a ukazuje jeho pozici. Je to národ a společnost, ve které je sebeuvědomění nezbytné pro sebeuvědomění a nezávislost, ale především se budeme snažit o přesnou představu o naší vlastní historii.*⁷⁹

Čchö Nam-sön si byl vědom, že Korea je vně i uvnitř hranic prezentována jako slabý a pasivní národ a tento obraz chtěl změnit. Ve stejné práci napsal: „*Nezávislými se musíme stát především v našich myslích. Musíme být ideologicky a vědecky nezávislí. Musíme si uvědomit úplnou nezávislost a absolutní sebeurčení tím, že náš duch nás bude respektovat, a dovolit našim myšlenkám projevit se akademickým schopnostem hledat naši vlastní identitu. Musíme založit*

⁷⁷ SCHOLL, Tobias. 2019, str. 159.

⁷⁸ Vyšla v roce 1922 v časopisu *Tongmjöng*.

⁷⁹ HÖ, Tong-hjön. 적극적 저항 대신 민족 정체성 연구 택한 육당 최남선. In: The JoongAng [online]. Soul: JoongAng Ilbo, 2010 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: <https://www.joongang.co.kr/article/4131864#home>

korejská studia vlastníma rukama. Musíme vytvořit korejskou encyklopedii živou korejskou krví a korejským dechem.“⁸⁰

Ve 20. letech 20. století se účastnil kulturního diskursu prostřednictvím týdeníku *Tongmjöng*, který vydával od roku 1922 do roku 1923, a denního tisku, zvl. Dobových novin (*Sidä ilbo*, 時代日報), které vydával od roku 1924 do roku 1926, ale tato činnost se pojila s mnoha finančními obtížemi, a proto byl nucen se vydavatelství vzdát.

Kromě publikační činnosti Čchö Nam-sön podstatnou část svého času věnoval mýtu o Tangunovi a korejské mytologii. V roce 1940 vydal komentovaný překlad kroniky *Samguk jusa*, ale také pracoval na překladu předcházející Rozpravě o Tangunovi (*Tangunnon*, 壇君論), která vyšla ve Východoasijském deníku (*Tong-A ilbo*, 東亞日報) roku 1926 a která měla sloužit jako potvrzení Tangunovy existence.

Kromě toho se také velmi soustředil na založení historických studií, zejména pak studií Čosön (*Čosönhak*, 朝鮮學) v roce 1922, a výzkumu v oblasti kultury, protože se domníval, že realizace *korejského národa* skrze tato zkoumání je nezbytným předpokladem pro překonání kolonizace Koreje jakožto tvrdé reality. Čchö Nam-sön věřil, že nezávislý vývoj korejského lidu nezávisí jen na následování vzorce ze Západu. Proto, aby si Korejci uvědomili svou vlastní identitu kolonizovaného národa, bylo považováno za nutné identifikovat korejský národ jako ten, který se předával od starověku do současnosti. Kromě toho si Čchö Nam-sön za cíl kladl také oživit mýtus o Tangunovi a Kočosön jako centrum starověké civilizace ve východní Asii a následně dokázat, že kulturní dědictví Kočosönu bylo přeneseno do života a víry korejského národa. Výsledkem tohoto bádání po etnickém původu a kulturních charakteristikách Korejců byla purhamská kultura. Na svůj výzkum o Kočosönu a dokázání toho, že tento státní útvar byl centrem staré civilizace východní Asie, tzv. purhamské kulturní oblasti, vynaložil velkou část svého úsilí a získal si tím pozitivní ohlasy u široké veřejnosti. Jeho výzkum v oblasti purhamské kultury zaměřený na Tanguna a Kočosön byl však později rozdělen na základě etnicity a kultury na tzv. severní lid zaměřený na etnickou linii a východní lid založený na božské představě nebeského uctívání, a nakonec se rozšířil na lid severovýchodní Asie.

Do „národa“ severovýchodní Asie bylo začleněné také Japonsko, které má odlišný etnický původ odvozený od severních národů, a tímto jeho umístěním do středu se ukázalo, že Čchö Nam-sönovo pojetí národa se více soustředilo na kulturu než na etnicitu.⁸¹

⁸⁰ SCHOLL, Tobias. *Ch'oe Namsön and Identity Construction through Negotiation with the Colonizer*. International Journal of Korean History. 2019, 24(1), 153-186.

⁸¹ ČCHA, Namhü. I, Čiün, 2014, str. 6.

Nakonec roku 1928 přestal působit v nacionalistickém hnutí a stal se spolupracovníkem japonské Společnosti pro kompilaci korejské historie (Čosön jöksa suhö, 朝鮮史編修會). Čchö Nam-sön chtěl dokázat vysoký civilizační status korejského národa a navrhnout princip korejské nezávislosti, ale protože jeho výzkumné aktivity byly zmařeny, začal popírat, že je národ schopen nezávislosti a začal se soustředit na teorii centralizace východoasijské kultury na Japonsko.⁸²

V roce 1938 se stal profesorem na Univerzitě Kōnguk (Kōnguk tāhak, 建國大學) v Mandžusku, kde údajně nabádal mladé studenty⁸³, ať jdou do války bojovat na straně Japonska, jeho národ severovýchodní Asie stal základem pro podporu Velké východoasijské sféry vzájemné prosperity. Z tohoto důvodu, i přes jeho jinak velké nacionalistické snahy, byl Čchö Nam-sön obecně považován za kontroverzní a jednu z hlavních projaponských osobností, která se změnila z vlastence na kolaboranta. V roce 1949 byl uvězněn v soulském Mapcho za kolaboraci a ve své knize Přiznání (Čajölsö, 自列書) z roku 1949 poukázal na vlastní chyby: *Když jsem si musel vybrat mezi věrností a učencem, veřejnost mě požádala, abych si vybral věrnost, ale já jsem se držel studií a vše ostatní zahodil. Dobře vím, že hněv veřejnosti vůči mně z tohoto začíná a vychází.*⁸⁴

Výzkumy se proto velmi často soustřeďovaly na jeho ideologický zlom. Až do 90. let se většina studií o Čchö Nam-sönovi zaměřovala na hodnocení jeho osoby v kontextu jeho postojů, případně se snažila na základě jeho „projaponského“ chování dokázat jeho kolaboraci s Japonci. Teprve v roce 2000 byly vytvořeny studie zaměřené na spojitost Čchö Nam-sönových myšlenek a postojů a vzhledem k tomu byl také revidován význam jeho studií o národě, národnosti a etniku, tedy i Tangunovy postavy a purhamské kultury, ergo velké starověké říše, jíž Korejci vládli.⁸⁵

Výzkum o Čchö Nam-sönovi zahrnuje výzkum národa *kungmin*, který byl na vzestupu jako koncept osvícení v 19. století předtím, než se objevil termín lidu *mindžok*. Národ *kungmin* vyjadřuje existenci, kterou Čchö Nam-sön buduje jako nový moderní národ uvnitř krize země *kungmang* 國亡, a je reprezentován jako obraz *nového národa* nebo *chlapce*. Moderní lidé jsou rozebíráni jako aktivní, podnikavé a vynalézavé bytosti vyvíjející se prostřednictvím vzdělání nebo jako koncept, jak se zbavit zranitelné ženskosti nebo starých a stagnujících představ, které

⁸² I, Tchä-hun. 2018, str. 287.

⁸³ O nabání mladých studentů existuje svědectví bývalého korejského premiéra Kang Jöngguna, který na *Konguk tāhak* studoval a který prohlásil, že šlo skutečně o vědomé vybízení.

⁸⁴ ČONG, Un-hjön. „‘Tongnip sönönsö’ sün sonüro čchinil čchäk čchulganhadani... kürön jökččögün pirok man bön čugjodo čöga namnūnda“: Sahakdža Juktang Čchö Nam-sön. In: OhmyNews [online]. Soul: OhmyNews [cit. 2023-06-04]. Dostupné z:

https://www.ohmynews.com/NWS_Web/View/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0000208789

⁸⁵ I, Či-ün. 2012, str. 6-7.

Korea měla. Na druhou stranu existuje i teze, že *mindžok* nahradil *kungmin*, když hranice lidu udržované vnější silou suverenity státu již nemohly být zachovány kvůli vyhýbání se národní suverenitě. Předpokládalo se, že *mindžok* má být nezávislý a integrovaný celek bez ohledu na existenci státu. Jiná studie zjistila, že koncept *mindžok* pro Čchö Nam-söna začal existovat, až když lidé prokázali, čeho jsou schopni po Hnutí 1. března. Byla to mimo jiné i doba, kdy kvůli ruské revoluci a konci první světové války probíhaly diskuse o reformaci.⁸⁶

Tyto nedávné studie jsou schopny číst myšlenky Čchö Nam-söna o národě jako nepřetržitý diskurz. To umožnilo komplexní přístup ke studiu Čchö Nam-söna a jeho pojetí národa bylo možné zpracovat různými způsoby prostřednictvím různých témat, jako je historie, kultura, ideologie, nezávislost a imperialismus mimo předmět politického hodnocení. Pokračuje však také tendence přistupovat k myšlence Čchö Nam-söna na základě dosavadních výsledků výzkumů. Ačkoli se výzkum o Čchö Nam-sönovi pokouší o pohled z různých úhlů pohledu a přístupů, není mnoho studií, které by systematicky analyzovaly koncept etnicity.

Čchö Nam-sön na základě toho, že byl národ vnímán jako archetypální skupina, která je schopna přežít i ztrátu samostatnosti státu, věřil, že nezávislosti může dosáhnout pouze národ s pevnou identitou. Takový národ musel dozrát k uvědomění si sebe sama, tedy musel vědět, jakého je etnika, jaký má původ, kulturu, historii a jazyk. Jen v takovém případě mohl být dost silný na to, aby se osamostatnil nebo bojoval za svou nezávislost. V té době byla ze strany Japonska z mnoha směrů a na základě zkreslených historických faktů anexe Koreje ospravedlňována znevažováním Koreje jako podřadné země. Korejci se ale do té doby nezabývali svou historií a nestudovali ji tak, jako studovali tu svou například právě Japonci, a proto nebylo, jak tato japonská tvrzení vyvrátit. Protože však Korejci nestudovali japonskou historii, nemohli jejich tvrzení vyvrátit. V této situaci si Čchö Nam-sön myslel, že znalost historie je nejnaléhavějším problémem v době kolonizace. Historie totiž Korejcům ukazovala, že jsou Korejci a mají tedy nezávislou vůli se osamostatnit. To byl také důvod, proč se rozhodl zasvětit svůj život studiu historie a toho, jak korejský *mindžok* vznikl a co tvořilo jejich etnikum. Historický výzkum byl procesem ztělesnění a zdůvodnění korejského *mindžok*.⁸⁷

Mindžok a kultura jsou neoddělitelně spjaty a představují dva hlavní problémy studia historie. Ve své práci Přednáška o populárním posilnění korejských dějin (*Čosön jöksa tchongsok kanghwa kädže*, 朝鮮歷史通俗講話 開題) se Čchö Nam-sön pokusil najít původ korejského *mindžok* prostřednictvím historického výzkumu, a to bylo umožněno opětovným odhalením

⁸⁶ I, Či-ün. 2012, str. 7.

⁸⁷ ČCHA, Nam-hü. I, Či-ün, 2014, str. 9.

linie, povahy a vlivu korejské kultury a jeden z jeho hlavních cílů se pak stalo založení samotného korejského *mindžok*. Studium a poznávání historie pro něj znamenalo poznání svého pravého já, tj. definování korejského *mindžok*, což bylo možné díky umění objevovat sebe sama a chránit sebe sama. Píše o tom, že musí historii doslova vykopat a odhalit, čímž dosáhne osvobození své mysli, svých schopností a úspěchů. Čchö Nam-sön v podstatě chtěl najít předpoklady pro nezávislost na duchu, myšlení a studiu prostřednictvím toho, že dojde k osvobození v čase ještě před osvobozením v prostoru. Osvobození v čase bylo zároveň tím nejlepším způsobem, jak se připravit na nezávislost a zároveň uznat realitu kolonizace. Toto osvobození v čase znamenalo ustanovení korejského *mindžok* jako reality, která měla odhalit skutečný původ Korejců a uznání sebe sama prostřednictvím historického výzkumu. Díky tomu pak mohl být definován korejský *mindžok*, který bude odrážet realitu a odhalí původ a kontinuitu národa v průběhu historie, čímž se pozvedne národní duch.⁸⁸

Korejský národ a Tangun jako prototypy lidského společenství

Čchö Nam-sön se domníval, že lidé pocházejí z jednoho místa a tvoří kmeny podél geografických hranic horských pásem, kdy měl na mysli hlavně okolí posvátné hory. Společnost ale vzniká prostřednictvím rozvoje rodin–klanů–kmenů–ras. A národ je skupina, která sdílí historii a kulturu založenou na etnické jednotě. Zaměřil se proto na studium starověkých národů jako prototypu korejského národa, aby odhalil původ národní identity. Zvláštní důraz kladl na kulturní identitu v duchovním aspektu na základě náboženství a jazyka.

Jak pravil ve svém díle *Čosön jöksa tchongsok kanghwa kädže*, mýty byly odrazem původu národní identity. V každé kultuře existuje člověk, který tuto kulturu reprezentuje, a jako její zástupce chce zprostředkovat obsah tvorby a rozvoje této kultury. Poté, co nějaký příběh určí jako zakladatelský mýtus, vznikne náboženství, a nakonec je založen stát. Jinými slovy, mýtus o Tangunovi dokazuje starověkou historii korejského lidu, který se na území Koreje přistěhoval z jiných oblastí, založili tam národ a započali žít národní život. Čchö Nam-sön rozděluje mýtus o Tangunovi na část, kdy Hwanung sestupuje do lidského světa a zakládá svaté Město duchů *Sinsi* 神市, na část, kde se Ungnjö a Hwanung spojí, a na část, kde z nich narozený Tangun zakládá Kočosön.⁸⁹

⁸⁸ ČCHA, Nam-hü. I, Či-ün, 2014, str. 6-7.

⁸⁹ I, Či-ün. 2012, str. 23.

Podle Čchö Nam-söna znamenalo Hwanungovo sestoupení do lidského světa historii migrace lidí Hwan⁹⁰ z jiných oblastí. Lidé Hwan byli vyspělí, uctívali bohy a měli zemědělskou kulturu. Tyto obsahy jsou vyjádřeny jako posvátní jedinci a objevují se v mýtu o Tangunovi. Příběh Ungnjö a Tanguna ukazuje proces obnovení vztahů mezi klany a kmeny po migraci lidí Hwan. Tygři a medvědi jsou totemy skupiny, která se již usadila, což naznačuje skutečnost, že lidé Ho (虎, Tygři) byli vyhnáni a lidé Ung (熊, Medvědi) byli spojeni s lidmi Hwan, a díky tomu byl založen stát Kočosön.⁹¹

Tangun a národ v díle Čchö Nam-söna

S příchodem anexe začala zkouška korejského národa, týkající se uchování své identity a povědomí o národě. V této krizi existence korejského lidu a národa se zvyšovalo povědomí o Tangunovi, což bylo vidět v učebnicích korejského dějepisu sestavených v korejském jazyce. Od vydání Dějin Koreje (*Čosön jöksa*, 朝鮮歷史)⁹² v roce 1895 většina učebnic historie popisovala Tanguna jako zakladatele národa nebo předchůdce národa. K lidem se ale dostala i japonská koloniální historie a vyšly i publikace jako Japonská anexe Imny (*Imna ilbon pusöl*, 任那日本府說)⁹³ a Výklad podrobení Silly božskou císařovnou (*Singong hwanghu Silla čöngboksöl*, 神功皇后新羅征服說)⁹⁴, které ukazovaly jiný pohled.

V prvním desetiletí 20. století japonským generálním guvernérstvím v Koreji schválené Nové stručné dějiny Japonského státu (*Sinčchan täilbon čeguk sarjak*, 新撰大日本帝國略) naznačovaly záměr Japonců sídlících v Koreji, kteří měli velký politický a společenský vliv na začátku anexe, ospravedlnit anexi. Důvodem, proč se v té době a v situaci, kdy japonská historické kruhy a japonské generální guvernérství popíraly Tanguna, objevil popis mytického

⁹⁰ Lidé Hwan se skládali z devíti ras, pocházejících z Nabana a Amana, rodičů lidstva, kteří se reinkarovali před 50 000 lety. Lidé Hwan založili první stát Hwanguk ve střední Asii kolem Nebeských hor Čchönsan a odtud se rozbíhali dál na východ a na západ.

⁹¹ I, Či-ün. 2012, str. 25.

⁹² Učebnice pro základní školy vydaná v srpnu 1895 podle nového vzdělávacího systému zavedeného po reformách kabo 甲午改革 (1894-1896).

⁹³ Teorie, která říká, že japonský stát Jamato v polovině 4. století vojensky dobyl oblast kmenového svazu Kaja 伽倻, založil tam stát s japonskou správou Imna 任那日本府 a ten do poloviny 6. století spravoval jižní část Korejského poloostrova. Touto teorií Japonci ospravedlňovali vpád do Koreje a tvrdili, že historický vývoj Koreje byl od starověku pod japonskou správou. Vycházeli přitom z nepřilíš čitelného textu nápisu na stéle krále Kwanggätchoa, již objevili v Jilinu.

⁹⁴ Teorie o tom, jak těhotná japonská císařovna Singong vpadla do Silly, jejíž král vyšel na pláž a poklonil se před ní. Císařovna pak měla před palácem krále zanechat kopí na znamení kapitulace, které vyrostlo ve strom. Po vyslechnutí zvěsti se po Sille měly vzdát také Kogurjō, Päkčä a Kaja.

Japonci se na toto ale dívali z jiného pohledu, a i se v lecčem názorově rozcházel. Jedni chtěli na základě Teorie společný kořenů Japonců a Korejců (*Ilšondongdžogron*, 日鮮同根論)¹⁰⁰ uznat Tanguna mladšího bratra bohyně Amaterasu 天照, tedy za předka japonské císařské rodiny, protože byli přesvědčení o tom, že Korea a Japonsko mají stejné kořeny a síla Japonska v Koreji byla návratem do minulosti. Takový postoj zároveň patřil do stylu uvažování asimilační politiky *näsönilčche* 內鮮一體¹⁰¹. Na druhé straně existoval názor, že Tangun byl fiktivní postava a že jeho nástupnictví nebylo ničím jiným než legendou předávanou lidem. Tento názor zastávali hlavně japonští učenci jako Kurakiči Širatori (白鳥庫吉; 1865-1942) a Mičijjo Naka (那珂通世, 1851-1908). Ti řekli, že Tangun byl vykonstruován během království Kogurjō nebo Korjō a že historii Kočosönu nelze uznat, protože neodráží historická fakta.¹⁰²

Koloniální dějiny zcela ohrožovaly hrdost Korejců v souvislosti s jejich historií a národní identitou, a proto bylo popírání Tanguna častým terčem kritiky ze strany korejských intelektuálů, kteří se snažili dokázat historicitu Tanguna. Čchö Nam-sön se zde bez pochyb ujal vedení, když představil západní mytologické teorie a zdůraznil že mýtus o Tangunovi je starověký národní mýtus, a potvrdil Tangunovu pozici jako praotce Kočosönu. Ekonomický historik Päk Nam-un řekl, že mýtus o Tangunovi odráží společnost na konci primitivní komunity. Tento názor přetrvává i dnes a v důsledku toho byla překonána argumentace koloniálních dějin.

20. léta 20. století byla také dobou, kdy se vydalo několik učebnic z per Japonců. Roku 1920 vyšla učebnice Doplňkový vzdělávací materiál národní historie pro základní školu (*Simsang sohak kuksa kjodžä*, 尋常小學國史補充教材) a 1923 vyšla Učitelská příručka všeobecné školní národní historie (*Potchong hakkjo kuksa kjosu čchamgosö*, 普通學校國史教授參考書), čímž prosadilo své vlastní metody pro výuku dějepisu. Japonsko zároveň ve školách nadále vyučovalo, že legenda o Tangunovi a založení Koreje nebyla historickou skutečností, ale výmyslem pozdějších generací. Ohledně této situace vyjádřil své pocity Čchö Nam-sön v roce 1925 v *Tong-A Ilbo*, kdy vyslovil „smutek z toho, že se historie Koreje učí od jiných“. V následujícím roce pak vyšel *Tangunnon*.¹⁰³

¹⁰⁰ Typ koloniálního názoru, který byl prosazován se záměrem ospravedlnit a racionalizovat japonskou vládu nad Koreou a potlačit odpor Korejců.

¹⁰¹ *Näsönilčche* byl slogan, který Japonsko předložila, aby zcela integrovala Koreu do Japonska během koloniálního období, což znamenalo, že Japonsko 內 a Joseon 鮮 jsou jedno tělo. To bylo hodnoceno jako součást národní asimilační politiky, která se snažila odstranit etnickou identitu Korejců a začlenit je do Japonska.

¹⁰² SÖ, Jöng-tä. *Ir hakččadül „Tangun, hudäe naldžo“... Čchö Nam-sön „Jöksa panjöngghan sinhwa“* [online].

Dostupné z: <http://www.chosun.com> <http://www.chosun.com> "단군, 후대에 날조"... 최남선 "역사 반영한 神話" - 프리미엄조선 - 아크로폴리스

¹⁰³ Ibid.

Kjegočchadžön

Úvodník, ve kterém se Čchö Nam-sönovo vnímání Tanguna objevuje v souvislosti s výzkumem starověké historie založené na národním vědomí, je *Kjegočchadžön* s podtitulkem Období Tanguna a Pujö (*Tangun ki Pujö sidžöl*, 檀君暨夫餘時節). Napsal ho již v roce 1916, ale až v roce 1918 postupně vycházel v měsíčníku Mládí (*Čchöngčchun*, 青春).¹⁰⁴

Je to dílo, ve kterém se zabýval starověkými dějinami, které rozdělil na období Tanguna a období Pujö a pokryl období od počátku Tanguna do Tří království. V této době byl Čchö Nam-sönův obraz Tanguna zaměřen na období jednoty mezi státem a náboženskými úkony 祭政一致, což hrálo důležitou roli v jeho pozdější práci *Tangunnon*. Ale to, že by Tangun zastával roli obětníka zde není zmíněno, neboť ho Čchö Nam-sön držel v politické sféře. Není zde zmíněn ani šamanismus, který byl hlavním základem *Tangunnonu*, protože ho považuje za jeden z cizích vlivů zvnějšku, což naznačuje, že obraz Tanguna mohl být v této práci vykreslen jako konfuciánský panovník.¹⁰⁵

V této době byl Čchö Nam-sön silně ovlivněn Sin Čchä-hoem a Kim Kjo-hönem (金教獻, 1868-1923), kteří měli zásadní vliv na anekdní vnímání Tanguna, a proto i byl nakloněn Tangunovi v roli politického vůdce. Z těchto dvou ho zejména ovlivňoval Kim Kjo-hön, jímž se v *Kjegočchadžönu* nechal inspirovat rozvíjející se teorií etnické migrace potomků Tanguna pomocí filologické metody o mnoho víc než Kim Kjo-hön.¹⁰⁶

Korejci jsou v *Kjegočchadžönu* popsáni jako národ, který poprvé přišel a založil stát před 6000 lety. Území, které obsadili, je mapováno následovně:

Oblast, kde žili korejští lidé, byla velmi rozsáhlá s řekou Songhwagang 松花江¹⁰⁷ ve středu, řekou Hüngnjönggang 黑龍江¹⁰⁸ a průsmykem Hüngannjöng 興安嶺¹⁰⁹ na severu, s

¹⁰⁴ Měsíčník Čchö Nam-söna pro mládež založený v nakladatelství Sinmungwan 新文館.

¹⁰⁵ I, Jöng-hwa. 2002, str. 14-15.

¹⁰⁶ I, Jöng-hwa. 2002, str. 14-16.

¹⁰⁷ Řeka na severovýchodě Číny severně od dnešní KLDR.

¹⁰⁸ Řeka Amur ve Východní Asii, tvořící přirozenou hranici mezi Ruskem a ČLR.

¹⁰⁹ Nebo také Stanové pohoří, nacházející se v jižní části ruského Dálného východu.

povodím řeky Hwangha 黃河¹¹⁰ na jihu a poloostrovem a tvořila jednu zemi o rozloze statisíců *li*...¹¹¹

Podle Čchö Nam-söna se Korejci pohybovali všemi směry a jejich země zasahovala velké území, což se liší od představy, kterou měl ve 20. letech, kdy označoval za Tangunovu oblast povodí řeky Tädonggang 大同江.

Lidé na tato místa přicházeli z různých směrů¹¹², s různými poměry sil, s odlišnými kulturami a v různých obdobích migrace, formovali se do skupin, mísili se a žili společně. Právě nárůst vnějších hrozeb způsobil, že si tyto roztráštěné skupiny uvědomily samy sebe jako národ prostřednictvím jednoty mezi sebou, což se brzy projevilo jako probuzení „národnosti“ (民族性). V pozadí tohoto, moderním termínem národního uvědomění se formovala láska k domovu prostřednictvím zemědělství, kdy se lidé usadili na nějakém místě a začali s hospodařením na půdě, které jim přineslo ekonomický zisk a vedlo k připoutanosti k území, čímž se také probouzel národ. Tento lid se měl sjednotit v období Kogurja.¹¹³

Tito lidé si jednotu národa vytvořili, když bylo založeno Kogurjō. Vznik Kogurja představoval další významnou událost v historii Koreje, která se objevila více než dvou tisících let po Tangunovi. V díle *Kjegočchadžön* Čchö Nam-sön napsal, že: ... *po více než dvěma tisíci lety příprav historie Koreje poprvé zaznamenala národní aktivity a národní rozvoj.*¹¹⁴ To znamená, že dva tisíce let od založení Kočosönu do založení Kogurja jsou považovány za období příprav, což má zdůraznit, že národ je podstatnější než stát. Vybudování jednotného státu bylo přímou příležitostí ke sjednocení v jeden národ, ale to bylo možné jen proto, že zemědělská kultura formovaná po dobu dvou tisíc let vytvořila národní základ. Až do období Pujō byla krevní pouta, zvyklosti a jazyky různé, a proto se jednalo o období, kdy lidé ještě nedosáhli jednoty. Až zemědělská kultura byla schopná to změnit, a je proto považována za základ sjednocení Korejců v jeden národ. Čchö Nam-sön v *Kjegočchadžön* popisuje zemědělskou kulturu, především tu materiální, jako „národní příslušnost“. Nicméně se stále nejednalo „trvalý národ“, který by vedl až k současnému korejskému lidu. Kromě toho chyběly i jedinečné

¹¹⁰ Žlutá řeka v Číně.

¹¹¹ ČCHÖ, Nam-sön. *Kjegočchadžön*. [Ponaučení ze starého, 讀史新論]. *Čchöngčchun* [Mládí], 1918, str. 2-3. Dostupné online z: [계고차존 | 어문 | 공유 마당 \(copyright.or.kr\)](http://www.kci.go.kr)

¹¹² Na základě toho se jim v Číně říkalo Devatero barbarů Kui 九夷, tj. lidé, kteří přicházeli ze čtyř směrů – *tongi* 東夷 z východu, *söjung* 西戎 ze západu, *namman* 南蠻 z jihu, *pukččök* 北狄 ze severu. Tito lidé měli různé zvyky a jazyky.

¹¹³ I, Či-ün. 2012, str. 15.

¹¹⁴ ČCHÖ, Nam-sön. *Kjegočchadžön*. [Ponaučení ze starého, 讀史新論]. *Čchöngčchun* [Mládí]. 1918, str. 56. Dostupné online z: [계고차존 | 어문 | 공유 마당 \(copyright.or.kr\)](http://www.kci.go.kr)

vlastnosti lidí, které formovaly identitu lidí Koreje z dob japonské okupace, kdy působil Čchö Nam-sön, pro nějž se národnost rozvíjela ve specifickou společenskou mentalitu lidí, o níž mluví ve své práci *Čosön jöksa tchongsok kangha kädže*, kde říká, že národnost je prý psychologickým základem, který utvářely rasové a geografické vlivy po dlouhou dobu, a odpovídá tak nemateriálnímu a duchovnímu charakteru ve srovnání s materiálním charakterem zemědělské kultury. Čchö Nam-sön zdůrazňuje zejména duchovní aspekt příslušnosti k národu, protože věřil, že životní prostředí a lidský život mohou vzkvétat díky duchovním vlastnostem. Tyto duchovní vlastnosti jsou hlavním základem národnosti a jsou důležité v případě, že je národ něčím ohrožen nebo ovlivněn, protože mohou zabránit tomu, aby se takovým vnějším vlivům podvolil.¹¹⁵

Toto souvisí s náboženstvím, které bylo ve starověkých společnostech základem společnosti obecně, včetně politiky, zákonů, institucí, zvyků, vzdělání a umění, zvláště pak náboženství bylo společností samotnou. Pro starověký lid a jeho kulturu hrálo náboženství důležitou roli a bylo základem pro členy komunity, a proto také bylo tou nejlepší formou sebevyjádření. Podle Čchö Nam-söna i ve starověké korejské společnosti existovalo náboženství odpradáвна. Bylo to jádro korejské kultury a také sloužilo jako duchovní prvek ke sjednocení korejského národa po tisíce let. Starověká náboženství se vyvíjela spolu se společností a přenášela se spolu s kulturou, a proto lze náboženské fragmenty starověké společnosti nalézt v každodenním životě moderních lidí. Důvod je ten, že starověká náboženství stále přežívají díky splynutí s jinými náboženstvími, a tak stále rostou, rozvíjejí se a tvoří náboženský základ moderních civilizovaných lidí. Víra byla pro Čchö Nam-söna důležitá, protože byl přesvědčený, že díky ní lze zrekonstruovat historii před tím, než ji bylo možné zapsat. Mýty, které slouží jako zápisy starověkých náboženství, legendy jako varianty mýtů, a příběhy, které jsou souhrnem těchto mýtů, byly proto důležitými zdroji historického výzkumu.¹¹⁶

Tangunnon

Tangunnon je práce napsaná Čchö Nam-sönem, vydávaná po částech v Tong-A ilbo od 3. března 1926 do 25. července 1926, která konfrontuje koloniální pohled vytvořený Japonci. Čchö Nam-sön si vybral mýtus o Tangunovi jako středobod svého zkoumání, protože má nejstarší

¹¹⁵ ČCHA, Nam-hü. I, Čiün, 2014, str. 12.

¹¹⁶ I, Či-ün. 2012, str. 18.

dataci a podle něj odhaluje nejpůvodnější počátek korejského národa.¹¹⁷ Na začátku dokonce i přiznává, že je Tangun pouze mýtus a legenda¹¹⁸, ale podle něj se jedná o příběh, který se vyvíjel dlouhá staletí a zahrnuje spoustu reálných podkladů. K objasnění původu Korejců používal antropologickou a psychologickou studii, fonologii. Tento interdisciplinární experiment měl za cíl zvýšit relativní postavení mýtu o Tangunovi na poli ideologické soutěže kolem orientální kultury:¹¹⁹

Ve vývoji a založení jakékoli věci je univerzálnost a zvláštní aspekt, mezi nimiž jsou mýty komplexním vyjádřením nejvyššího poznání určitého národa a doby, a proto si myslím, že proces a podmínky jejich vzniku jsou odlišné. Proto nelze mít dokonalou metodu ve smyslu jednotného vysvětlení a zároveň nebude existovat metoda, kterou by nebylo možné aplikovat z hlediska odhalení určitého aspektu.¹²⁰

Podle Pak Kŭng-gapa je velmi pozoruhodné, že se Čchö Nam-sön pokusil zrekonstruovat příběh korejského lidu způsobem zdokonalení (完美) nad rámec jednotného vysvětlení.¹²¹

Tangunnon je rozdělen na dvě části. První část obsahuje kritiku japonských učenců, kteří ustavičně snažili vyvrátit pravdivost mýtu o Tangunovi a druhá část obsahuje vyvrácení těchto tvrzení tím, že prezentuje svoji vlastní interpretaci mýtu.

Úvod Tangunnonu

Samotný úvod díla začíná textem:

„Korea je jednou z nejstarších zemí východní Asie a Korejci dlouho tvrdí, že Tangun je jejich lidským (人文的)

¹¹⁷ Čchö Nam-sön se zdál být ovlivněný historikem Sin Čchä-hoem a jeho pohledem na historii, který definoval pre-buddhistickou civilizaci založenou na Tangunovi jako reprezentaci pravé identity korejské historie.

¹¹⁸ Dle mého názoru se zde Čchö Nam-sön přiklání k tomu, že nadpřirozené prvky z mýtu o Tangunovi nejsou reálné, ale v jádru věří tomu, že Tangun jako postava byl reálný.

¹¹⁹ PAK, Kŭng-gap. *Ittange salgi ūihajō. -Čchö Nam-sön jōngu- (Rju Si-hjōn, 2009, jōksapichjōngsa) kipchi ilgi* [이 땅에 살기 위하여 - 『최남선 연구』 (류시현, 2009, 역사비평사) 깊이 읽기 -]. Mindzokmunhaksajōnguso. 2016, (17), str. 266.

¹²⁰ Čchö Nam-sön. *Tangunnon* [Pojednání o Tangunovi, 壇君論]. *Tong-A ilbo* [Dálnovýchodní noviny]. 1926, str. 10. Dostupné z: <https://gongu.copyright.or.kr > wrtFileDownload>

¹²¹ PAK, Kŭng-gap. 2016, str. 266.

začátkem. Je náročné si udělat obrázek o spisech, které se dochovaly, protože jsou stručné, ale zároveň představují to jediné, z čehož lze zkoumat původ Korejců a historii jejich kultury. Jsou jedinečným a cenným klenotem, ale vědci nemají dost síly na to, aby v nich hledali hlubší význam. Měli by používat všechny prostředky ke studiu každého aspektu a objasnit význam mýtu, protože se jedná o cenný argumentační zdroj.¹²²

V úvodu také tvrdí, že Korea byla stejně jako Čína jediným držitelem území a kultury po tisíce let a zároveň antropologická a geografická poloha Koreje odpovídala hlavnímu průchodu pro migraci národů, kultur, kde zůstávaly stopy deště a větru ze všech světových stran.¹²³

Podle Čchö Nam-söna tvoří východní kultura více než polovinu historie lidstva co do kvantity, ale je také předním zdrojem, pokud jde o kvalitu. Na základě těchto domněnek popisuje, že právě proto má západní akademická obec zájem o zkoumání a podporování orientálních studií, protože kulturní historie lidstva není zcela prozkoumána a nástroje pokročilé vědy ještě nedosáhly dostatečné hloubky.

Záhy ale kritizuje, že kvůli tomu, že se nejvíce pozornosti soustředí na Čínu a Indii, nejsou úspěchy v tomto zkoumání dostačující. Poukazuje také na to, že východní badatelé jsou svázáni jednak tradičními a pevnými názory ohledně Číny, ale také západním učením, které na Čínu klade podobný důraz, a proto je pro ně těžké se od jejího zkoumání vzdálit. Kvůli tomuto přístupu učenců se mu zdá založení skutečné orientalistiky vzdálené.¹²⁴ Snaha o to, ukázat Koreu jako důležitou součást ve vývoji kultury a dějin východní Asie, je zcela zřejmá.

Orient nepředstavují pouze dějiny a kultura Číny a Indie, a proto by mělo být bádání rozšířeno i jinými směry. Čchö Nam-sön zde označuje Koreu jako druhou z dvou zmíněných zemí, ale také jako centrum toku dějin, které je základním materiálem k odhalení původu a důkladnému prozkoumání vlastností Asie. Tímto způsobem se Korea stává základním a důležitým klíčem nejen ve východní historii, ale také při odhalování charakteristik samotné kultury lidstva.¹²⁵

Kritika japonských vědců

¹²² ČCHÖ, Nam-sön. Tangunnon. 1926, str. 1.

¹²³ PAK, Kūnggap. 2009, str. 266.

¹²⁴ ČCHÖ, Nam-sön. Tangunnon. 1926, str. 1-2.

¹²⁵ ČCHÖ, Nam-sön. Tangunnon. 1926, str. 2.

Japonským vědcům neuniklo, že se korejští nacionalisté věnují Tangunovi a mnozí z nich na něj kladou důraz a propagují ho, a proto se uchýlili k jeho kritice. Především pochybovali o validitě mýtu, za což je Čchö Nam-sön kritizoval, protože oni validitě svých starověkých textů a obsahu v nich pozornost nevěnovali. Historici jako Širatori Kurakiči nebo Imaniši Rjú (今西龍, 1875–1932) popírali hodnotu mýtu na základě toho, že měl buddhistický charakter, a prosazovali, že se jedná o výmysl mnicha Irjöna (一然, 1206–1289), buddhistického mnicha a autora kompilace *Samguk jusa*, která zároveň patří k jedinému jeho dochovanému dílu. Čchö Nam-sön na to reagoval tak, že obvinil japonské vědce z toho, že se zabývají bezvýznamnými rétorickými analýzami a chybí jim folklorní přístup. Také poukázal na to, že oni sami použili vlastní mytologii k tomu, aby podpořili své historické argumenty ohledně japonského samostatného původu.

Mezi japonské vědce, kteří kritizovali mýtus o Tangunovi, patřili Mičijo Naka, Širatori Kurakiči, Imaniši Rjú, Miura Hirojuku (三浦周行, 1871–1931), Inaba Iwakiči (稻葉岩吉, 1876–1940) a Oda Šógo (小田省吾, 1871–1953).

Mičijo Naka a Širatori Kurakiči stáli za vznikem Teorie ne-správnosti Tanguna (*Tangun pudžöngnon*, 檀君否定論). Kolem roku 1894 v době, kdy probíhala čínsko-japonská válka (1894–1895), tvrdili, že mýtus o Tangunovi není nic jiného než výmysl buddhistických mnichů. Poprvé to navrhl Mičijo Naka a Širatori Kurakiči jeho tvrzení podpořil, když řekl, že Tangun je předek dynastie Kogurja, nikoli tedy starověký předek korejského národa. V *Tangunnonu* se o tom Čchö Nam-sön zmiňuje následovně:

Mičijo Naka vyndal žábry a Širatori Kurakiči vytahal střeva. Tito dva vědci postupně odhalili, že Tangun nestál na počátku historie Koreje. Jako zakladatel Koreje byl v dějinách Východu zapsán Kidža, ale poté, co Širatori prohlásil, že i Kidža je fiktivní postava, byl zmíněn Ůman, který založil instituci se statusem podobným objeviteli Koreje, jak je to napsáno v Biografiích Čosönu 朝鮮列傳.¹²⁶

Teorie japonských vědců Čchö Nam-söna donutila k činům. Začal Tanguna studovat pobouřen skutečností, že ti, kdo ho popírají, později vedli projekt kompilace korejské historie

¹²⁶ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 15.

v Komisi pro kompilaci korejských dějin, ve kterém se snažili odstranit Tanguna jako zakladatele země. Cílem jeho zkoumání bylo dokázat existenci Tanguna, opravit korejské dějiny prosazované Japonci, sestavit správné korejské dějiny a prozkoumat národního ducha.

V první části *Tangunnonu* se zabýval kritikou šesti předních japonských vědců zmíněných výše. Kritika se zabývala hlavně nedostatkem antropologického vhledu do mýtu o Tangunovi, japonskými předsudky vůči korejským zdrojům mýtu a nezpochybnitelností důvěryhodnosti japonských starověkých textů. Jádro jejich kritiky spočívalo v tom, že mýtus o Tangunovi prohlašovali za pozdní buddhistický výmysl, který byl odvozený z pchjongjanského folklóru, který vznikl v odpovědi na mongolskou invazi, která přinesla krizi korejskému lidu.¹²⁷

Širatori ve své práci *Studie starých záznamů Koreje (Čosönŭi kodžönggo, 朝鮮의 古傳考)* z roku 1894 se silným přesvědčením tvrdil, že mýtus o Tangunovi má původ v praxi uctívání ducha stromu Kogurjō, která byla později příkrášlena buddhistickými mnichy a je proto ovlivněn buddhismem. Kromě toho také prohlašoval, že Tangun postavou mýtu Kočosönu, ale mýtu o založení Kogurja.

Dalším, kdo Tanguna kritizoval, byl Imaniši Rjú. Ten *Tangun pudžöngnon* vznesenou Mičijou Nakou a Širatorim Kurakičim poté, co utichla, s anexí Koreje znovu oživil. Přibližně v době japonské anexe Koreje byla v Japonsku vyhlášena teorie o příbuznosti předků Japonska a Koreje (*İlsön tongdžoron 日鮮同祖論*)¹²⁸, v Koreji došlo k hnutí za uchování Tanguna, ale Imaniši Rjú kvůli tomu obhajoval negaci Tanguna, aby tomu zabránil.¹²⁹

Imaniši Rjú společně s Mišijou Nakou podporoval teorii, že jméno Tanguna wanggöm, jak je zaznamenáno v *Samguk juse*, byla jednoduše zkomolenina slova odvozeného od Wanggömsöng 王險城, hlavního města Ůmana ze Kočosönu, který korejský tradiční narativ, které ovšem Japonci lokalizovali na místě dnešního Pchjöngjangu. Imaniši Rjú tvrdil, že Wanggöm byl personifikovaným *sönin*, božstvem místa Wanggömsöng. Tento pojem

¹²⁷ LOGIE, Andrew. 2016, str. 281.

¹²⁸ Další z typů koloniálního pohledu, který spadá až do období Edo, proklamovaný s úmyslem ospravedlnit a racionalizovat japonskou koloniální nadvládu v Koreji a rozptýlit odpor Korejců. Ve starověku se tvrdilo, že Korejci a Japonci patří do stejné pokrevní skupiny, ale tvrdili, že Japonci patří do silné hlavní rodiny *ponga*, zatímco Korejci patří do slabé vedlejší větve rodiny *punga*. Kromě toho měli mít stejného předka, stejnou kulturu, jako je jazyk, zvyky a přesvědčení. To bylo vysvětleno na základě božstva moře a bouří Susanoo no mikoto 素戔鳴尊, mladšího sourozence bohyně Amaterasu Omikami 天照大神, božstva předka japonského císaře, které putovalo do Koreje v období království Silla se svým synem. Postavili si loď, aby mohli získat zlato a stříbro z Koreje a obchodovat s ní. Tangun je ztotožňován právě s tímto božstvem. Tento příběh je vyprávěn jako historický fakt v *İlponsöki 日本書紀*. Teorie měla sloužit k uskutečnění „pohádkového příběhu“ kolonie. K anexi Koreje byl používán argument, že jde o akt na podporu hlavní větve rodiny. Tato teorie byla v Japonsku široce přijímaná hlavně na přelomu 20. století.

¹²⁹ I, Jöngghwa. 2002, str. 6.

vystopoval až do pozůstatků šamanského substrátu, což byla základní myšlenka Čchö Nam-sönovy teorie. Tangun byl čestným titulem za období Kogurja.¹³⁰

Další, kdo nesouhlasil s teorií *Ilšön tongdžoron* kvůli prosazování podobnosti Tanguna a japonské mytologie, byl Hirojuki Miura. Tvrdil, že mýtus o Tangunovi byl vytvořen až za království Korjō, což znamenalo, že mu předcházela mýtus o Kidžovi, uprchlém Číňanovi, který údajně Čosön založil. Tangun se tedy objevil jako sekundární nativistická reakce, která získala oficiální uznání k tomu, aby uspokojila přání lidí a fungovala jako sjednocující etnické pojivo v odpovědi na mongolskou invazi.¹³¹ To je také důvod, proč korejský mýtus nelze srovnávat s japonskou mytologií.

Víra v Tanguna vzrostla hlavně po Hnutí 1. března 1919, kdy kvůli tomu japonský učenec Iwakiči Inaba znovu připomenul *Tangun pudžongnon*. Navíc prohlásil, že mýtus o Kidžovi byl mýtem vládnoucí třídy, a proto se mýtus o Tangunovi stáhl do pozadí, protože ale autorita z čínské strany v posledních letech upadla a privilegovaná vládnoucí třída zmizela, Tangun si znovu našel cestu na světlo. Iwakiči Inaba tvrdil, že mýty jsou pouze mýty a nelze je proto považovat za součást historie, Korejci nemůžou tudíž znát svůj původ, a proto nemohou být příslušníky japonského národa. Pokud Korejci takovým legendám věřili, nebylo možné, aby se považovali za příslušníky japonského národa.¹³²

Vlastní hypotézy

Vzhledem k tomu, že Čchö Nam-sönovo zkoumání mýtu o Tangunovi začalo kritikou metodologie výzkumu japonských učenců zaměřené na filologii, jeho metodologie se musela lišit, a proto si zvolil metodu zaměřenou na folklór¹³³. Šlo zde především o vymanění se z pozitivistické metody zkoumání starých literárních textů a zaměření na oblast folklóru a etnologie, jako jsou mýty a legendy, náboženství a různé víry. Čchö Nam-sönovým cílem bylo interpretovat mýtus o Tangunovi prostřednictvím komplexní srovnávací studie oborů humanitních věd jako jazyk, historie, společnost, geografie a ekonomika, ale do svého

¹³⁰ ČCHÖ, Nam-sön. Tangunnon. 1926, str. 15-16.

¹³¹ LOGIE, Andrew. 2016, str. 282.

¹³² I, Jōnghwa. 2002, str. 13.

¹³³ Spíš než o folklór se ale mělo jednat o antropologii. Korejští vědci se však tomuto termínu během koloniálního období vyhýbali, ačkoliv na toto téma pořádali diskuse, a označovali jej právě jako folklór. Zavedením metodologie antropologického výzkumu běžně označované jako folklór mohl být položen základ pro komplexní pohled na historickou a mytologickou povahu mýtu o Tangunovi.

folklórního zkoumání zahrnul také antropologii, etnologii, religionistiku, sociologii a mytologii a pokusil se tam objasnit původ korejského národa.¹³⁴

Čchö Nam-sönůvým cílem bylo prokázat, že je mýtus o Tangunovi daleko starší než verze ze *Samguk jusy*¹³⁵, v souvislosti s kterou kritizoval japonské učence, protože právě ti se soustředili hlavně na tuto verzi, kdy podle Čchö Nam-söna mýtus interpretují příliš obecně, nepřikládají mu zvláštní význam a ignorují širší kontext.¹³⁶ Chtěl poukázat na to, že mýtus má šamanské kořeny, a posílit tak své hypotézy ohledně raného náboženství s uctíváním slunce, kterému dal termín *sal* 舎 a má odkazovat na starodávnou civilizaci, která předcházela Kočosön.¹³⁷

Čchö Nam-sön také poukazuje na to, že v japonské Teorii o Tangunovi a chybí etnologická a folklorní pozorování, protože Korejci mají etnický původ a vývoj národní kultury:

Máme mýty a legendy o počátku nebes a země původu klanů nebo primitivních náboženství a na nich založených primitivních zákonů, které existují v každé primitivní společnosti necivilizovaných kmenů na světě od raných dob, a přece vzniká zvláštní fenomén, ve kterém Korejci mají výše zmíněné postrádat, přestože mají dlouhou historii.¹³⁸

Podobnosti v zakládajících mýtech najdeme v Mongolsku nebo Japonsku. Stará náboženství v severovýchodní Asii mají koncept vesmíru, který se skládá ze tří říší – nebeské říše, říše lidí a podsvětí. V nebi je „světelná říše“, kde sídlí dobří bohové. V korejské mytologii Hwanin, tamní bůh, vidí pohromy na zemi a posílá jednoho ze svých mladších synů, Hwanunga, aby vládl lidem jako teokracie z nejvyšší hory. A mezi Hwanungem, synem nebes, a Ungnjō na zemi se rodí napůl bůh a napůl lidský král Wanggōm, což byl Tangun, zakladatel Kočosönu. Čchö Nam-sön poukazuje ale na to, že dlouhé mýty, stará náboženství a mimořádná kulturní fakta Koreje nejsou na první pohled patrné navenek, což pravděpodobně přimělo cizince k rychlému

¹³⁴ LOGIE, Andrew. 2016, str. 293.

¹³⁵ A že je mýtus starší i než buddhismus v Koreji.

¹³⁶ Zajímavostí je, že se Čchö Nam-sön v *Tangunnonu* nevěnuje jiným záznamům o Tangunovi, ale pouze tomu ze *Samguk jusy*. Možná je to právě proto, že by měla odkazovat na tu nejstarší verzi mýtu ze ztraceného historického textu Kogi 古記 a čínské Knihy Wei 魏書. Tento mýtus je považován za konečnou verzi mýtu, přestože jsou k nalezení i jiné verze.

¹³⁷ LOGIE, Andrew. 2016, str. 293.

¹³⁸ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 3-5.

závěru, že nic takové neexistuje. Zvláště v případě záznamů o Tangunovi se musí věnovat pozornost původnímu aspektu jádra obsahu.¹³⁹

Pro Čchö Nam-söna byl Tangun otcem korejské civilizace 朝鮮 人文의 肇祖 a diskuse o něm byly zdrojem korejského ducha a pilíři korejských studií. Tangun pro něj představoval výchozí bod v historii Koreje, kdy tvrdil, že původ legendy o Tangunovi musel patřit do dávných dob stejně jako korejská státnost. Ale stejně jako v zahraničí vedla absence starých záznamů k tomu, že časová převaha a prostorová velikost kultury a historie Koreje nebyly natolik významné, aby se na ně pomyslelo.¹⁴⁰

Čchö Nam-sön tvrdí, že klíčové termíny z mýtu o Tangunovi, které Japonci v buddhistických textech objevili, a také z Legendy o Wanggömovi v Knize proměn (*Jönggjöng*, 易经)¹⁴¹ nerefletovaly čisté výpůjčky. V tomto případě se jednalo o buddhismem ovlivněný výběr čínských znaků, které by poukazovaly na dávno zavedená původní slova. Zároveň ani určitý výběr znaků nebyl umělý, protože objevené náboženství *sal* mělo analogie v indickém náboženství, které předcházelo buddhismu, a rozšířilo se až do Číny, kde dalo vzniknout taoismu.¹⁴²

V souvislosti s kritikou Imanišiho Rjúa Čchö Nam-sön vysvětluje, že Wanghöm, což je staré pojmenování Pchjongjangu v pověsti o městě Wanghösöng¹⁴³, se na začátku Korja stalo Wanggömsönin 王儉仙人 a poté bylo změněno na Söninwanggöm 仙人王儉. Říká se, že uprostřed království Korjō se pak k názvu připojil čestný titul Tangun, který znamenal na jedné straně skutečného zakladatele města a mytického zakladatele Koreje, zvaného Tangunwanggöm 檀君王儉, na straně druhé. Záznamy ze založení dynastie I už zmiňovaly pouze Tanguna, ale už ne Wanggöma, takže toto jméno bylo nakonec zapomenuto. Toto vše podle Čchö Nam-söna dokazovalo, že Tangun nemá nic společného s Japonskem,¹⁴⁴ což vidím jako snahu o to v Korejích posílit nacionalismus a sebeuvědomění.

Výše zmíněný termín *sal* hrál v *Tangunnonu* důležitou roli v tom smyslu, že od něj měly být odvozené názvy korejských hor začínající písmenem *s*. Jednalo se o hory Suri 修理, Sorä 蘇來, Sora 所羅, Sara 沙羅, Sölrjöl 薛列, Sujang 首陽, Surjong 首龍, Sana 舍羅, Surak 水落, Sudžöng 水精, Sudo 修道, Songni 俗離, Sillju 神留, Sillim 神林, Sinhüng 神興 a Sillük

¹³⁹ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 33.

¹⁴⁰ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 3-4.

¹⁴¹ Knihu proměn Čchö Nam-sön označuje jako *Wanggongsölhöm* 王公設險.

¹⁴² LOGIE, Andrew. 2016, str. 283.

¹⁴³ Hlavní město Kočosönu.

¹⁴⁴ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 17.

神勒¹⁴⁵. Podle Čchö Nam-söna byly tyto hory prvním místem, které přicházely do kontaktu s ranním sluncem, a byly tudíž významné jako oltáře božstev *söngdan* 聖壇, které sloužily k rituálům spojeným se sluncem. Touto vlastní hypotetickou teorií ohledně raného náboženství demonstroval šamanistické kořeny, a navíc použil své vlastní hypotetické teorie ohledně raného náboženství uctívající slunce, aby svá tvrzení posílil.¹⁴⁶ Navíc Čchö Nam-sön ve spojitosti se *sal* mluví o tom, že se vztahovalo k různým slovům, která v mongolském, japonském a mandžuském jazyce znamenala šamana, která také začínají na písmeno *s*.¹⁴⁷

Čchö Nam-sönův další velmi důležitý objev představoval rozdíl mezi znaky 壇 a 檀 ve slově Tangun, který měl posloužit jako základ pro zpochybnění Tangunova spojení s buddhismem, jak uváděla japonská teorie. Tvrdil, že by Korejci měli používat 壇君 místo 檀君, které používají Japonci a v *Tangunnonu* v souvislosti s prosazovaným znakem napsal, že Tangun 壇君 je předek korejského lidu¹⁴⁸.¹⁴⁹ Pro Čchö Nam-söna bylo jméno Tangun termínem, který v tomto období v podstatě velmi zhustil jeho *Tangunnon*. V té době i mezi širokou veřejností převládalo vědomí, že Korejci musí používat verzi se znakem 土¹⁵⁰ v Tangunově zápisu, protože znak 木¹⁵¹ byl používán Japonci.¹⁵²

Závěr a pokračování v dalších dílech

Tangunnon je významné v tom, že se v něm Čchö Nam-sön snaží nejen o kritiku japonských vědců, kteří se v rámci asimilace Korejců snažili o potlačení Tanguna, důležitého pro korejskou identitu, ale také proto, že zde předkládá své vlastní hypotézy, jimiž chtěl posílit vnímání Tanguna a jeho zasazení do prehistorie.

Ve zmiňované hypotéze o termínu *sal* lze spatřit podobnost s termínem *palk* z *Purham munhwaron*. Dalo by se říct, že se zde jedná o prototyp *purham*, protože i zde zmiňuje uctívání slunce, kdy na základě jedné slabiky či písmene spojuje korejské hory, které měly být centrem raného náboženství, což mělo dokázat dlouhou historii korejského lidu.

¹⁴⁵ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 65.

¹⁴⁶ LOGIE, Andrew. 2016, str. 293-294.

¹⁴⁷ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 74.

¹⁴⁸ Čímž se klonil k názoru, že je Tangun historická postava.

¹⁴⁹ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangunnon*. 1926, str. 45.

¹⁵⁰ Ve významu země, půdy.

¹⁵¹ Ve významu stromu.

¹⁵² I, Jöng-hwa. 2002, str. 23.

Čchö Nam-sön svou práci na *Tangunnonu* ukončil, aby se v rámci svého výzkumu vydal na horu Päktusan. Později se objevil s několika dalšími pracemi, které kritizovaly japonské popírání Tanguna a zároveň dále zkoumaly Tanguna jako Výklad Tangunových záznamů (*Tangunsindžönüi koüi*, 檀君神典의 古義), která vycházela v Tong-A ilbo od ledna do února roku 1928. Tento článek je významný v tom, že pomáhá běžným čtenářům porozumět mýtu o Tangunovi tím, že zkoumá a vysvětluje původní text ze *Samguk jusy* pomocí metody zaměřené na folklór. Ve stejném roce ještě vydal Historická čistota ve svatyni Tanguna (*Tangunsindžönüi tūrö ingnün jöksaso*, 檀君神殿에 들어 있는 歷史素)¹⁵³ a Tangun-Wanggöm z pohledu studia národa (*Mindžok haksangŭro ponün Tangunwanggöm*, 民俗學上으로 보는 檀君王儉) nebo Konečná studie o Tangunovi (*Tangun kŭpki jöngu*, 檀君及其研究), kde se o Tangunovi vyjadřuje následovně:

Je naším dlouhodobým tradičním přesvědčením, že původ všech lidských záležitostí Koreje přisuzujeme Tangunovi. To sloužilo jako počátek dějin a počátek klanu a nikdo o tom nepochybuje. Pokud dáme Tanguna stranou, dno dlouhé řeky, která sytí Koreu, bude zablokováno. Tangun je vzácný a to, co jej udělalo vzácným, je pro kulturu Koreje naprosto přirozenou záležitostí...¹⁵⁴

Tímto tvrzením Čchö Nam-sön jen nadále dokazuje, jak je Tangun důležitý a pomocí systematické vědecké analýzy si klade za cíl dokázat, že žádný z aspektů v mýtu o Tangunovi nebyl triviální nebo padělaný.

Tangunnon končí konstatováním, že popírání Tanguna od japonských vědců, kterému vytýkal, že to je krátkozraké a primitivní, je v zásadě politické a pramení z nedorozumění a předsudků. Čchö Nam-sön kritizoval, že se Japonci ve své *Tangun pudžöngnon* Tanguna příliš spoléhali na literární odkazy a měli „nedostatek etnologického a folklorního pozorování“. Jako alternativu k takové kritice předkládá vědeckou metodu zaměřenou na folklór. Šlo o pokus interpretovat mýtus o Tangunovi prostřednictvím komplexního srovnávacího zkoumání oborů humanitních věd a zkoumání oblastí folklóru a etnologie s vynecháním studia historických odkazů v literatuře.

¹⁵³ Vydáván v Čungö ilbo (中外日報). Zaměřuje se zde na historicitu Tanguna.

¹⁵⁴ ČCHÖ, Nam-sön. *Tangun kŭpki jöngu* [Konečná studie o Tangunovi, 檀君及其研究] [online]. 1928. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://gongu.copyright.or.kr/gongu/wrt/wrt/view.do?wrtSn=9032191&menuNo=200019>

Čchö Nam-sön tvrdil, že jeho práce po dobu půl století spočívala ve studiu národních dějin a rozvoji národní kultury, kdy středem studia bylo akademické a vědecké oživení Tanguna, vládece národa, a poukazování na národního ducha v jádru mýtu. Vzhledem k tomu, že Tangun byl kořenem historie Koreje a původem národa, tradiční přesvědčení o Tangunovi bylo jádrem identity, která by neměla být otřesena žádným cizím tlakem. To je i důvod, proč se problematika Tanguna musela být výchozím bodem všech studií o Koreji.¹⁵⁵

Purham munhwaron

Počátky purhamské kultury a historické pozadí

Purham Munhwaron, kterou Čchö Nam-sön viděl jako jedinečný koncept starověkého korejského národa, měla základ v etnografickém textu, na kterém Čchö Nam-sön pracoval roku 1925 a roku 1927 vyšel v japonštině v prvním dílu Čosön a čosönský národ (*Čosön mit čosön mindžok*, 朝鮮及朝鮮民族). Nicméně její počátky lze dohledat o několik let dříve.

Termín *purham*, který měl znamenat archaismus pro výraz *palk*, světlo, nebesa nebo boha, se poprvé objevil v roce 1918 v historickém spisu *Kjegočhadžön*, kde Čchö Nam-sön považuje horu Tchäbäksan, ze které sestoupil podle mýtu Tangun, za Päktusan¹⁵⁶, jinými slovy Purhamsan. O termínu řekl, že znamená nebe, a stejný článek tvrdil, že řeka Songhwagang na severovýchodě Číny byla rodištěm kultury Koreje *Tädong* 大東, čímž rozšířil hranice, na nichž se Korea měla nacházet. Tuto změnu v prostorovém vnímání Koreje začal objasňovat poté, co byl po Hnutí 1. března roku 1919 zatčen a vězněn. Během věznění nastal zlom v jeho chápání Tanguna, které bylo založeno převážně na konceptech sekty Tädžönggjo. Získal zde zvláštní povolení číst a psát, mnoho času na přemýšlení tak vedlo k otázkám ohledně mytického zakladatele Koreje, kdy dospěl k myšlence, že byl Tangun spojen s *palk*, kdy hledal jeho samotný princip včetně kulturních východisek Koreje.¹⁵⁷

¹⁵⁵ JUN, Sŭng-džun. *Jukdang Čchö Nam-sönüi Tangunnon jöngu* [六堂 崔南善의 ‘壇君論’ 研究]. A Study on the Choi Namseon(崔南善)'s Tangun(壇君) Research. Inmunhakjöngu. 2009, (37), str. 29.

¹⁵⁶ V národním narativu Tanguna proběhlo magické zrození korejského mytického zakladatele na vrcholu nejvyšší hory Koreje Päktusan. Jedná se o tu nejposvátnější horu s je proto hluboce zarytá v korejském buddhismu, taoismu a vystupuje často jako předmět uctívání států Pujö, Kogurjö nebo Parhä. Je to tudíž i spirituální domov všech Korejců.

¹⁵⁷ RJU, Si-hjön. *1920~30 Njödä Čchö Namsönüi Kosindo Nonüiwa. Purham munhwaron'üi Čähäsök* [1920~30년대 최남선의 고신도 논의와 ‘불함문화론’의 재해석]. Choi Nam-sun's discourse of Ancient-Sinto and Re-interpretation of 'Bulham culture theory' in 1920s~1930s. Honamsahakhö. 2019, (76), 97-117, str. 99-100.

Další zmínka o *purham* se objevila poté, co byl podmíněčně propuštěn z vězení, v časopise *Tongmjöng* vydaného *Tong-A ilbo*, který vycházel roku 1922, v cyklu *Čosön jöksa tchongsok kanghö kädže*, které vycházely od 17. září 1922 do 11. března 1923. V tomto článku zmínil Ainu, Japonsko, Rjúkjú, Mandžusko, Mongolsko a Enky jako etnické skupiny, které měly patřit do kultury *purham*. Kromě toho označuje Koreu centrem této kulturní sféry a je tedy patrné, že základní struktura *Purham munhwaron* vznikala už roku 1922.¹⁵⁸

V polovině 20. let se ve spisu *Zápisky z cest na horu Kümgangsán* (*Pchungakkiju*, 楓嶽記遊), který byl postupně vydáván v *Sidä ilbo* roku 1924, objevilo tvrzení, že purhamská kultura je spojena s náboženstvím v tom smyslu, že buddhismus, konfucianismus a další místní náboženství a přesvědčení jsou všechno korejskými starodávnými cestami *kodo* 古道 nebo velkou cestou *palk* 大畧道. Když poté vysvětloval úspěchy krále Kungjeho 弓裔¹⁵⁹ z Pozdního Kogurja, objasnil, že starodávné cesty *kodo* a velká cesta *palk* byly skryty a opět odhaleny, pošpiněny a očištěny a jejich slávu znovu vzkřísili *hwarangové* 花郎, a *hwarangští* vůdci *kuksön* 國仙.¹⁶⁰

V *Tangunnonu* z roku 1926 zmínil jako prostor s ohledem na purhamskou kulturní sféru oblast *Pukkje* 北界, která byla odlišná od Indie a Číny. Zde je jasně vidět, že z Koreje toužil udělat kulturu, která měla velký vliv, ne-li byla samotným středobodem, zárodkem pro ostatní kultury. Napsal, že „*Bude to dlouhodobý historický rival Indie a Číny a různých skupin žijících v severní oblasti, které jsou jako národně-vědecké 民族學的 panny. Pokud položíte ruce na zkoumání kultury oblasti Pukkje 北界, Korea, která je centrem proudu dějin a mostem 津梁 kultury, zahrnující vertikálně tisíce let a horizontálně řídící desetitisíce let, bude jediným zdrojem pro zkoumání povahy a celého příběhu* 原委.“¹⁶¹

Čchö Nam-sön byl ovlivněn tím, jak se japonští vědci dívali na dějiny Koreje a severovýchodní Asie. Ve 20. letech 20. století byl japonskými historiky při studiu korejské historie vnucován zkreslený pohled na kolonialismus. Koloniální pohled, jedna z imperialistických teorií vytvořených k ospravedlnění koloniální nadvlády, byl reprezentován texty jako teorie *Ilsön tongdžoron*, *Pojednání o identitě* (*Čöngdžesöngnon*, 停滯性論)¹⁶² nebo

¹⁵⁸ RJU, Si-hjön. 2019, str. 100.

¹⁵⁹ Bývalý mnich a rebel jdoucí proti Sjednocené Sille, s nímž byl zpočátku spojenec zakladatel Korja generál Wang Kön (王建, 918–943). Společně zastavili Kjönhwöna (甄萱, 900–935), který unesl nejvyšší úředníky a drancoval obyvatelstvo po zabití krále.

¹⁶⁰ RJU, Si-hjön. 2019, str. 100–101.

¹⁶¹ ČCHÖ, Nam-sön. Tangunnon. 1926, str. 2.

¹⁶² Teorie tvrdí, že navzdory politickým, historickým a mnoha společenským změnám se Korea vůbec nerozvinula a nebylo dosaženo feudální společnosti nezbytné pro moderní rozvoj, takže zůstala na úrovni

Pohled na mandžusko-korejskou historii (*Mansönsagwan*, 滿鮮史觀)¹⁶³, kdy šlo hlavně o potlačení svébytnosti korejského národa, jeho kultury a původu.¹⁶⁴ Jedním z cílů Čchö Nam-söna bylo na tyto studie odpovědět, popřípadě je i vyvrátit.

Čchö Nam-sön se v *Purham munhwaron* pokusil odhalit původ východní kultury, aby napravil korejskou historii zkreslenou koloniální historií. Prohlásil Koreu za centrum Velké euroasijské sféry, která byla charakterizovaná společnými náboženskými praktikami jako uctívání nebes nebo hor. Protože podle něj bylo staré pojmenování pro Päktusan 白頭山 Purhamsan, vyvodil z toho, že lidé jako Mongolové, Turci a Japonci, kteří jednou obývali geograficky široké území od Päktusanu po Balkán, museli sdílet zvyky, jazyk, náboženství a sociální instituce Korejci a oprávněně byly začleněni do purhamské kultury.

Čchö Nam-sön považoval uctívání hor za běžnou součást starověké společnosti. Každá vesnice či město má horu ochranných duchů 神山, přičemž se pravděpodobně jednalo o převzetí starodávných zvyků z Číny. Tato strážná hora byla podmínkou pro založení kmene či státu. Hora samotná znamenala další *já* pro nebe a byla považovaná za základ národa, takže se životy a kultura lidí vyvíjely nejen ideologicky, ale také prakticky, přičemž hora byla považovaná za počáteční bod a bod spojení. Kmen, který oslavoval největší a nejposvátnější horu, se stal hlavou kmenů v okolí. Tímto způsobem se jedna rasa skládala z několika kmenů se stejnou kulturou a linií. Kmeny, které byly základem korejského lidu, byly široce rozšířeny v oblasti Šan-tung 山东, u řeky Amur 黑龍江 a Žluté řeky 黄河.¹⁶⁵ Čchö Nam-sön viděl hory jako lidské bytosti v nebeské říši a vysvětluje, že samotné hory byly považovány za tělo boha. *Tägal* představující především nebe a *tägam* jako jeho ztělesněná forma. *Palk* představující především boha a *palkün* a *palkünä* jako lidské formy byly původně všechny náboženské. Nová a stará purhamská kultura měla jako své charakteristiky posvátné hory a posvátná města a ty měly obvykle tituly *tengri* nebo *palkün*.

starověké společnosti až do raného novověku. Tj. že si korejská společnost procházela na konci 19. století stagnací podobnou té, které čelila japonská společnost ve 12. století, a viděla jediné možné řešení v tom, že Korejci přijde na pomoc někdo zvenčí, tedy Japonsko.

¹⁶³ Teorie o pohledu na korejskou historii prosazovaném japonskými učiteli na počátku 20. století, která tvrdí, že historie a kultura Koreje a loutkového státu Mandžukuo představují jeden celek, tedy vyvrací, že by korejská historie a kultura byla nezávislá. Zároveň tvrdí, že kultura, ale také politická moc byla vytvořena silami, které uprchly z Mandžuska, a proto je Korejský poloostrov Mandžusku podřízen. Toto mělo na poloostrově způsobit stagnaci, kvůli které lidé ztratili schopnost se rozvíjet.

¹⁶⁴ Teorie o purhamské kultuře [*Purham munhwaron*, 不咸文化論]. *Encyklopedia of Korean Culture* [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-03-06]. Dostupné z:

<http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0025045>

¹⁶⁵ I, Či-ün. 2012, str. 24.

Ve spisu se odhodlal tvrdit, že všechny tzv. východoasijské kultury mají původ a centrum u Tanguna a zmíněné posvátné hory Paktusan, a teorii postavil na přesvědčení, že mýtus o Tangunovi je drahocenný, věčný a pro Korejce nejdéle vlastní víra. Hora Paktusan měla být také purhamskou kulturou propagována jako posvátný domov všech Korejců, potomků prvního zakládajícího otce Koreje Tanguna, a jako místo jeho narození zůstala ztělesněním korejského ducha nezávislosti.

Na začátku svého pojednání vyjádřil svůj názor ohledně východní kultury a jejích studií:

Snažím se zvážit výchozí bod historie Koreje před mnoha lety. Studium spojené s původem lidství připomíná nevyhnutelně původ východní kultury, a než jsme si to uvědomili, změnil se na něj i předmět studia. Má se tedy za to, že primitivní stav východní kultury lze relativně jasně propagovat prostřednictvím Koreje, a to je přitahováno zvláštním zájmem, jelikož se jedná o neobjevenou oblast. V každém případě si myslím, že skutečné založení východních studií začne jedině potom, co počkáme na otevření tajných starých dveří Koreje s centrem v Koreji. Podle dlouhé tradice začal korejské lidství první muž země Tangun a jako první záhada v historii Koreje je mezi učenici terčem, kdy neexistuje závěr, zda se jedná o pravdu nebo ne. Z mého pohledu je Tangun jediným klíčem k vyřešení hádanek starověké historie Koreje, a proto je považován za nesmírně důležitý základní kámen východních studií, které mohou nahlížet na starověké aspekty kultury Dálného východu. ... Je zvláštní, že vědecká metoda humanitních studií, která by měla být nejdůležitější při zkoumání produktů primitivní kultury, je zcela ignorována.¹⁶⁶

Z výrazu *skutečné založení východních studií*, které Čchö Nam-sön zmínil na začátku *Purham munhwaron*, je zřejmé, že si byl existencí orientálních studií vědom. V době, kdy se ucelil koncept východních studií, se objevila srovnávací lingvistika, což souviselo se západním vnímáním Východu západními vědci, které mělo dvě charakteristiky. První z nich byla východ jako geografické rozdělení a druhá východ jako kulturní zaostalost. Druhá charakteristika vedla hlavně Japonsko k dokázání toho, že je tou nejvyspělejší zemí v Asii, že se dokáže vyrovnat také zemím v Evropě, ale také že se geograficky a kulturně odlišuje od Číny. Ve formování

¹⁶⁶ ČCHÖ, Nam-sön. *Purham munhwaron*. Soul: Uri jöksa jönku džedan, 2008, str. 35-36.

tohoto diskurzu sehrál důležitou roli Širatori Kurakiči, který věřil, že metodologie komparativní lingvistiky je objektivní a že jazyk je klíčem k výkladu protohistorie.

Čchö Nam-sön si klade za cíl identifikovat původ východní kultury a zdůrazňuje, že musí vycházet z historie Koreje, tedy mýtu o Tangunovi. Zajímavý je výraz *původ humanitních věd a vědecká metoda humanitních studií*. Toto neznamena, že trvá pouze na mobilizaci a identitě kultury při zakládání nové východní kultury nebo východních studií, ale spíše žádá položení základů z humanistických důvodů. Proto, aby bylo možné správně porozumět teorii purhamské kultury, musí být současně vytvořeny přístupy z mytických i humanistických důvodů.

Čchö Nam-sön tvrdil, že stávající výzkum východní kultury se soustředil hlavně na Čínu, od čehož se podle něj mělo upustit a základem pro východní kulturu, která začínala Koreou a Tangunem, se měla stát purhamská kultura. Pro zkoumání východní kultury bylo nutné studovat Tanguna, jehož mýtem se začal zabývat už roku 1918 v díle *Kjegočhadžön*. Kromě toho zastával názor, že by mělo být „povinností všech lidí Čosönu založit studie Tanguna“ jako jediné možné cesty k tomu zachovat Tangunovu autoritu a respekt mezi lidmi. Připadalo mu nešťastné, že mýtus zůstal neznámý, protože s ním nebylo kvůli chladné logice¹⁶⁷ moderní vědy zacházeno dobře. Tímto Čchö Nam-sön odkazoval hlavně na koloniální japonskou vědu, která nejenom systematicky prohlašovala, že Tangun je padělek z království Korjö prisouditelný mnichu Irjönovi, autoru *Samguk jusa*, ale také od počátku kolonizace zkreslovaly korejskou historii a tento text měl být pokus o nápravu dějin a odhalení původu východní kultury. Kromě toho se snažil pro Koreu vyjednat v koloniálním řádu novou a silnější pozici.¹⁶⁸

Dnešní korejští nacionalističtí historici podporují postoje Čchö Nam-söna ohledně toho, že japonské odmítnutí Tangunovy autenticity jako ancestrálního zakladatele korejské rasy bylo součástí systematického japonského vědce k vymýcení korejské rasové identity. Ale Čchö Nam-sön mohl japonské vědy ohledně Tanguna kritizovat pouze opatrně či v náznacích, protože během koloniální éry cenzury aktivně psal vědecké či novinové články a nechtěl, aby jeho práce přestaly být vydávány, a proto nemohl otevřeně odsoudit tehdejší vědce jako Širatori a Imanišio, tak jak to je to možné dnes.¹⁶⁹ I přesto, že některé Japonce kritizoval, v purhamské kultuře lze spatřit vliv prací Toriiho Rjúzóa (鳥居龍藏; 1870-1953), antropologa, který se věnoval výzkumu šamanismu v severovýchodní Asii a na Sibiři a věřil ve společný původ Japonců a

¹⁶⁷ Chladná logika je logika, která nezvažuje lidské faktory jako kulturu, sociální dynamiku, osobnost a emoce.

¹⁶⁸ PAI, Hyung Il. 2000, str. 66.

¹⁶⁹ Kromě těchto jmen kritizoval také Odu Šógoa, který si všiml nedostatku čínských záznamů ohledně Tanguna a zredukoval mýtus o otci zakladateli Koreje na pouhou pohádku o místním horském duchu. Tanguna kritizovali i další, jako například Mičijio Naka, který prohlásil, že Tangun je obrovskou lží, která vzešla z mnišského padělků.

Korejci, a Širatoriho Kuračikiho, jednoho z důležitých představitelů na poli východní historie, zkoumajícího posun fonetických elementů a etymologii jako posun výslovnosti souhlásky p nebo slova *tägal* v jazycích Východu, který tvrdil, že mýtus o Tangunovi byl vykonstruovaný až po vládě krále Čangsua 長壽王.¹⁷⁰

Čchö Nam-sön jako cestu otevřené kritiky Japonců navrhl tzv. „tři cesty ke studiím Tanguna“:

1. Studium Tanguna jako psychologického fenoménu odrážející primitivní společnost a její kulturu

2. Studium Tanguna z etnologické perspektivy zahrnující mytologické, legendární, náboženské a ideologické analýzy

3. Studium Tanguna z perspektivy komparativní lingvistiky a kulturistiky¹⁷¹

Důležitý je hlavně třetí přístup k Tangunovi, který Čchö Nam-sön aplikoval na světový kulturně-srovnávací přístup k vytvoření jeho nejvýznamnějšího příspěví do korejské historiografie, *Purham munhwaron*.

Aby Čchö Nam-sön dokázal, že purhamská kultura sahala i za hranice Koreje, spoléhal nejvíce na něco, čemuž říkal lingvistický důkaz míst, v jejichž názvu se objevovaly zvukově podobné slabiky *palk* s významem světlo nebo světlost. Příklady těchto míst zahrnovaly například Balkánský poloostrov, města jako Fergana nebo Buchara v Uzbekistánu, pohoří Pamir v Tádžikistánu, řeku Volhu v Rusku a stát Bulharsko. Jeho přesvědčení tkvělo v podobnosti ve výslovnosti naznačující, že názvy těchto odlehlých míst a civilizací původně pocházely ze stejného zdroje, konkrétně z *päk* nebo *palk*.

Purhamská kultura se jako jedinečný koncept starověkého lidu Koreje soustředila na představu nebe a boha. Slunce bylo v raných společenstvích považováno za posvátné stejně jako nebe a jako bytost, která spojuje nebe a lidský svět, vysoké hory a oblast, kde slunce vychází. Toto uctívání bylo v purhamské kultuře označeno jako *východní charakteristika* a zároveň bylo považováno za univerzální základ východní purhamské kultury. V souladu s tím Čchö Nam-sön nazýval purhamskou kulturu i jako východní kulturu, zahrnující Ainu, Japonsko, Rjúkjú, Mandžusko a Mongolsko. Tyto národy měly myšlenky a ducha zakořeněné ve východní kultuře, což znamenalo, že národy purhamské kultury měly národnost založenou na společném charakteru a národním duchu. Na základě toho předpokládal jakýsi *východní národ*.¹⁷²

¹⁷⁰ V souvislosti s Tangunem Kurakiči Širatori tvrdil, že santalový strom *tanmok* 檀木, který se objevuje v *Samguk juse*, je fiktivní příběh založený na stromech jako santalový strom *ududžöndan* 牛頭梅檀 z buddhismu, a že mýtus o Tangunovi byl vytvořen teprve po vládě krále Čangsua. Na tato tvrzení se Čchö Nam-sön snažil existenci Tanguna nejen dokázat, ale také ji prosadit na akademické půdě.

¹⁷¹ PAI, Hyung Il. 2000, str. 66.

¹⁷² I, Či-ün. 2012, str. iii.

Kromě nebes, slunce a hor podle něj existovali vůdci, kteří jim sloužili, také považováni za posvátné bytosti. Zejména Tangun se stal centrem purhamské kultury jako bytost, která této víře dává náboženskou formu. Čchö Nam-sön věřil, že starověká náboženství se objevila prostřednictvím mýtů, a snažil se dokázat historii založení Kočosönu korejským lidem, který se do této země přistěhoval, prostřednictvím mýtu o Tangunovi. Tangun byl totiž středem korejského etnika a jako předek to byl ústřední bod zhmotnění korejského národa. Čchö Nam-sön tak probudil prostřednictvím Tanguna mezi korejskými lidmi latentní víru v *palk* a trval na tom, aby všichni jednotlivci byli sjednoceni. To proto, že to znamenalo *národní dokonalost*.¹⁷³

Kromě toho Čchö Nam-sön zjišťoval, že Korejci sdílejí kulturní společné rysy s národy severní Asie, jako jsou Xiongnuové a Džürčeni prostřednictvím etnické mobilizace. Říká se, že existovala kultura, kterou měli společnou, než byli rozděleni do jednotlivých etnických skupin a migrovali.

Čchö Nam-sön nejdříve pátral po původu slova pro božstvo *sin* 神, jádra purhamské kultury, který našel v Japonsku, Mongolsku a na ostrovech Rjúkjú. Proto Tangun přesahuje svůj význam jako praotce korejského národa a jeho význam je rozšířen na svatého panovníka, který univerzálně existoval ve starověké společnosti, a jeho příběh přesáhl historický význam založení Kočosönu.

Purham munhwaron rozvinula to, co bylo řečeno v *Tangunnonu*, tj. že Tangun reprezentuje šamanské vládce starověké Koreje, kteří uctívali nebe a slunce. Právě o dlouhověké tradici uctívání nebe a slunce, kterou nazval *Cestou palk*, tj. cestou slunce, nebe nebo světla, tvrdil, že se neomezuje pouze na Koreu, ale kdysi se rozšířila po celé severovýchodní části Euroasie a pomohla vytvořit sféru purhamské kultury v rozsáhlém asijském regionu. Otázkou zůstává, co přesně Čchö Nam-sön myslel kulturní sférou. Z jeho teorie vyplývá, že se jedná o něco širšího, než je etnicita a následkem toho nemají lidé se dále někam zařazovat. To ale neplatí, protože tam, kde měla být purhamská kultura, existovaly různé kultury, u nichž došlo k sebeurčení a budování státu.

Palk 朴

Japonci i Korejci se měli zdržet slepého následování Číny a nezávisle sledovat aspekty svého původu, pokud šlo o hledání svých vlastních kořenů a počátku kultury. Čchö Nam-sön si dal za cíl najít správný původ východní kultury tím, že pátral po stopách společného působení v Koreji,

¹⁷³ Ibid.

kteře by ukázalo, že na jeho základě byla založena čínská kultura, i přestože dosavadní vývoj naznačoval, že Korea byla na Číně závislá. Zároveň se ale trvalo na *sebeurčení*, které ustanovilo východní kulturu odlišnou od té čínské a japonské, ale jejíž prapůvodní forma byla základem velkého území purhamské sféry.

Čchö Nam-sön se realitu existence Tanguna snažil dokázat srovnáním mytické kompozice a etymologie okolních národů, v čemž ale japonští vědci spatřovali problém, protože prohlašovali, že o Tangunovi neexistuje dostatek písemných důkazů a v jeho záznamech je neurčitá terminologie. Kulturní srovnání probíhala postupně. Čchö Nam-sön zkoumal okolní národy, které měly společné rysy, se zaměřením na náboženství a jazyk, které byly dříve uváděny jako důležité faktory.¹⁷⁴ Z prehistorických dob neexistují žádné písemné záznamy, které by posloužily výzkumu těchto národů a jejich nejstarších kultur, a tak k objevování stop těchto kultur byly často používány lingvistické techniky. Dvě slova, která Čchö Nam-sön považoval za jádro purhamské kultury, byla *palk* a *tägal*. *Tägal* jako etymologie Tanguna znamenalo *nebe* a *palk* znamenal *boha* nebo *slunce*, nikoliv tedy světlo, a jeho stopy se objevovaly v mnoha horách Koreje. *Palk* byla forma primitivní víry a klíčové slovo pro pochopení prehistorické purhamské kultury.¹⁷⁵ Jiná forma tohoto archaického termínu *palk*, slabika *päk*, znamenala podle čínského znaku bílou, ale Čchö Nam-sön se zamýšlel hlavně nad speciálním významem tohoto znaku, který nakonec označil za klíčový element a na jeho základě vytvořil teorii o unikátní korejské náboženské tradici. Obecně se věřilo, že termín *päk* v názvech korejských hor naznačuje vzhled hory, konkrétně bílého sněhu na vrcholku. Čchö Nam-sön ale tento názor nesdílel a tvrdil, že tento konkrétní čínský znak byl v názvech hor zahrnut pro svou fonetickou hodnotu.¹⁷⁶

Obecně se v Koreji nacházelo mnoho hor, které mají ve svých jménech *päk* 白 a variace jeho zvuku *üm* 音 a znaku *hun* 訓. Pokud se v současnosti podíváte pouze na Korejský poloostrov, počínaje nejsevernější a nejslavnější horou Päktusan jsou všude vidět hory se jmény jako Čangbäk 長白, Čobäk 祖白, Tchäbäk 太白, Sobäk 小白, Pibäk 鼻白, Pubäk 浮白 nebo Pägun 白雲, Päkam 白巖, Päkma 白馬, Päkhak 白鶴, Päkhoa 白華.

¹⁷⁴ I, Či-ün. 2012, str. 33.

¹⁷⁵ SCHOLL, Tobias. 2019, str. 168.

¹⁷⁶ ALLEN, Chizuko T. Northeast Asia Centered Around Korea: Ch'oe Namsön's View of History. *The Journal of Asian studies* [online]. New York, USA: Cambridge University Press, 1990, 49(4), str. 796.

Když k nim ještě přidáme zvukové varianty písmen, ukáže se, že takových hor existuje spousta.¹⁷⁷

Slabika *päk* vychází z *palk*. Hory *päksan* se označovaly také jako božské hory *sinsan* 神山, kdy toto označení má význam lidské bytosti v nebeském světě nebo ztělesnění slunce či jeho palác. Čchö Nam-sön spekuloval o tom, že starověcí Korejci uctívali nebe a slunce jako reprezentaci *Nebes* stejně jako určité hory jako sídla *Nebes*. Takové hory byly považovány za božské, a proto byly pojmenovány po slabice *palk*. Některé názvy hor jako Pägün (nebo Pägöm) byly odvozené z *palgün* 밝은, adjektivní formy slova *palk*, a další hory naznačují doplňující charakteristiky jako je to u hory Sobäk, která znamená *malé palk*.¹⁷⁸ O těchto horách Čchö Nam-sön pak říká, že „Zprvce jsou jevištěm mýtů, kde všechno včetně lidí a věcí vzniká, za druhé jsou to nejvyšší místa a prameny řek, za třetí působí jako bariéry podél státních hranic, a za čtvrté jsou to služebníci ducha, bohové slunce. Říká se, že jsou to styčné body mezi člověkem a nebem a že jsou to alter ega nebe, tvořící linii kultury.“¹⁷⁹

Tyto hory se slabikou *päk* se však neomezovaly pouze na Koreu, ale existovaly také v Japonsku, na ostrovech Rjúkjú, v Mandžusku a Mongolsku.¹⁸⁰ Čchö Nam-sön totiž věřil, že slovo *pärk* si vyvinulo v různých oblastech během času variety způsobené fonetickými změnami a zasáhlo tak i další oblasti. Před Čchö Nam-sönem Širatori Kurakiči věnoval pozornost pokusům západních učenců, jako byl Julius Klaproth (1783-1835) nebo Jean-Pierre Abel-Rémusat (1788-1832), kteří se pokusili odhalit podobnosti východních jazyků prostřednictvím srovnávací lingvistiky. Zatímco tito západní učenci srovnávali hlavně kyrgyzštinu, řečtinu, jakutštinu a finštinu, Širatori srovnával fonologicky korejštinu a japonštinu, protože předpokládal, že oba jazyky mají uralo-altajský původ, kdy zaměřil pozornost na vztah mezi p-zvukovým slovem, h-zvukovým a b-zvukovým slovem v korejské slovní zásobě jako například oheň *pul* 불 a *hi* 히 (ひ) nebo jaro *pom* 봄 a *haru* 하루 (はる). Prostřednictvím těchto příkladů tvrdil, že korejština i japonština jsou uralo-altajského původu. Kromě toho prohlásil, že p-zvuk a b-zvuk jsou kompatibilní, což byl v té době argument definovaný již jako obecný rámeček. Tyto Širatoriho poznatky ohledně fonologie Čchö Nam-sön využil ve své purhamské kultuře, aby zasadil Koreu do centra. Vysvětlil také vokálovou harmonii, která byla jednou z charakteristik

¹⁷⁷ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 37.

¹⁷⁸ ALLEN, Chizuko T. 1990, str. 796-797.

¹⁷⁹ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 37.

¹⁸⁰ I, Či-ün. 2012, str. 33.

ural-altajských jazyků v Širatoriho výzkumu. Přesto ale Čchö Nam-sön nadále trval na identitě kultury *palk* spíše než na uralo-altajské linii.¹⁸¹

Čchö Nam-sön popisuje změnu tak, že archaická samohláska *ǎ*, která v moderním jazyce ztrácela svou nezávislost, se změnila ve varietu různých hlásek jako *a*, *ǎ*, *o*, *u*, *i* a koncové souhlásky *r* a *k* se obvykle staly neznělými.¹⁸² Variací *palk* tedy mohly být slova jako *pǎk*, *pal*, *puk*, *pul*, *pǎk*, *pǎl*, *pik* a *pil*.¹⁸³ Navíc souhláska *p* se v některých jazycích změnila v jinou kvůli fonetickým vlastnostem, jako tomu je v japonštině, kde se *p* v archaických slovech často změnilo na *f* v průběhu středověku, a nakonec získalo podobu *h* v moderní době.¹⁸⁴ V japonštině tedy slovo *palk* může být nalezeno v podobách *furu*, *fuku*, *hara* a *hiko* s tím, že se na konec slova přidala samohláska. Na základě toho pátral Čchö Nam-sön v Japonsku po mnoha místech a horách, která v různé podobě nesla výraz *palk*. Jedny z nejdůležitějších objevených hor byly Hikosan 英彦山 v prefektuře Fukuoka na Kjúšú a Hakonesan 箱根山 z prefektury Kanagawa na Honšú. Kromě nich ale jmenoval i hory Hirusan 蛭ヶ岳, Hira 平ヶ岳, Hokodate 函館山 nebo Fukube 瓢ヶ岳.¹⁸⁵

Čchö Nam-sön kromě toho pátral o vlivu purhamské kultury i ve starověké Číně. Vyjmenovává i další hory jako Paj-šan 白山, Fu-šan 福山 nebo Po-šan 博山, Kchun-lun-šan 昆仑山, Fu-t'ün-šan 府君山.¹⁸⁶

Dále na velkém území Asie lokalizoval hory a místa s názvy, které měly spojitost s *palk*, kam patřila místa jako pohoří Čchang-paj v jižním Mandžusku, hora Burchan Chaldun v Mongolsku. Dále se přesunul do střední Asie, kde zmiňuje jezero Bajkal, jezero Balchaš, města Buchara, Balch, Fergana a Baku, jezero Balchaš, město Bagdád, odkud se přemístil do Evropy, kde s kulturou *palk* spojuje Kaspické moře, Egejské moře, území Balkán, řeku Volhu, republiku Dagestán, město Burgas poblíž Kaspického a Černého moře, Bulharsko a Balkánské hory¹⁸⁷, římského boha ohně Vulkana. Etnická skupina, která měla víru a sociální organizaci založenou na *palk* může být nalezena ve výše zmíněných místech a tento rozsah byl stanoven jako

¹⁸¹ ČÖN, Söng-gon. *Čchö Nam-sönüi Purham munhwaron tasi Ilgi* [최남선의 「불함문화론」 다시 읽기]. Jöksamundžejöngu. 2006, 16(16), 72-73.

¹⁸² ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 60.

¹⁸³ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 84.

¹⁸⁴ Změna z *p* na *h* je přinejmenším dobře známým vývojem v jazycích severovýchodní Asie, ačkoliv korejština je viditelně od toho procesu odchýlila, protože si zachovala hlásku *p*.

¹⁸⁵ ALLEN, Chizuko T. Northeast Asia Centered Around Korea: Ch'oe Namsön's View of History. *The Journal of Asian studies* [online]. New York, USA: Cambridge University Press, 1990, 49(4), str. 797.

¹⁸⁶ LOGIE, Andrew. 2016, str. 292.

¹⁸⁷ Balkán znamená v turečtině pohoří a pochází z pakün, což znamená hora, a říká se, že pochází ze sopky v římské mytologii. Také se říká, že pakün vstoupil do Říma a stal se bohem sopek.

purhamská kulturní sféra. Čchö Nam-sön prosazoval, že Korea byla tím, kdo nakonec vyvinul a dále udržel sebe sama jako ten nejsilnější region purhamské kultury.¹⁸⁸

Čchö Nam-sön ohledně purhamské kulturní sféry mluvil následovně:

Kolem toho řetězce se objevilo určité rozdělení mezi civilizovanějšími a primitivnějšími v závislosti na období migrace z původní vlasti a podmínkách prostředí v místech osídlení. Vezmeme-li však legendy, které se odchýlily od původního stejného kořene jako historii zakládání jejich jednotlivých zemí, a přenesly je fragmentárně, lidé se zachovali jedinou kulturu sjednocenou jedinou vírou, která byla univerzální i silná a představovala kořeny. ... Linie purhamské kultury představuje severní linii východní kultury, která kontrastuje se dvěma jižními liniemi Číny a Indie. ... Zdá se, že prostřednictvím našeho zkoumání filozofie *palk* jsme zahlédli široký obrys původního zdroje. Když jsem se o to snažil, v poslední době si myslím, že možná bylo na základě toho dosaženo skutečného vysvětlení starověké kultury východní Asie.

Na základě komparativního výzkumu náboženství a jazyka a s využitím antropologie a folkloristiky se Tangun považuje za tajný klíč k východoasijské kultuře, a tak kdykoli vidím Tanguna pomlouvaného těmi, kteří jsou nevědomí, spoléhám se na ignorantské a neinformované učence a cítím nervozitu, znepokojení a frustraci. A když se mluví o východoasijské kultuře, kdykoli vidím, že se vším zacházejí tak, že se to vztahují buď k čínské nebo indické kulturní sféře, a mluví, jako by připisovali hodnotu pouze této sféře, nemohu si pomoci, ale musím naříkat, že nedostatek pokroku ve východních studiích vděčí za tyto předpojaté představy a předsudky.

V poslední době postupně získává popularitu výzkumná tradice v humanitních vědách a folkloristice a otevírá se nové vědecké paradigma. V zájmu původní pravdy o východní kultuře, která byla pohřbena, jsem skutečně potěšen a nemohu tento vývoj dostatečně přivítat. V důsledku toho je třeba říci, že očekávání pro nejbližší budoucnost spočívají pouze v tomto směru. My, Japonci a Korejci, jsme pouze jedna nenápadná část

¹⁸⁸ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 123-127.

východní kultury nebo dokonce celého lidstva; ohnisko tohoto komplexního pozorování lze chápat jako ideologii *palk*. Pokud bude tajemství této ideologie dále rozvíjeno mnoha inteligentními učenými a její struktura a povaha se vyjasní, bude předzvěstí obrovského nového světla, které může osvětlit širší lidskou kulturu.¹⁸⁹

Tägal 대갈

Dalším důležitým pojmem purhamské kultury je *tägal* 대갈 nebo mongolsky či turecky *tengri*, korejsky *tchänggŭri* 탕그리, který znamená *hlava*, ale v mongolštině nese pro Čchö Nam-söna podstatnější význam *nebes*. Původně se používalo v náboženském smyslu a vykládá se tak, že představuje aspekt soudržné společnosti.¹⁹⁰ Kromě toho ještě slovo neslo význam slunce.

Čchö Nam-sön tvrdil, že Tangun je představitel *tägal* a jeho syn Puru je původní formou *palk*. Pokud *palk* znamená *bůh*, *tengri* znamená *nebe*. Nicméně toto tvrzení už dříve pronesl Širatori, když navrhl stejný původ uralo-altajské linie použitím mongolských slov jako *tangri*, *tegr* a *tengeri*. Důvodem, proč Širatori věnoval pozornost podobnosti uralo-altajským jazykům, bylo najít společné rysy víry v severovýchodní Asii, které jsou ekvivalentní těm na Západě. Čchö Nam-sön přijal Širatoriho tvrzení a Tangun začal znamenat *tägal*.¹⁹¹

Kromě toho navazuje na *Tangunnon* v souvislosti se dvěma podobami Tanguna podle čínských znaků – 壇君 a 檀君 a rozvádí zde svou úvahu. Čchö Nam-sön trval na tom, aby se používala znaková podoba 壇君. 壇君 se na konci království Korjō změnil na 檀君 a měl se vrátit ke svému původnímu významu. Tangun se psal v podobě 壇君 především proto, aby se rozptýlilo tvrzení hlavně japonských vědců o tom, že je to buddhistický výmysl, protože znak *tan* 檀 znamenal santalové dřevo. Tangun 壇君, který stejně jako *tengri* v mongolštině představoval původně nebesa nebo oblohu, tedy slovo, které odkazuje na osobu zodpovědnou za uctívání nebes, se podle Čchö Nam-söna změnil na titul pro mistra-krále *kunsa* 君師 z

¹⁸⁹ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 200-201.

¹⁹⁰ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 67-68.

¹⁹¹ ČO, Nam-ho. *Čchö Namsönu Purham munhwaron* [최남선의 불함문화론]. The Study of Bulhammunhwaroneun by Choe, Nam Seon. Söndomunhwa. 2011, (11), 38-58, str. 48.

teokracie, nejranějšího systému lidské vlády.¹⁹² Znak *kun* 君 zde odkazuje na politickou stránku a znak *sa* 師 na náboženskou.

Čchö Nam-sön pojednával o tom, že se za Kočosönu, období teokracie, diskutovalo o spojení slova s významem nebes a jeho posvátností. V původní jazyce to bylo slovo *tangun*, kterým se přezdívalo šamanu-obřadníkovi 신직자 무당 a které nejpravděpodobněji souviselo s Tangunem a dokládalo jeho náboženské funkce. Čchö Nam-sön odsuzoval japonské odmítání Tanguna jako akademicky nedbalé, protože nepokračovalo ve zkoumání takových významů. Ačkoliv Čchö Nam-sön připustil, že je ohledně Tangunovy historičnosti mnoho neznámého, význam jeho postavy byl hlavně náboženský, a tudíž nesl důležité implikace pro porozumění nejen starověké korejštině, ale také východoasijské civilizaci jako celku. *Tengri* v mongolštině, které bylo po lingvistické stránce prokázáno, se nakonec stalo optimálním argumentem pro vysvětlení korejského slova *tangun* 壇君. Tímto způsobem Čchö Nam-sön ukončil spor o tan 檀 a tan 壇, který Širatori nadhodil při popírání Tanguna.¹⁹³

Podle Čchö Nam-söna se purhamská kultura objevuje i v Puju, Kogujru, Päkče, Sille a Karaku v podobě příběhů o založení státu, které měly zdědit základní formu mýtu o Tangunovi a jeho synu Puruovi, jejichž příběhy byly ještě s učením *pchungjudo* 風流道 důležité pro udržení *palk*:

Tangun, který je označován za prapředka *kodžo* 高祖, je představitel *tengri* a Puru, syn Tanguna, který je nazýván prvním králem *čowang* 肇王. Pujo, je označován jako *palk*. Kohout v příběhu o králi Tongmjöngovi 東明, Nebeský vládce 天帝 v příběhu o Čumongovi 朱蒙, bílý kůň *pängma* 白馬 a modré vejce *čaran* 紫卵 v příběhu o Hjökköseovi 赫居世, Zlaté město *Kümsöng* 金城 a bílý kohout *päkkje* 白鷄 v příběhu o Aldži 闕智, bratři Čuil 朱日 a Čchongje 青齋 z příběhu o Karak 加洛, fialový provázek a zlaté vejce z příběhu o Suroovi 首露 nebo hrdina Högjong 虎景 z příběhu prapředku 國祖 z Korja, tyto všechny příběhy jsou variacemi Tanguna nebo Purua.¹⁹⁴

¹⁹² ČO, Nam-ho. 1930njöndä Tädžonggiö kjejöl hakččadülüi čewangungie tähan jöngu [1930년대 대중교 계열 학자들의 제왕운기에 대한 연구]. The study of Dejeong-gyo scholars on Jewangunki in the 1930's. *Söndomunhwa*. 2020, (28), str. 135-137.

¹⁹³ ČÖN, Söng-gon. 2006, str. 81-82.

¹⁹⁴ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 114-116.

Tyto příběhy nesou v titulech jednotlivých rodin rysy purhamské kultury. *Tä* 大, které se objevuje ve jméně zakladatele státu Parhä Tä Čojönga 대조영, znamená vysoký a velký 高大. Příjmení královské rodiny v Pujö Hä 解 znamenalo klan slunce 日族. Rodina Päk z období Silla zase znamenala božský sestup 神裔. Tímto Čchö Nam-sön vysvětloval, že tyto země následovaly Tanguna, jádro purhamské kultury, a založily tak její tradici.¹⁹⁵

Všechny národy patřící do purhamské kulturní sféry nazývaly boha *palk* a také měly povědomí o Tangunovi jako o nebeské bytosti. Protože se však předpokládalo, že má kulturní sféra širší spektrum, Tangun jako prapředek Koreje a titul vojenského velitele Kočosönu, byl přeměněn na titul teokratického mistra-krále sjednocené společnosti. Zároveň toto šíření purhamské kultury označil jako Cestu *palk*, což byla centrální nit kultury lidí, kteří v této sféře žili.

V *Purham munhwaron* o tom píše následovně:

Tangun nebyl nic víc než jen termín, který se stal titulem pro mistra-krále, který původně reprezentoval nebesa kopírováním zvuku *tengri* nebo jeho podobných forem. *Kun* 君 odkazuje ve slově na politické pole a *sa* 師 odkazuje na náboženské pole, ale v primitivním slova smyslu jsou oba jedno. Mongolské *tengri*, o kterém se předpokládá, že patří do lingvisticky stejné sféry, znamená stejně jako *čchön – mu* 巫, antropologicky panovník a šaman *mučchuk* 巫祝 jedno a totéž a když uvážíme, že panovník a šaman ve staré tradici jsou synonyma, i kdyby to byla legenda, lze vidět, že Tangun je založen na pevném základu.¹⁹⁶

Ve výše uvedené citaci Čchö Nam-sön naznačuje, že Tangun je tedy spíše kulturní než historický pojem. Aby to vysvětlil, tvrdí, že kultura přesahuje jednotky regionu a historie. Jde o to, že kultury stejné linie mohou existovat mimo jednotky historie a politiky. *Tengri* a nebesa v mongolštině, které jazykově patří do stejné kultury, znamenají šaman *mu* 巫, tedy vládce a šaman jsou jedno. V Příbězích Třech království (*Samgukčči*, 三國志) byl také nazýván králem nebes *čchöngun* 天君. V moderní korejštině se šaman nazývá *tangul* nebo *tchängul*¹⁹⁷. Proto

¹⁹⁵ I, Či-ün. 2012, str. 27.

¹⁹⁶ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 116-117.

¹⁹⁷ V korejštině, používané v začátcích 20. století tato slova stále znamenala v některých částech Koreje šamana.

můžeme mistra-krále najít jako titul vládce *tchängnjögodo* 撐犁孤屠 u kočovníků Xiongnu, titul krále *tchangni* 橐離 v Příběhu o Tongmjöngovi, boha *čchöndže* 天帝 v Příběhu o Čumong, titul krále *čchönwang* 天王 ve státě Severní Jen 北燕 nebo ve spisu Kronika barbarů Tři království (*Samgukči Uidžidongidžön*, 三國志魏志東夷傳) pod názvem *čchöngun* 天君.¹⁹⁸

Druhem *tengri* byla také hora Kūmgangsán 金剛山. V Čosönu měla být hora předmětem kultu a odrážet buddhistické myšlení. Také se říkalo, že měla představovat nejvyšší síň pro meditující nebo praktikující prostřednictvím božských duchů. Na základě toho se říká, že pokud člověk umře, vrátí se na horu Kūmgangsán. Slovo *kūmgang* mělo být nepřímo odvozeno od *tägal* 대갈 nebo *tägari* 대가리, kdy *kūmgang* je čínské sémantické zpodobení sanskrtského termínu Varja, které také mohlo být foneticky zaměněno jako Jakgara a neslo podobný význam jako *tägal*. Kromě toho Čchö Nam-sön předpokládá, že hora Tchohamsam 吐舍山 v Kjöngdžu je další typem hory *tengri* se jménem, které pochází ze ztělesněné formy, kterou on označuje jako *tägam*. Za tuto ztělesněnou formu *tägam* považuje například i šamanské obřadní hry *kutnori*.¹⁹⁹

V Číně v souvislosti s *tengri* zmiňuje i svatou horu Tchaj-šan 泰山, jejíž první slabika měla mít původ ve starověkém výrazu *tengri*, což vyšlo najevo z jeho lingvistického zkoumání. Na základě tohoto svého objevu poukázal na to, že uctívání oblohy není pro Číňany žádnou zvláštností, ale pokračování a převzetí starých zvyků východních barbarů, kteří žili v této oblasti od starověku. Východními barbary zde myslel *Tongi* 東夷, tedy i Koreu. Tvrdí, že *tchaj* 泰 a *dchaj* 岱,²⁰⁰ nejsou k nalezení v jiných oblastech Číny, a proto musí odkazovat na slovo lidu *Tongi*, které bylo odvozeno z *tengri*.²⁰¹ Hlavní božstvo této hory bylo *pugun* 府君 mělo pocházet z *palgün* a bohyně *Pjökchawönnun* 碧霞元君 měla vycházet z *palk*. Kromě toho i různé rituály, které se na hoře konaly, měly vycházet ze zvyků a tradice *palk* a lidí *Tongi*. Aby tuto svoji teorii podpořil, věnuje se názvům míst a hor kolem pohoří Tchaj-šan, čímž dokazuje, že tato místa mají stejný etymologický základ. Citování dalších podobných příkladů ho pak vedlo k závěru, že na čínskou kulturu a historii byl obrovský vliv zvenčí. Čchö Nam-sön zde tvrdil, že čínská filosofie a náboženství byly zakořeněné ve staré filosofii *Tongi* a pocházely z *palk*.²⁰²

¹⁹⁸ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 117-118.

¹⁹⁹ ČO, Nam-ho. 2011, str. 49-50.

²⁰⁰ Tchaj-šan měla také starší jméno, které se zapisovalo jako 岱山 a vycházelo z *tägal*.

²⁰¹ LOGIE, Andrew. 2016, str. 292.

²⁰² ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 76-77.

Čchö Nam-sön prohlásil, že *tengri* také ovlivnilo japonštinu a že se z tohoto slova odvodila některá slova japonská jako vysoká hora 岳, které bylo odvozeno od *taka* 高 s významem vysoký, vznešený, vrchol či nebesa a které pochází z *tengri*. Kromě toho řád horských asketů *šugendó* na hoře Hikosan měl také vycházet z tradice *tengri*, protože uctívají horské duchy *tchengu* 天狗 a božstva hor. *Tchengu* mělo pocházet ze stejného typu slov jako *taka*, což vedlo k závěru, že i toto je součástí purhamské kultury.²⁰³

Cesta palk

V Koreji podle Čchö Nam-söna lze doložit mnoho důkazů, že na údajně původně náboženských pojmech jako *tägal*, představující oblohu, a jeho personifikace *tägam*, a *palk*²⁰⁴, představující božstvo, a jeho personifikaci *palkünä* měla být od starověku založena náboženská tradice, na základě které se vytvořil teokratický svět a vytvořila se tam kulturní sféra se širokým dosahem. Odtud se pak tradice šířila do Číny, kde se jí říkalo *sinsöndo* 神仙道, a do Japonska, kde se nazývala *susindo* 隨神道.²⁰⁵

Aby Čchö Nam-sön toto dokázal, dospěl svým výzkumem k tomu, že tajemná cesta *do* 道, nazývaná *pchungnju* 風流 nebo *hwarang* 花郎, o níž jsou záznamy v Kronice Tří království, měla představovat první záznam ohledně tradice *palk* v Sille a důkaz toho, že něco takového v Koreji existovalo. Tradice se v Sille přenášela pomocí třídy rituálních specialistů z klanu Pak 朴. Samotný rituál *česa* 祭祀 se nazýval *palgün* a obřadníci *paksu* 朴守, z toho hlavní kněží se nazývali *kösögan* 居西干, *čchačchaung* 次次雄, *isagüm* 尼師今 a *maripkan* 麻立干, obřadním systémem byla *wönhwa* a éra *pulgunä* 弗矩內.²⁰⁶

Společnost byla centrovaná kolem těchto rituálů a první obřadníci byli také vládci, ale jak se společnost, politika a náboženství vyvíjely, oddělily se od sebe a *pchungnju* (*pul*) nebo *naül* 奈乙 se staly nezávislými náboženstvími. Obě tyto praktiky se skládaly z praxe v horách, horských poutí a věnování se hudbě.²⁰⁷

Později cesta *palk* vzkvétala společně s přijetím buddhismu, s kterým se sloučila a její rituály byly praktikovány pod názvem *pchalgwanhö* 八關會. Ale jak buddhismus vzkvétal, stával se dominantním a u slavných hor, které byly původně spirituálními místy *palk*, vyrostly

²⁰³ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 88-91.

²⁰⁴ *Palk* jako původní kořen tradice měl také podobu jako *palgan*, *pugun* nebo byl jednoduše nazýván *pul*.

²⁰⁵ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 104.

²⁰⁶ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 105-107.

²⁰⁷ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 107.

buddhistické chrámy. Nicméně to neznamenal, že by *palk* bylo zcela zapomenuto. S dynastií I u moci rostl pro změnu konfucianismus a došlo k potlačení božstev 神 a buddhismu v zájmu politické stability. Za krále Tchädža došlo ke zlikvidování mnoha svatých knih 神書, čímž došlo ke ztrátě velkého množství literatury na téma *palk*. Během tohoto období také došlo ke změně buddhistického termínu *pchalgwan* na konfuciánský termín *pugun*, který ale stále patřil původně k tradici *palk*.²⁰⁸

Několik nových náboženských hnutí podle Čchö Nam-söna jako Tonghak 東學 nebo *Hümčhigjo* 哼哆教 a Počchöngjo 啤哆教 a další jím podobná měla být podle něj všechna založena na cestě *palk* a zaujala Korejce ne kvůli svým textům nebo osobnosti zakladatele, ale tím, že vyvolala odezvu v korejském tradičním duchu, který ležel ponořený uvnitř lidských srdcí od dávných časů. V souvislosti s tím tvrdil: „Po pravdě cesta *palk* nikdy nezemřela, žije v přítomnosti a je realitou v současné době aktivní generace. Lidé si pouze nejsou vědomi toho, že ji uvnitř sebe mají.“ Prostřednictvím tohoto prohlášení chtěl Čchö Nam-sön spojit tehdejší Korejce s dávnými časy. Bylo to uznání „já“ jako národa, které se předávalo od starověku pro každého člena národa, aby vytvořilo tradičního ducha.²⁰⁹

Slabá místa v Purham munhwaron

Purham munhwaron kritizuje názory tehdejších japonských historiků na historii Koreje a odhaluje původ a kontext vývoje korejské národní kultury a její expanze do světa. Obsahuje teoretickou hypotézu, že kultura uctívání slunce a nebeského uctívání je původem kultury ve staré Číně, Japonsku a dalších částech světa, se zaměřením na *palk*, *tägal* a Tanguna, tj. staví nejstarší kulturu Koreje a korejský národ od svého prvopočátku do centra, od něhož odvozuje ostatní zmíněné kultury a národy, čímž dokazuje její unikátnost. Při pohledu v rámci ideologie nebo filozofického myšlení vzniká dojem, že *Purham munhwaron* postrádá teoretické základy a logický vývoj nebo narativní metodu. Nicméně sám Čchö Nam-sön prohlásil, že je nutné provést do určité míry teoretický přehled s ohledem na tyto argumenty, protože si klade za cíl založit nová východní studia zkoumáním původu východní kultury a humanitních věd pomocí společenskovědních metod.

Purham munhwaron je postavená na hledání fonologických podobností, které mají dokazovat společný původ národů, ale už opomíjí výzkum lokálních zvyků, víru nebo mytologie

²⁰⁸ ALLEN, Chizuko T. 1990, str. 797.

²⁰⁹ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 111-112.

v oblastech s údajnou příbuzností kromě Koreje, Japonska a Číny. Takové zkoumání by mohlo přinést zajímavé poznatky, které by mohly ukázat, že existují hlubší kulturní rozdíly těchto národů, které by mohly teorii purhamské kultury dokonce vyvrátit. Vzhledem k tomu, že Čchö Nam-sön nebyl lingvista a neznal vývoj korejského jazyka, by mohlo být takové vyvrácení velmi pravděpodobné. Neznalost lingvistiky dokazuje i to, že vzorec zvukových změn, které aplikoval na korejštinu, nelze automaticky uplatnit i na ostatní jazyky, na něž se snažil svou teorii rozšířit.

I za předpokladu, že by purhamská kultura existovala ve velké oblasti Euroasie a praktikovala se tam cesta *palk*, bude zde na zodpovězení zůstat stále mnoho otázek. Čchö Nam-sön zdůrazňoval, že se mu podařilo objevit kulturu *palk* a kulturní sféry pouze prostřednictvím jeho studie mýtu o Tangunovi, který se ukázal jako klíč k celému systému, což se může jevit jako jeho slabé místo. Uctívání slunce a nebes byly populárním fenoménem v mnoha starých společnostech, kde lidé věřili v to, že jejich vládci jsou potomky slunce a nebes. Uctívání slunce ale nemůže být vnímáno jako předpoklad společného původu, protože primitivní společnosti byly především zemědělské a jejich život a obživa závisel na dobré úrodě a slunce v tom hrálo důležitou roli, proto není překvapivé, že právě slunce tyto společnosti v různých podobách uctívaly. Dokud nebude provedena podrobnější a rozlišující charakteristika, nemůže být tvrzeno, že je cesta *palk* pro Koreu a okolní oblasti něco unikátního.²¹⁰

Čo Nam-ho kritizuje to, že v souvislosti s Cestou *palk* a rituály v Sille zmiňuje pouze klan Pak, pravděpodobně protože tam byla podobnost s *palk*, ale nezmiňuje už, že tyto rituály mohly vykonávat i klany Kim nebo Sök. Dále v souvislosti s *palk* nezmínil starověké státy jako Kogurjō nebo Päkče, nejspíš protože nedokázal najít konkrétní údaje, které by dokazovaly, že se cesta *palk* praktikovala i tehdy. V Kogurju měla údajně existovat skupina nazvaná *čouišōnin* 皂衣仙人²¹¹, ale Čchö Nam-sön ji nebyl schopný etymologicky spojit s purhamskou kulturou.²¹²

Chizuko Allen se zase ptá, zda by bylo vůbec vhodné rozlišovat všechny oblasti, v kterých byly nalezeny stopy *palk* jako kulturní sféry. Náboženské představy totiž nejsou jediným elementem kultury, přestože hrají důležitou roli. Kromě nich existují další elementy jako neméně podstatný jazyk, právo, věda, technologie, ale také umění nebo ekonomie. Možná se tedy může jevit, že velká oblast sdílí podobné elementy v náboženských představách, ale nelze

²¹⁰ ALLEN, Chizuko. 1990, str. 799.

²¹¹ Mělo se jednat o skupinu mladých bojovníků v černých šatech z období Kogurjō podobné té, která působila Silly pod názvem hwarang.

²¹² ČO, Nam-ho. 2011, str. 53.

opomíjet i tyto další podstatné rysy, neboť právě v nich mohou tkvět podstatné rozdíly. Pokud tyto elementy nebudou s pečlivostí prozkoumány, nelze říci, že se jedná o jednu a tu samou kulturu.²¹³ Právě na výzkum těchto různých kulturních aspektů už Čchö Nam-sön nebere ohled a propojuje je pouze na základě domnělých fonologických podobností.

Chizuko Allen kritizuje také Čchö Nam-sönovi hypotézy ohledně cesty *Palk*, protože jediný skutečný důkaz k dokázání její existence byl postaven kolem jeho interpretace, ve které termín *palk*, obsažený ve názvech mnoha korejských hor, byl odvozený z archaického slova *palk*, které pravděpodobně znamenalo nebe, slunce a boha. Toto ale nedokazovalo jeho tvrzení, že ve starověku existovalo takové specifické korejské náboženství. Stejně jako tvrzení, že se cesta *palk* dochovala až do časů Čchö Nam-söna, je také založeno pouze na lingvistických spekulacích. Kromě fonetických podobností mezi termíny, se mu nepodařilo podat přesvědčující důkaz pro jeho tvrzení, že *pchungnju* ze Silly, *pchalgwanhō* z Korjō nebo *pugun* z Čosönu byly variace cesty *palk*. Fonetická podobnost mohla vzniknout z jiných příčin nebo mohla být čistě náhodná.²¹⁴

Na druhou stranu ale nelze říct, že *palk* je výmysl, protože například japonský známý učenec Mišina Akihide (三品彰英; 1902-1971) se domníval, že slovo *burkhan* (nebo *purkhan*) znamenalo božstva, bohy nebo duchovní v turečtině, mongolštině, severní tunguzštině a korejštině předtím, než byly představeny buddhistické termíny a koncepty. Mišina cituje Berthold Laufera (1874-1934) vydaného v roce 1917, který tvrdí, že *burkhan* byl prebuddhistický termín ve vnitřní Asii, hlavně v Mongolsku, a znamenal božstvo, boha, nebo jejich lidské zástupce. Ačkoliv není jisté, zda Čchö Nam-sön znal Lauferovy argumenty, nebyl prvních vědec, který navrhl existenci regionalistických konceptů pocházejících ze severní Asie jako celku.²¹⁵ Na druhou stranu je otázkou, zda by vůbec Čchö Nam-sön přijal toto tvrzení, že je *burkhan* prebuddhistický termín, když se vůči němu snažil vymezovat při dokazování unikátnosti purhamské kultury.

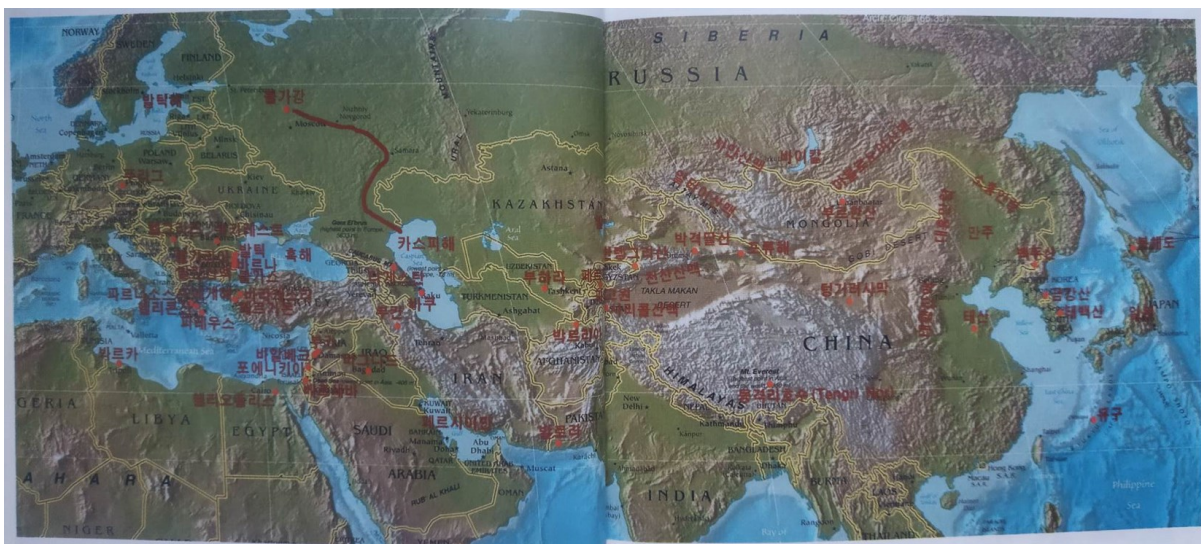
Andrew Logie poukazuje na zajímavý fakt, když říká, že pokud by *palk* mělo určitější formu, nebyla by zde potřeba purhamskou kulturu znovu od základů objevovat.²¹⁶

²¹³ ALLEN, Chizuko.1990, str. 799

²¹⁴ ALLEN, Chizuko.1990, str. 797-798.

²¹⁵ ALLEN, Chizuko.1990, str. 797-799.

²¹⁶ LOGIE, Andrew. 2016, str. 295.

Obrázek 1 – Rozsah purhamské kultury na základě Čchö Nam-sönovy lingvistické analýzy²¹⁷

Závěr

Předkládaná diplomová práce se zabývá Čchö Nam-sönem a jeho činností ve 20. letech 19. století spojené s národností a korejskou identitou, kterou se v době japonské okupace snažil upevnit. Prostřednictvím jeho prací jako *Kjegočchadžön*, *Tangunnon a Purham munhwaron* jsem se pokusila nalézt jeho hlavní koncepty, pomocí kterých se snažil sestavit korejskou identitu během koloniálního období. Konkrétně se jednalo Tanguna, legendárního zakladatele korejské státnosti, a tzv. purhamskou kulturu, která má být základem pro asijskou kulturu obecně.

První část práce stručně shrnuje koncept korejského národa *mindžok*, nacionalistickou historiografii a její přední představitele jako Sin Čchä-hoa, I Pjöng-doa, Päk Nam-una a Čchö Nam-söna. V části je shrnuto formování korejské identity, které bylo ovlivněné tlakem zvenčí z důvodu toho, že se Korea otevřela světu a střetla se tak se zájmy nejen svých nejbližších sousedů, ale také západního světa, který si již prošel základními etapami romantického nacionalismu a ideologického formování státnosti a v dané době se rozšiřoval mimo své hranice. V těchto časech bylo více než kdy jindy důležité, aby se země definovaly, a právě první část shrnuje koncept národa *mindžok* a jeho vývoj. Věnuji se zde také předním představitelům

²¹⁷ ČCHÖ, Nam-sön. 2008, str. 6-5.

korejského nacionalismu a jejich činnosti, kdy zmiňují jejich zásadní díla a jejich vztah k mytickému zakladateli Tangunovi, který hrál pro Čchö Nam-söna důležitou roli.

V praktické části se nejprve dotýkám díla *Kjegočchadžön*, které je významné v tom, že se zde poprvé začal blíže zabývat Tangunem a Korejci jakožto jeho potomky. Podle něj severovýchodní Asie představovala jeviště korejských dějin, když tudy migrovaly různé skupiny lidí. Dále popisuje, jak se mezi lidmi probouzela národnost, když se poté na území usadili a museli se spojit proti vnějším hrozbám. Tím poukazuje na dlouhou historii korejského národa.

Další dílo, které jsem zkoumala, byl *Tangunnon*, který je významný především v tom, že obsahuje poměrně rozsáhlou kritiku japonských vědců, kteří prohlašovali mýtus o Tangunovi za výmysl především proto, že podle nich neexistovalo mnoho písemných záznamů, které by upevnily jeho validitu. Čchö Nam-sön zde kritizuje hned několik vědců a pokouší se vyvrátit jejich tvrzení, což vnímám jako snahu o posílení korejského národa, který v té době čelil těžké zkoušce. Kromě kritiky se pokusil dokázat, že mýtus o Tangunovi není buddhistický výmysl, jak tvrdila japonská strana. Chtěl zde hlavně prokázat, že mýtus má šamanistické kořeny a je spojený s raným uctíváním slunce 𪛇. V teorii zmiňuje, že většina zakládajících mýtů severovýchodní Asie má podobnosti, kdy jde především o koncept vesmíru a jeho tři říší – nebeské, lidské a podsvětí, čímž dle mého názoru nepřímou naznačuje, že i Japonci mají své mýty postavené na stejných základech jako mýty korejské. Čchö Nam-sön se v teorii snažil potvrdit, že je Tangun korejský zkoumáním změny jmen tehdejšího hlavního města Koreje, které v určité době během Korja mělo v názvu nést i Tanguna, což podle něj odkazovalo na Tanguna jako zakladatele města, ale také jako na mytického zakladatele. Kromě toho se zabýval rozdílem mezi znaky 壇 a 檀, kdy prosazoval, že by Korejci měli ve znaku používat radikál 土, protože s radikálem 木 zapisovali Tanguna Japonci.

V práci *Purham munhwaron* skrze purhamskou kulturu Čchö Nam-sön objevil, že korejský národ je ve skutečnosti velmi prastarý. V této jeho teorii jsou základní myšlenky zaměřené na nebe a boha. Byl zde ještě důležitý třetí element, jímž bylo slunce, které bylo podobně posvátné jako nebe. Vysoké hory a oblast, kde vycházelo slunce, pak považoval za místa, která spojovala nebe a lidský svět. Důležitou roli v tom opět hrál Tangun, který stál přímo v centru purhamské kultury. Čchö Nam-sön si myslel, že se prostřednictvím mytologie vyjevilo starověké náboženství, a snažil se tak dokázat, že korejská historie začíná s Tangunem, protože právě on byl nejenom centrem korejské etnicity, ale byl také považován za zakladatele korejského národa. Skrze purhamskou kulturu a mýtu o Tangunovi se pak snažil uvědomit korejský národ o tom,

že v nich je skryta víra v *Purham*. Kromě toho se pomocí srovnávací lingvistiky snažil objevit purhamskou kulturu i mimo Koreu, čímž chtěl dokázat, že se Korea rovná Číně a Indii, ne-li je překonávaná v délce a vážnosti své tradice.

Ústřední termíny purhamské kultury byly *palk*, *tägal* a cesta *palk*.

Palk podle Čchö Nam-söna znamenalo slunce nebo boha a byla na něm založená unikátní korejská náboženská tradice. Ač nebyl lingvista, pomocí srovnávací lingvistiky dospěl k jisté podobnosti mezi horami v Koreji, ale také v Japonsku. Ve své analýze zašel ještě dál, když na velkém území Asie, Evropy a dalších částech světa lokalizoval hory a místa s názvy, které měly podle něj spojitost s *palk*. To podle něj mělo dokazovat to, že tradice *palk* dalece přesahovala hranice Koreje a její vliv byl přítomný i v jiných částech světa. Tuto jeho hypotézu je třeba brát s velkou rezervou, protože fonetické změny, které aplikoval na korejštinu nemohl automaticky uplatňovat na další jazyky bez jejich podrobnější znalosti či zkoumání.

Tägal pro Čchö Nam-söna představoval aspekt soudržné společnosti. Překvapující na tomto termínu je fakt, že Čchö Nam-sön přijal Tanguna jako představitele *tägal* na základě zkoumání Širatoriho Kurakičiho, který se zabýval podobnostmi uralo-altajských jazyků s cílem nalézt společné rysy víry v severovýchodní Asii. V souvislosti s *tägal* také ukončil spor ohledně znakového zápisu Tanguna, kdy tvrdil, že kněžský šaman-obřadník byl přezdíván *tangul*, což souviselo z lingvistické stránky s mongolskou verzí *tägal tengri*. Význam tohoto slova byl nebe, což pro Čchö Nam-söna dle mého názoru představoval indikátor starodávného náboženství, v jehož základu stál zakladatel Koreje Tangun. Proto se tedy nemohlo jednat o buddhistický výmysl, jak tvrdili Japonci.

Náboženství se odráží i v cestě *palk*. Jako důkaz této starodávnej tradice měla být tajemná cesta *to*, nazývaná *pchungnju* nebo *hwarang ze Samguk sagi*. Tradice měla vzkvétat a zachovat se pomocí rituálních specialistů a později byla upozaděna buddhismem. Podle Čchö Nam-söna ale přetrvávala stále v srdcích Korejců. Cesta *palk* se v Čchö Nam-sönově výkladu jeví jako něco velmi starého a významného, a je proto zajímavé, že ji musel včetně celé purhamské kultury znovu objevit a neexistuje ohledně této tradice více záznamů.

Jak je v předkládané práci vidět, Čchö Nam-sön se velmi aktivně zabýval pozvednutím korejského národa, v diplomové práci je zmíněna pouze část děl, která za své kariéry vydal, věnovala se Tangunovi a byla nacionalisticky zaměřená. Klíčové myšlenky byly věnovány Tangunovi a purhamské kultuře, pomocí kterých se snažil dokázat dlouhou historii korejského národa a jeho vliv v ostatních kulturách.

Čchö Nam-sönovy analýzy ohledně Tangunova mýtu a purhamské kultury považují i přes Čchö Nam-sönova omezení za v té době revoluční, protože jeho odkaz lze vidět i v dnešní době,

ať už jedná o vědce a studenty, kteří se Čchö Nam-sönovi věnují prostřednictvím svých prací, nebo o knihy Čchö Nam-söna, které jsou v dnešní době vydávány.

Čchö Nam-söna citují dnešní historici jako například I Kibäk, který zastává názor, že Tangun byl pravděpodobně šamanistický vůdce v dávné Koreji a že medvědice a tygr v mýtu nejspíše naznačují existenci kmenů, jejichž totemy byla právě tato dvě zvířata. Korejští archeologové a antropologové jako Kim Čchöng-bä a Kim Čchöng-hak také oceňují interpretace Čchö Nam-söna a pokusili se spojit mýtus o Tangunovi s archeologickými nálezy a teoriemi.

Kim Čchöng-hak navíc interpretuje mýtus jako produkt asimilace mezi starými asijskými kmeny neolitické kultury a altajskými lidmi s bronzovou kulturou, kteří migrovali do Koreje v prvním miléniu př. n. l. Podle něj narození Tanguna jako výsledek sňatku mezi ženou-medvědicí a Hwaninem symbolizuje vzestup kmenových společenství jako výsledek spojení různých ras. Názor, že Tangun byl šamanský vládce, nábožensko-politický vůdce nejstarší Koreje, je široce přijímán v dnešní Jižní Koreji a objevuje se dokonce ve středoškolských učebnicích dějin.

Nicméně je třeba se na Čchö Nam-sönovo dílo i z kritického hlediska. Především postrádal lingvistické vzdělání a neznal ostatní jazyky, které se snažil pomocí zvukových změn propojit s korejskou kulturou. Také jeho důraz na Tanguna, jakožto reálnou osobu, která založila Koreu, je třeba vnímat s rezervou. O tom, že by se mýtus o Tangunovi šířil po generace ústní tradicí, se nerozvádí rozsáhlejší diskuze a mýtus má podle všeho své jádro v době Korjō. Je proto opodstatněné, že Japonci nebo I Pjōng-do Čchö Nam-sönovy hypotézy odmítali.

Použité zdroje a literatura

Prameny

ČCHÖ, Nam-sön. *Purham munhwaron*. [Teorie o purhamské kultuře, 不咸文化論] Soul: Uri jōksa jōnku čadan, 2008. ISBN 9788996197522

ČCHÖ, Nam-sön. *Kjegočhadžōn*. [Ponaučení ze starého, 讀史新論]. *Čchöngčchun* [Mládí]. 1918. Dostupné online z: [계고차존 | 어문 | 공유 마당 \(copyright.or.kr\)](http://www.copyright.or.kr)

Čchö Nam-sön. *Tangunnon*. [Rozprava o Tangunovi, 壇君論]. Tong-A ilbo [Dálnovýchodní noviny]. 1926. Dostupné z: <https://gongu.copyright.or.kr/wrtFileDownload>

ČCHÖ, Nam-sön, *Tangun kŭpki jōngu*. [Konečná studie o Tangunovi, 壇君及其研究]. 1928. Dostupné z: [단군\(壇君\) 급\(及\) 기연구\(其研究\) | 어문 | 공유 마당 \(copyright.or.kr\)](http://www.copyright.or.kr)

ČCHÖ, Nam-sön, *Čosönüi pchungsok kangüi*. [Přednáška o korejských zvycích, 조선의 풍속 강의]. 1922. Dostupné z: [조선의 풍속 강의 > \(aladin.co.kr\)](http://aladin.co.kr)

SIN, Čchä-ho. Toksa sillon [Nové čtení historie, 讀史新論]. Tahan mäil sinbo [Denní zprávy Koreje]. 1908. Dostupné online z: <https://gongu.copyright.or.kr/gongu/wrt/wrt/view.do?wrtSn=9033607&menuNo=200019>

Literatura

EM, Henry. *The great enterprise: sovereignty and historiography in modern Korea*. Durham and London: Duke University Press, 2013. ISBN 978-08223-5357-7.

HANSCOM, Christopher P., Walter K. LEW a Youngju RYU. *Imperatives of Culture: Selected Essays on Korean History, Literature, and Society from the Japanese Colonial Era*. Honolulu: University of Hawaii Press, 2013. ISBN 9780824838218.

JACKSON, Andrew David, Codruța SÎNTIONEAN, Remco BREUKER a CedarBough SAEJI. *Invented traditions in North and South Korea*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2021. ISBN 9780824890339.

ROBINSON, Michael Edson. SHIN, Gi-Wook. *Colonial modernity in Korea*. Cambridge (Mass.): Harvard University Asia Center, 1999. ISBN 0-674-14255-1.

SHIN, Gi-wook. *Ethnic nationalism in Korea: genealogy, politics, and legacy*. Stanford: Stanford University Press, 2006. ISBN 0-8047-5407-1.

SMITH, Anthony D. (Anthony David). *The ethnic origins of nations*. Oxford: Basil Blackwell, 1986, 312 stran: mapy. ISBN 0-631-16169-4.

HOBBSBAWM, E. J. (Eric J.). *Nations and nationalism since 1780: programme, myth, reality*. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. ISBN 9781107604629.

CHOI, Hak Joo. *Yuktang Ch'oe Nam-son and Korean Modernity*. Seoul: YBM, 2012. ISBN 978-89-17-21433-8.

PAI, Hyung Il. *Constructing "Korean" Origins: A Critical Review of Archaeology, Historiography, and Racial Myth in Korean State-Formation Theories*. Cambridge (Massachusetts): Harvard University Asia Center, 2000. ISBN 978-0674002449

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Marek ZEMÁNEK. IRJÖN. Samguk jusa: nepominutelné události Tří království. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-176-7.

SCHNEIDER, Axel a Daniel WOOLF. *The Oxford History of Historical Writing*. 5. Oxford: Oxford University Press, 2011. ISBN 0199225990. Dostupné z: doi:10.1093/oso/9780199225996.001.0001

Odborné články

SCHOLL, Tobias. *Ch'oe Namsŏn and Identity Construction through Negotiation with the Colonizer*. *International Journal of Korean History*. 2019, 24(1), 153-186.

ALLEN, Chizuko. *Northeast Asia Centered Around Korea: Ch'oe Namsŏn's View of History*. *The Journal of Asian studies* [online]. New York, USA: Cambridge University Press, 1990, 49(4), 787-806 [cit. 2021-12-20]. ISSN 0021-9118. Dostupné z: doi:10.2307/2058236

ALLEN, Chizuko. *Ch'oe Namsŏn at the Height of Japanese Imperialism*. *Sungkyun Journal of East Asian Studies*. 2005, 5(1), 27-49.

EM, Henry. *History Writing in Colonial Korea: Notes on Paek Nam-un's Chosŏn sahoe kyŏngjesa Henry Em* [online]. 1998, 1-16 [cit. 2023-06-04]. Dostupné z: https://www.academia.edu/44926406/History_Writing_in_Colonial_Korea_Notes_on_Paek_Nam_uns_Chos%C3%B4n_sahoe_ky%C3%B4ngjesa

SONG, Kue-jin. *The Introduction of the Concept of 'Nation' into the Korean Society and the Adaption of Its Usage*. *International Journal of Korea History*. 2009, 13, 125-151.

EM, Henry H. *Nationalism, Post-Nationalism, and Shin Ch'ae-ho*. *Korea Journal*. 1999, 39(2), 283-317.

KIM, Soo-ja. *The Modern Korean Nation, Tan'gun, and Historical Memory in Late Nineteenth to Early Twentieth Century Korea*. *International journal of Korean history* [online]. 고려대학교 한국사연구소, 2014, 19(2), 213-240 [cit. 2023-06-06]. ISSN 1598-2041. Dostupné z: doi:10.22372/ijkh.2014.19.2.213

ROBINSON, Michael Edson. *National Identity and the Thought of Sin Ch'aeho: Sadaejuŭi and Chuch'e in History and Politics*. *Journal of Korean studies* (Seattle, Wash: 1979) [online]. Society for Korean Studies, 1984, 5(1), 121-142 [cit. 2022-04-27]. ISSN 0731-1613. Dostupné z: doi:10.1353/jks.1984.0003

- PYO, Jung-ok. *The Modern Colonial Period and the Sea Narrative in the Korean Mythological Work, Samgukyusa (The Retained History of Three Kingdoms): Choi Nam-Seon's Imagination of the Sea*. Journal of marine and island cultures [online]. 2017, 6(2) [cit. 2023-06-04]. ISSN 2212-6821. Dostupné z: [Journal of Marine and Island Cultures — v6n2 \(jmic.online\)](https://www.jmic.online/v6n2)
- JUN, Süng-džun. *Jukdang Čchö Nam-sönüi Tangunnon jöngu* [六堂 崔南善의 ‘壇君論’ 研究]. A Study on the Choi Namseon(崔南善)'s Tangun(壇君) Research. Inmunhakjöngu. 2009, (37), 291-326.
- I, Tchä-hun. *1920njöndä Choe Namsönüi čosönhak jönguwa silčchöndžök hangje* [1920년대 최남선의 조선학연구와 실천적 한계]. Ch'oe Nam-sön's Korean Studies and Practical Limitations in the 1920s. Sahakjöngu. 2018, (131), 285-320.
- ČO, Nam-ho. *Čchö Namsönüi Purham munhwaron* [최남선의 불함문화론]. The Study of Bulhammunhwaroneun by Choe Nam Seon. Söndomunhwa. 2011, (11), 69-88.
- KANG, Sun-dol. *Ägukkjemonggi čisiginüi čirihak ihä: 1905–1910njönüi hakporül čungsimüro* [애국계몽기 지식인의 지리학 이해: 1905~1910년의 학보를 중심으로]. Understanding on the Geographical Knowledge of the Educated in in HAKBO from 1905-1910. Tähandžirihakhödži, 2005, 40(5), 595-612.
- ČÖN, Söng-gon. *Čchö Nam-sönüi Purham munhwaron tasi Ilgi* [최남선의 「불함문화론」 다시 읽기]. Jöksamundžejöngu. 2006, 16(16), 69-88.
- ČCHA, Nam-hü a Či-ün I. *Čchö Nam-sönüi 'Čosön mindžok'kwa Tangun* [최남선의 ‘조선 민족’과 단군]. Choe Nam-Seon's 'Chosun Nation' and 'Dangun'. Hanguksahö jöksahakhö. 2014, 17(4), 5-27.
- ČO, Nam-ho. *1930njöndä Tädžonggjök-kjejöl hakčcadülüi čewangungie tähan jöngu* [1930년대 대중교 계열 학자들의 제왕운기에 대한 연구]. The study of Dejeong-gyo scholars on Jewangunki in the 1930's. Söndomunhwa. 2020, (28), 125-160.
- RJU, Si-hjön. *1920~30 njöndä Čchö Namsönüi kosindo nonüiwa, Purham munhwaron 'üi čähäsök* [1920~30년대 최남선의 고신도 논의와 ‘불함문화론’의 재해석]. Choi Nam-seon's discourse of Ancient-Sinto and Re-interpretation of ‘Bulham culture theory’ in 1920s~1930s. Honamsahakhö. 2019, (76), 97-117.

- PAK, Kŭng-gap. *I ttange salgi ūihajŏ. -Čchŏ Nam-sŏn jŏngu- (Rju Si-hjŏn, 2009, jŏksapipchjŏngsa) kipchi ilgi* [이 땅에 살기 위하여 - 『최남선 연구』 (류시현, 2009, 역사비평사) 깊이 읽기 -]. *Mindžokmunhaksajŏnguso*. 2016, (17), 245-272.
- PARK, Eun-jung. *Korean Culture and Transformation of National Identity: A research into six types of Sout h Korean culture related texts*. Oslo, 2014. Diplomová práce. University in Oslo.
- LOGIE, Andrew Miles. *Popular Korean historiography in Northeast Asia: a critical survey from the 13th century until the present, pertaining to Early Korea*. Helsinki, 2016. Disertace. University of Helsinki.
- I, Či-ŭn. *Čchŏ Nam-sŏnŭi mindžok kŏnjŏm pjŏnhwa jŏngu 'Čosŏn mindžok'wa 'tongbuga mindžok'ŭl čungsimŭro* [최남선의 민족 개념 변화 연구 ‘조선 민족’과 ‘동북아 민족’을 중심으로]. A Study on Transition of Ethnic Concept of Choi Nam-Seon: Centered on 'Chosun Nation' & 'Northeast Asian Nation'. Seoul, 2012. Diplomová práce. Ewha Womans University.
- PROTASEVIČOVÁ, Alexandra. *Podoby a význam mýtu o Tangunovi*. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.

Internetové zdroje

- HŎ, Tong-hjŏn. *Čŏkkŭkčŏk čŏhang täsin mindžok čŏngčchesŏng jŏngu tchäkhan JuktangČchŏ Nam-sŏn*. In: The JoongAng [online]. Soul: JoongAng Ilbo, 2010 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: <https://www.joongang.co.kr/article/4131864#home>
- Purhamská kultura [*Purham munhwaron, 不咸文化論*]. *Encyklopedia of Korean Culture* [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0025045>
- SIN, Čchä-ho. [신채호 (申采浩)]. *Encyklopedia of Korean Culture* [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-23-06]. Dostupné z: [신채호\(申采浩\) - 한국민족문화대백과사전 \(aks.ac.kr\)](http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0025045)

I, Pjŏng-do. [이병도 (李丙燾)]. *Encyklopedia of Korean Culture* [online]. Seongnam: Academy of Korean Studies [cit. 2022-23-06]. Dostupné z: [이병도\(李丙燾\) - 한국민족문화대백과사전 \(aks.ac.kr\)](https://aks.ac.kr)

ČŎNG, Un-hjŏn. „*Tongnip sŏnŏnsŏ*‘ sŭn sonŭro čchinil čchäk čchulganhadani... kŭrŏn jŏkččŏgŭn pirok man pŏn čugjŏdo čŏga namnŭnda“: *Sahakdža Juktang Čchŏ Nam-sŏn*. In: OhmyNews [online]. Soul: OhmyNews [cit. 2023-06-04]. Dostupné z: https://www.ohmynews.com/NWS_Web/View/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0000208789

Käčchŏndžŏl [Den založení Koreje]. Z: *Kukkjŏngilkwa popčŏng kinjŏmil* [Státní svátky a výročí]. National Archives of Korea [online]. Dostupné z: <http://theme.archives.go.kr/next/anniversary/publicHoliday.do?anniversaryId=9804000000>

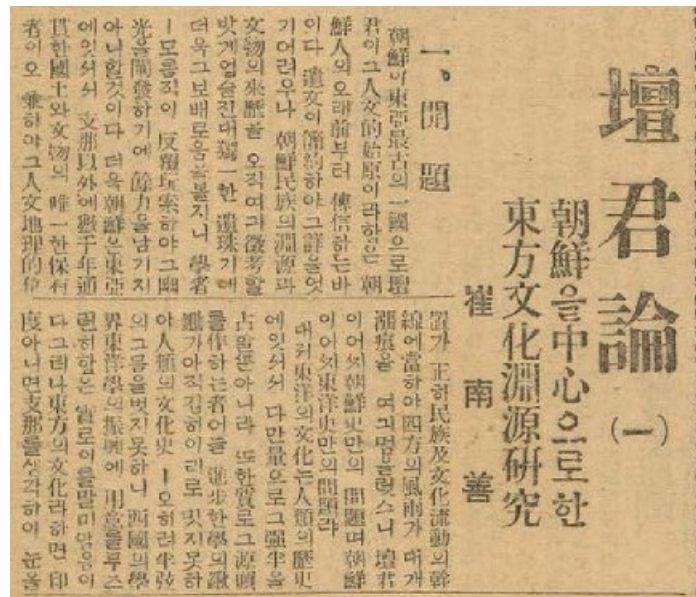
SŎ, Jŏng-tä. *Ir hakččadŭl* „*Tangun, hudäe naldžo*“ ...*Čchŏ Nam-sŏn* „*Jŏksa panjŏngha sinhwa*“ In: Chosun [online]. Dostupné z: [日 학자들 "단군, 후대에 날조"... 최남선 "역사 반영한 神話" - 프리미엄조선 - 아크로폴리스 \(chosun.com\)](http://chosun.com)

Dodatečná obrázková příloha

Obrázek 4 – Čchŏ Nam-sŏn²¹⁸

²¹⁸ [최남선 - 나무위키 \(namu.wiki\)](http://namu.wiki)

Obrázek 5 – Tangunnon²¹⁹

²¹⁹ 페이지: 단군론 최남선.pdf/1 - 위키문헌, 우리 모두의 도서관 (wikisource.org)